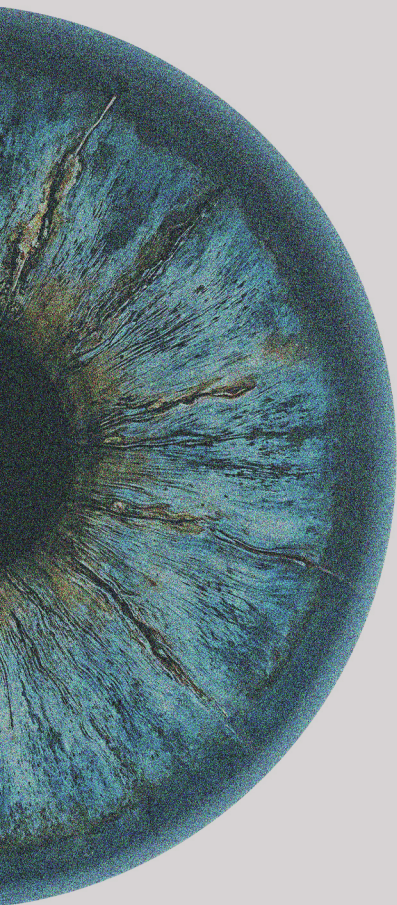

JULI SABATÉ

CRÒNIQUES
D'UN SOCIÒLEG
JUBILAT

Tarannà

CRÒNIQUES D'UN SOCIÒLEG JUBILAT

Juli Sabaté

Tarannà

1ª Edició: Gener 2025

© 2025 – Cròniques d'un sociòleg jubilat

© Juli Sabaté Delgado

© Disseny coberta: Júlia Salinas Barrera

Reservats tots els drets. El contingut d'aquesta obra està protegit per la Llei, que estableix penes de presó i/o multa, a més de les corresponents indemnitzacions per danys i perjudicis, pels qui reproduïxin, plagiiïn, distribueixin o comuniquin públicament, en tot o en part, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada a través de qualsevol medi, sense autorització.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Dirigeixi's a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessita fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra.

© Tarannà edicions

Tel 932 800 390

e.mail: info@taranna.es

<http://www.taranna.es>

Dipòsit legal: B 22957-2024

ISBN: 978-84-129518-1-3

INDEX

Presentació	5
1.- Els textos del blog “Normals i diferents”	7
Població	
Som l'espècie exagerada (2021)	8
Nens indefensos, pobres (2022)	13
Informe Pisa: no és l'escola, carai!, (2023)	20
Recuperem la mili! (2024)	24
Europa, no volem immigrants (2024)	28
Portem el nen a la guarderia, l'avi a la residència, i llavors ens comprem un gos per no estar sols (2024)	32
Eutanàsia, tot esperant el temps de les cireres (2023)	38
Economia	
L'economia capitalista és estructuralment anòmica, toma ya! (2021)	45
Pagesos: els palestins d'Europa (2024)	51
Política	
Per què votem a la dreta? (2022)	56
Espanya (també) és de dretes (2023)	60
Un fantasma recorre Europa (o potser són dos) (2023)	65
El pitjor enemic del govern espanyol és l'estat espanyol (2024)	72
No és l'amnistia, són els catalans (2024)	76
Delictes d'odi: estem criminalitzant la por (2023)	81
Tots som populistes: populisme individualista i populisme de combat(2024)	86
Cultura	
El futbol anòmic (a propòsit d'una champions del Barça, (2009)	91

El mundial de futbol i la potència de les religions laiques (2022)	95
“ <i>A lo mejor la solución es legalitzar la droga</i> ” (2024)	100
Sexe (2022)	108
Homes que maten dones (2022)	115
El turisme d'aventura és neocolonialisme (2023)	122
Sobre el mon mundial	
Per què Trump ha guanyat... encara que hagi perdut les eleccions (gener 2021)	125
Trump ha guanyat (i fa quatre anys nosaltres ja ho vam dir), novembre 2024	131
Amèrica, el nord i el sud: algunes hipòtesis (2024)	135
Ucraïna 2022, Cuba 1962 (2022)	141
Estats Units Europa Ucraïna..... Rússia i l'Ovidi Montllor (2023)	144
Els palestins i l'imperi, una nova lliçó (2023)	150
2.- La introducció avorrida:	153
El marc analític, com funciona la societat	154
Població	161
Economia	173
Política	189
Cultura	199
Inconclusió	220
La traca final: I el poder què?	222
 L'autor	 227

PRESENTACIÓ

“Cròniques d’un sociòleg jubilat” conté dues sèries de textos: en primer lloc un grup de breus anàlisis sobre assumptes d’actualitat, i en segon lloc un marc analític que permet una millor comprensió dels textos precedents.

Els primers textos han anat apareixent al blog “**Normals i diferents**” (<https://www.normalsidiferents.com>) al llarg dels darrers anys (2021-2024). Són 28 escrits que pretenen ser una mínima crònica del que passa a la societat, amb la voluntat de fer-la intel·ligible a partir dels seus quatre grans eixos, la població, l’economia, la política i la cultura.

Els textos no estan ordenats cronològicament sinó temàticament seguint les quatre estructures acabades d’esmentar.

El marc analític introdueix els escrits precedents i no va al davant sinó al darrera perquè és més avorrit. Es tracta d’un petit model segons el qual qualsevol societat, passada, present o futura (si és que hi arribem) s’explica per la combinació constant d’una gent (població) que produeix (economia) amb algun tipus de gestió (política) i un estil de vida (cultura): aquestes són les quatre estructures de qualsevol societat i els quatre eixos sobre els quals pivota tota l’anàlisi.

Aquesta postintroducció introductòria té un redactat necessàriament acadèmic i per tant resulta avorrida i és de digestió lenta. Tanmateix, de cara a facilitar la seva lectura, és més descriptiva que teòrica i no té pràcticament cap cita erudita.

Òbviament, es pot llegir al començament, tanmateix qui ho faci està advertit i ha de tenir clar que ho fa sota la seva única i exclusiva responsabilitat. Ai las!

Lògicament hi ha repeticions entre els textos i el marc analític, ja que els textos s'han anat escrivint a partir del marc. Tanmateix aquestes duplicacions no són un problema sinó una oportunitat, perquè com més es repeteix una anàlisi més ferma por quedar l'explicació, i perquè així també queda més palesa la congruència entre les anàlisis específiques i els marcs genèrics (és a dir, entre l'anècdota i la categoria). Amen.

Tot plegat, les dues sèries de textos constitueixen una anàlisi de conjunt que vol esdevenir una crònica sociològica del nostre viure quotidià.

1.- ELS TEXTOS DEL BLOG “NORMALS I DIFERENTS”

SOM L'ESPÈCIE EXAGERADA (2021)

(Paradoxes instructives sobre la nostra societat en la que el mode de producció dominant és el capitalista)

“*Somos la especie exagerada*” deia Manuel Sacristán, i quanta raó que tenia!. Som excessius i així ens va. Som una espècie que aconseguim grans fites i enormes meravelles i esplèndides conquestes, i que un cop assolides no sabem què fer amb elles i se'ns giren en contra. Com si fos una maledicció bíblica que es repeteix a les quatre estructures de la societat, el que ens dona vida és el que ens mata. Ho podem resseguir breument.

Població. Hem allargat la vida de la gent (gran fita i meravellosa victòria damunt la mort). I llavors resulta que no sabem què fer amb els vells, endarrerim la jubilació, i tremolem pel sistema de pensions. I llavors resulta una altra gran paradoxa macro i micro: macro, endarrerim l'edat de jubilació (per tal que els vells segueixin treballant i no s'hagi de gastar diner públic en el sistema de pensions), i resulta (micro) que les empreses privades no volen vells (perquè són menys productius i cobren més perquè tenen triennis).

I portem els fills a la guarderia i els vells a la residència, i llavors resulta que ens comprem un gos per no estar sols.

Economia. Inventem la màquina (oh la la! les màquines i els robots i la IA: quina gran cosa!!) i ens podem estalviar el treball

pesat i treballar tots treballant menys temps (repetim-ho: treballar tots treballant menys temps). I llavors resulta que no treballem tots, i els que treballem ho fem treballant moltes hores i precaris i amb por a l'atur i acollonits perquè no ens prenguin la feina. I llavors també resulta que se'ns evidencia la nostra vulnerabilitat perquè el dia que el sistema es penja o que patim un atac informàtic ens quedem a quadres i amb cara d'idiotes.

I produïm cada cop més i consumim cada cop més (bé, és al revés, consumim cada cop més i per tant produïm cada cop més). I volem guanyar cada cop més. I llavors resulta que uns il·luminats ens diuen que ens estem carregant el planeta i que això acabarà molt malament. I també resulta que hem aconseguit una deliciosa quadratura del cercle que ens tranquil·litza amb aquest esplèndid oxímoron que és el consum sostenible, ah carai!

Política. Una part de l'espècie inventem la democràcia “formal” (i la pretenem exportar a tot al mon mundial). I llavors resulta que la tal democràcia (demos-cratos: poder del poble) és falsa perquè el poble no mana, i és lenta i ineficient, és corrupta i clientelar, i finalment es resumeix en acabar votant a qui millor ens donarà pel sac durant quatre anys. En fi, democràcia és, com cantava Raimon, *una buida paraula per a no dir res*. (Per cert, abans els antidemòcrates ho eren perquè tenien por de que amb el vot universal votaria la classe obrera i guanyarien els partits revolucionaris; ara els antidemòcrates ho són senzillament perquè la democràcia és ineficient i corrupta).

Passa el mateix amb una altra gran paraula: una part de l'espècie hem patentat un invent al que hem anomenat “llibertat” (òbviament sense definir-la, no fos cas) i la pretenem exportar a tot el mon mundial. I llavors resulta que la tal

llibertat nostra tampoc existeix aquí, i que a altres parts del món tampoc els interessa, de manera que no ens queda més remei que envair-los i matar-los a tots “*hasta el último ucraniano*”, i llavors sí, un cop ben morts els podem regalar la gran torxa d'això que no sabem què és però que anomenem “llibertat”. La llibertat és una altra *buida paraula per a no dir res*.

Cultura. Inventem un estil de vida (una cultura) secularitzada i sense el pes malvat i opressiu de les religions i ens dotem d'uns sistemes de comunicació potentíssims. I llavors resulta que les religions segueixen ben vives: (vegeu: “*El mundial de futbol i la potència de les religions laiques*”). I llavors resulta que tenim molta informació i poca comunicació, i amb xarxes o sense elles estem més sols que la una.

Paradoxes, no contradiccions

Una paradoxa és una contradicció aparent, i per tant tot això **no** és contradictori. No és contradictori perquè són claríssims indicadors (paradoxals, si volem) d'una doble contradicció, que aquesta sí que és contradictòria.

Les contradiccions de veritat

D'una banda la contradicció entre la nostra espècie i el planeta terra: aquesta és la contradicció fonamental (o estratègica).

D'altra banda la contradicció entre les forces productives i les relacions de producció (Marx Carles, no Groucho): aquesta és la contradicció complementària (o tàctica).

La contradicció entre la nostra espècie i el planeta terra: el que ens ha fet viure serà el que ens acabarà matant.

La nostra espècie ha sobreviscut gràcies a que hem sigut capaços de transformar/depredar el planeta (minerals, plantes i altres animals) i la nostra història és la història d'una creixent i imparable transformació/depredació de tot el que hi ha al planeta terra: cada avenç nostre és un retrocés de la resta.

No podem no manipular el medi. La nostra espècie no hauríem pogut sobreviure sense la triple manipulació del medi que és l'economia (extreure, transformar i distribuir tot el que hi ha al planeta).

Hem estat i som uns depredadors cada cop més eficaços (no eficients) i així és com la nostra espècie hem pogut sobreviure. I això no ho podem evitar, va escrit en la mateixa naturalesa de les coses: si no ho fem desapareixem. Estem eixamplant els nostres límits a costa dels altres límits. Fins que a la terra no quedi res per a nosaltres i ens expulsi i desapareguem: el que ens ha fet viure serà el que ens farà desaparèixer.

En el benentès (¡ves quin consoll!) que el “tempo” col·lectiu és molt diferent del “tempo” individual, per tant això no es mesura en anys sinó en segles i mil·lennis.

La contradicció entre les forces productives i les relacions de producció.

Ara bé, la nostra organització social pot accelerar o pot retardar la contradicció principal. **I sembla que l'estem accelerant.**

Perquè els diversos, variats i fins i tot contradictoris poders econòmics que configuren la classe dominant a escala mundial imposen un model de societat on la variable fonamental és el guany individual (que, per definició sempre és a curt termini). I guany individual vol dir creixement imparable a costa de la resta d'habitants del

planeta: més consum i més producció, i més destrucció de recursos naturals i dels habitats de les altres espècies, etc. etc. I com que això es fa competint (és la “lliure competència”) no hi ha aturador possible perquè sempre es tracta de guanyar més que els competidors. El mode de producció capitalista, hegemònic a les nostres societats, és individualista i individualitzador, interessat només en el creixement del guany, i per tant accelerador de la destrucció.

Per tant, s'entén la paradoxa de que totes les fites i meravelles que aconseguim se'ns giren en contra: perquè només serveixen per augmentar el guany individual, mai el guany o benestar col·lectiu.

Per posar algun dels exemples d'abans. No sabem què fer amb els vells perquè son només un cost i no un guany. I el diner públic té preferències privades (armes que engreixen el complex militar industrial, subvencions a la indústria privada, etc.). I es molt més rendible fer treballar gent acollonida i amb por a l'atur (i per tant més submissa i menys reivindicativa). I impulsem el consum individual (amb tots els costos socials i mediambientals). Es a dir que preferim el guany individual al guany/benestar col·lectiu.

La nostra organització social, doncs, està **exageradament** centrada en el guany individual i és **exageradament** depredadora del planeta i per tant ens fa avançar **exageradament** cap al col·lapse . I així ens va.

Ja ho cantava Raimon:

*No et donaré ni el més petit consol
Et volaran un dia qualsevol
Però entretant evita alguns trastorns
Posant-te ben cordats els pantalons*

NENS INDEFENSOS, POBRETS (2022)

Las muertes por suicidio entre menores de 15 años crecieron el 57% el año pasado (el periódico 19 desembre 2022 i la vanguardia 20 desembre 2022)

Els nens d'ara son els nens més desprotegits de tota la història de la humanitat des de que el món és món.

Ho repetim: els nens d'avui són els més indefensos de tota la història de la humanitat. Perquè els hem protegit tant que a còpia de sobre protegir-los els hem acabat des protegint del tot, els hem deixat sense defenses de cara a una vida que de vegades pot ser divertida i estupenda però també reparteix bufetades de tot calibre.

I, doncs, com és això?, ¿és que de sobte tots els papes i totes les mames d'ara s'han tornat idiotes?: òbviament no (no tots). És la societat. És l'estructura!. L'estructura social és la que està des protegint i indefensant els nens (i adolescents i joves) sobretot al món occidental. Veiem-ho resseguint com hi han contribuït els canvis en les quatre estructures.

Població. La revolució demogràfica ha tingut dos efectes en la indefensió dels nens (adolescents, joves) contemporanis. D'una banda la baixada de la natalitat: es fan menys nens que abans. En conseqüència els nens són un bé escàs i per tant molt valorat (i molt protegit, clar). Cal insistir i repetir aquest punt per la seva enorme incidència en la indefensió dels nens: n'hi

ha pocs, són un bé escàs. Per tant, els nens d'avui són molt defensats i emparats i tutelats i acompanyats i apreciats i valorats i protegits. Molt més que en qualsevol altre moment de la història del món mundial des de que el món és món. És a dir, més indefensos que mai.

D'altra banda, l'allargament de l'esperança de vida ha multiplicat la importància dels grups d'edat; com que els humans ens ajuntem amb els nostres afins i l'edat és un gran factor d'afinitat, els grups d'edat són molt potents. Això que no es "*ni bueno ni malo sino todo lo contrario*", comporta en els nens (adolescents i joves) la socialització transversal (s'aprenen i s'ensenyen entre ells, passant olímpicament dels adults: això és la socialització transversal). No surten la seva zona de confort: és a dir, més indefensos que mai.

Economia. Els nens no treballen (1) i només consumeixen (2) . També estudien (3)

1. El treball pot ser una putada -o no-, però és una relació social que disciplina i endureix. Els nens no hi són, els hem eximit del treball i si algú s'atrevis a fer-los treballar el condemnariem a les penes eternes de l'infern.
Però és que a més a més, la societat sencera cada cop treballa menys perquè la reducció del temps de treball humà necessari (RTTHN) canvia la cultura econòmica disminuint el valor del treball, la seva capacitat de disciplina, i fins i tot disminuint la mateixa voluntat de treballar (mala peça al teiler, doncs, de cara a l'educació dels nens adolescents i joves).
2. El nens només consumeixen: per tant, més que disciplinats estan afalagats per la publicitat.
3. Els nens (adolescents i joves) estudien, i el període en que són escolaritzats s'allarga pels canvis demogràfics i econòmics suara

esmentats. S'allarga la infància, s'allarga l'adolescència i s'endarrereixen el compromís i l'assumpció de responsabilitats. I amb tot això s'endarrereixen l'adquisició dels recursos de maniobra i contacte i l'aprenentatge de la capacitat de defensa davant dels conflictes que comporta el viure.

Política. La gestió política s'ajusta al que passa amb la població i l'economia, i en conseqüència els estats s'han erigit en els grans protectors de la infància (legislen i jutgen sempre i per sistema a favor seu). Els nens no ho saben (tanmateix, segur que ho intueixen) però són un dels lobbys més poderosos de tots els estats contemporanis.

Cultura. L'estil de vida contemporani defuig del sacrifici i és hedonista: a les darreres dècades hem passat d'un tarannà rigorós i sever dominat pel sacrifici i l'esforç a un tarannà confortable i hedonista i preocupat per la qualitat de vida. Òbviament, els nens (adolescents i joves) són educats en aquest refús del sacrifici i la reclamació del confort, i són els reis de l'hedonisme.

D'altra banda, la cultura d'avui està omplint el món de gent pluri socialitzada: hem passat d'una societat d'individus mono socialitzats (bàsicament a la família) a una societat pluri socialitzada en la que paradoxalment la socialització transversal amb el mateix grup d'edat és cada cop més important perquè dona molta més protecció: és un "refugi contra" el món dels adults. Retrobem, doncs, la importància de l'aparent seguretat protectora dels grups d'edat: els papes i les mames i educadors d'avui no poden competir contra els amics/grups/xarxes dels fills perquè no tenen res a fer: perden. Tot el que els diuen els adults no és comunicació, és soroll.

En síntesi

Podem suposar que en societats (presents o passades) amb estructures demogràfiques d'alta natalitat (molts nens: bé abundant i per tant poc valorat), i economies d'ocupació intensiva de treball (nens no eximits del treball ni de les diverses formes d'explotació), i estats no-protectors, i cultures sacrificials: probablement la vida dels nens era més dura i menys glamorosa, però a canvi tenen/tenien menys traumes i molta més capacitat de defensa davant les hòsties de la vida.

En canvi, el més probable és que els nostres nens d'ara estiguin (sobre)protegits i valorats perquè són un bé escàs amb socialització intra-grupal, no produeixen i en canvi consumeixen i van al cole, i els estats els protegeixen de tot mal, i els diem que s'ho han de passar bé, i són els reis del mambo. D'altra banda, les agressions als nens estan criminalitzades i algunes d'elles fins i tot definides com a delinqüència.

La força i el costat fosc

Les estructures condicionen la vida dels individus. No determinen al cent per cent el comportament humà, però el fan probable, i per tant intel·ligible i explicable. En el cas dels nens, la potència del condicionament de l'estructura social es manifesta fent que la força els acompanyi i també fent que els domini el costat fosc.

La força: la definitiva consideració dels infants com a éssers humans, i per tant reconeixement dels drets dels infants, etc.

El costat fosc: els nens (adolescents i joves) contemporanis només tenen drets, no deures. La conseqüència és la indefensió en la que els deixa la impunitat davant de qualsevol tipus de

control educatiu, manifestada en la dificultat dels límits: o hi ha massa límits o no hi ha límits.

Hi ha massa límits (nens hiperprotegits). A escala macro es veu en l'increment de la normativa protectora: per exemple, cada accident -o incident- amb nens es sol traduir en enduriments normatius i fins i tot legislatius com molt bé saben els pobres i esforçats mestres i ensenyants, caps d'agrupaments escoltes, monitors d'esplais, i fins i tot entrenadors esportius: sembla que els nens hagin de viure amb risc zero (quan tots sabem que la seguretat absoluta no existeix). A escala micro l'increment de la probabilitat d'hiperprotecció de familiars i cangurs ("nen no facis, nen vigila", etc..) que en sobre protegir-los, els deixa indefensos en front dels inevitables conflictes que té la vida (hiperprotecció és desprotecció). Més encara, se'ls deixa sense tolerància a la frustració, esdevenint potencials fonts de traumes i agressivitat posterior).

No hi ha límits (els nens mimats). En tenir drets i no deures, incrementa la probabilitat que els nens estiguin acostumats a tenir-ho tot en qualsevol moment, i per tant no valorin l'esforç ni el control. Els hem eliminat tot el que signifiqui esforç i sacrifici, i la disciplina és un antivalor a liquidar, i el càstig ha desaparegut del panorama educatiu (i fins i tot hem eliminat aquella extraordinària escola de "*supervivencia en medio adverso*" que va ser la mili). I torna a entrar en joc la socialització transversal: nens adolescents i joves s'ho fan entre ells, i el que els poden dir les altres generacions (pares, avis, mestres, etc) no els arriba, no ho entenen, no ho poden descodificar, és soroll per a ells. Més encara, si uns papes/mames intenten posar límits (i anar contra l'estructura), pobres d'ells i pobres dels seus fills perquè esdevenen uns marginats/pringats i el remei acaba sent pitjor que la malaltia.

Menció especial per als papes i les mames: entre tot això i els canvis en les estructures familiars van de bòlit, els seus rols es desdibuixen i no poden copiar el que feien els seus pares. No saben què fer, i per tant: “in dubio pro reo”, es a dir sempre a favor del nen.... i en conseqüència dimiteixen de pares.

No es confronten

Els nens, adolescents i joves contemporanis no troben ni el món ni els adults amb qui confrontar-se en el seu procés maduratiu (perquè per madurar cal confrontació –conflicte-): món i adults semblen haver dimitit. Ni es troben amb adults que s’hi confronten amb afecte (a casa, a l’escola), ni es troben amb adults que s’hi confronten amb norma (els estats els protegeixen de tot mal), per tant, s’han de confrontar amb l’infinit, amb la manca de límits. I una possible conseqüència és la confrontació contra ells mateixos, l’autodestrucció: sigui amb el suïcidi, sigui conduint, sigui amb les drogues. Per exemple, la cita inicial:

Las muertes por suicidio entre menores de 15 años crecieron el 57% el año pasado (el periódico 19 diciembre 2022 i la vanguardia 20 diciembre 2022)

Los intentos de suicidio de menores de edad atendidos por ANAR se han multiplicado por 26 en la última década Cadena ser 1 diciembre 2022

Profesores y expertos vinculan la caída de las notas de los alumnos catalanes al malestar emocional (el país 19 diciembre).

Per acabar

La mala notícia és que la cosa no té solució individual perquè es estructural i no depèn de la bona o mala voluntat de cada

papa o de cada mama o de cada mestre o de cada educador. I la notícia pitjor és que l'estructura camina en direcció contrària.

¿I la bona notícia?: doncs que tanmateix, no obstant, nogensmenys, de tota manera, malgrat tot, aquesta anàlisi es limita a la minoria de nens del món que viuen als països que anomenem desenvolupats (ai mare!), essent un indicador més de que les societats occidentals són cada cop més prescindibles i secundàries. Per tant, potser la bona notícia l'haurem de buscar a la “majoria mundial” que viu i educa fora d'occident.

La sobre protecció des protegidora no permet aconseguir recursos de maniobra i contacte i fa més infeliç la vida, tal com cantava Raimon.

*Fou un infant despert i obert al món
l'home que avui buit i perdut es troba:
i va tot sol i va tot sol, tot sol.*

INFORME PISA: NO ÉS L'ESCOLA, CARAI! (2023)

Hecatombe a l'escola catalana segons l'informe Pisa. Cataclisme escolar. Daltabaix. Desgavell. Desastre. L'escola catalana va fatal. I un llarg etc. Aquestes són algunes de les coses que s'han dit sobre els resultats de l'informe Pisa relatius a Catalunya.

I com sempre ens estem mirant el dit (perquè quan el dit assenyalava la lluna el ximple mira el dit): som ximplers. Estem mirant l'escola, i l'escola no té res a veure amb els resultats Pisa.

O, en tot cas, l'escola no és la causa sinó un dels efectes o de les conseqüències d'una altra cosa molt més profunda (en les que no ens hi fixem tant), que és l'estructura de la societat.

L'assumpte clau -la causa- és que els canvis demogràfics, econòmics, polítics i culturals han convertit els nens en els reis del mambo i els han convertit -sense que ells potser no en siguin conscients- en un dels més poderosos lobbys d'aquest país i de tot l'occident (i fins i tot del món mundial). No és l'escola, és l'estructura social!

Són els canvis a l'estructura social el que han convertit els nens en uns petits grans dictadors

Tal com deia un escrit anterior: *“En societats d'alta natalitat (molts nens: bé abundant i poc valorat), economies d'ocupació in-*

tensiva de treball (nens no eximits del treball), estats no-protectors, i cultures sacrificials: la vida dels nens és més dura i menys glamourosa.

En canvi ara, amb baixíssimes natalitats, hi ha pocs nens i per tant són un bé escàs molt protegit i valorat; no produeixen i en canvi consumeixen i van al cole; els estats els protegeixen de tot mal; i els diem i repetim que han de ser feliços i s'ho han de passar bé. Tot plegat, la força i el costat fosc: la força passa pel reconeixement dels drets dels infants, i el costat fosc és que els nens d'avui només tenen drets i no deures, i en conseqüència tenen impunitat davant de qual-sevol tipus de control educatiu". (vegeu: Nens indefensos, pobres)

Els canvis a l'estructura social són la clau de l'informe Pisa, i per tant la causa del cataclisme de l'escola catalana. Per què... què està passant a l'escola?:

Que els nens no volen llegir ni escriure ni aprendre la taula de multiplicar: doncs, no cal fer-ho perquè a l'escola s'hi va a passar-s'ho bé, i no val la pena l'esforç, i ja tenen els mòbils i la tauletes per fer-ho (són un poderós lobby: no és l'escola, és l'estructura social!).

Que els mestres i profes, quan s'atreveixen a renyar els nens, es troben que els papes i les mames es posen al costat del nen i en contra del mestre i del profe (són un poderós lobby: no és l'escola, és l'estructura social!).

Que els papes i les mames (i els amics dels papes i de les mames; i els avis i les àvies; i els tiets i les tietes; i tots els amics, coneguts i saludats) han dimitit del seu rol educatiu perquè paguen els seus impostos per que ho faci l'escola (poderós lobby el dels nens: no és l'escola, és l'estructura social!).

Que, en lògica conseqüència, els nens es rifen els mestres i passen d'ells, els humilien, se'n foten (són un poderós lobby: no és l'escola, és l'estructura social!).

Que en lògica conseqüència de la lògica conseqüència els mestres i els profes n'estan fins els ous/ovaris i es cremen i agafen la baixa (poderós lobby el dels nens: no és l'escola, és l'estructura social!).

Que no hi ha un duro per l'escola i en canvi sí que hi ha diners per comprar armes (aquí hi ha un lobby més potent que és el complex militar industrial), i també hi ha diners per despeses sumptuàries, i també hi ha diners per despeses burocràtiques (poderós lobby el dels nens: no és l'escola, és l'estructura social!).

Es a dir, que no cal que els nens s'esforcin, i els papes i les mames els protegeixen dels malvats mestres, i els papes i les mames i la resta del personal han dimitit, i els nens es rifen els mestres, i els mestres es cremen, i no hi ha ni un duro.

De manera que hem descobert la gran excusa per no enfrontar-nos a tot això perquè ens qüestionaria massa. Per tant, ens resulta molt més fàcil dir que l'escola és culpable perquè no és capaç d'assumir la diversitat geogràfica i social dels nens i la seva vulnerabilitat i la pobresa i l'exclusió i els desnivells educatius i la dificultat d'integrar la immigració.... i la collonada de les competències i dels objectius.

Ah carai!, ves per on!. Consciència tranquil·la i sopa d'all descoberta! Seguim mirant el dit i no la lluna.

Per acabar, la mala notícia és que la cosa no té solució individual perquè es estructural i no depèn de la bona o mala

voluntat de cada papa o de cada mama o de cada mestre o de cada educador.

De moment i a Occident, la millor conclusió d'aquesta anàlisi la dona aquell vell i bell consell de Joan Manuel Serrat:

*Nada ni nadie puede impedir que sufran
Que las agujas avancen en el reloj
Que decidan por ellos, que se equivoquen
Que crezcan y que un día
Nos digan adiós...*

RECUPEREM LA MILI! (2024)

El servicio militar obligatorio se expande por Europa y la OTAN <https://thediplomatinspain.com/2024/09/02/el-servicio-militar-obligatorio-se-expande-por-europa>

Les excelsament estúpides elits polítiques i corporatives europees estan reclamant que torni la mili: volen recuperar els exèrcits obligatoris de lleva ... I, ves per on, hi estem absolutament d'acord!.

Per què hi estem d'acord?

Per explicar-ho, primer hem de fer una mica d'anàlisi a partir de l'estructura social, perquè el servei militar obligatori (la mili) respon a una lògica estructural clara.

Població. Societats d'alta natalitat, per tant amb molts nens i adolescents que calia controlar, i la necessitat de tenir uns ritus de pas potents i diàfans cap a l'edat i els compromisos adults: la mili era un formidable sistema de control i un excel·lent ritus de pas.

Economia. Escàs nivell tecnològic que no permetia uns exèrcits amb armes qualificades i per tant numèricament reduïts; i una economia que es podia permetre el luxe de tenir un grapat de joves improductius que de pas podien aprendre oficis diversos a la mili.

Política controladora i severa: a Espanya guerra civil i dictadura, i a la resta del món europeu guerres, entreguerres i guerra freda.

Cultura. Un estil de vida d'esforç i sacrifici on era important aprendre l'obediència i el respecte a la jerarquia i la disciplina i l'ordre (la instrucció era "ordre tancat") i l'internament (la mili era una "institució total").

Per tant, des de l'invent napoleònic fins fa quatre dies el servei militar era obligatori.

Les quatre estructures han canviat amb efectes esplèndids en les nostres vides, faltaria més!

Demogràficament vivim més temps i podem fruit més de la vida: per què perdre un any sencer?. D'altra banda, els ritus de pas es desdibuixen perquè també es desdibuixen les fronteres vitals.

Econòmicament ha augmentat la riquesa socialment disponible i amb ella el benestar material dels individus. Per tant, no cal retirar ningú durant un any de la producció i el consum. Tampoc cal anar a la mili a aprendre un ofici.

Políticament hem assolit un grau de llibertat que dificulta (o sembla que podria dificultar) l'obediència a la jerarquia militar.

Culturalment som hedonistes i hem reconegut la diversitat cultural i la capacitat de decidir sobre l'estil de vida de cadascú (mala peça al teler per a la mili obligatòria).

Aquests canvis socials han afectat la lògica militar i per tant han liquidat en moltes societats occidentals el servei militar obligatori.

Tanmateix, cal considerar els **efectes no desitjats** d'aquests canvis, perquè alguns són autènticament efectes perversos.

Població. Tal com s'acaba de veure, la baixada de la natalitat ha convertit els nens i adolescents en uns éssers mimats i incontrolables i descontrolats.

Economia. El creixement del nivell econòmic ha tecnificat la guerra omplint els exèrcits d'armes qualificades i buidant-los de gent (els exèrcits professionals).

Política. El final de la guerra freda va portar el miratge de la pax americana. I al nostre país l'aparició d'un règim de democràcia formal clientelar i irresponsable ens ha acostumat a que podem fer tot el que ens vingui de gust perquè per això ja paguem impostos.

Cultura. L'aparició d'un estil de vida hedonista ha comportat la devaluació de l'esforç i la desaparició de la disciplina. Tal com s'ha dit en un escrit anterior: els nois d'avui no es confronten amb el món.

A partir d'aquesta anàlisi estructural, es pot entendre la necessitat de recuperar la mili

Òbviament, per raons diametralment oposades a les de les nostres estúpides elits que només volen espantar la gent per tal de seguir engreixant les poderoses indústries militars nord-americana i europea, així com per tal de retardar geopolíticament la inevitable crisi de l'occident europeu. La recuperació de la mili es necessària per raons d'estructura social i no pas geoestratègiques.

No es tractaria d'anar a pegar trets 15 ó 18 mesos sota les ordres d'un sergent “*chusquero*”. N'hi hauria prou amb un temps (un semestre per exemple) fent tasques d'ajut a la comunitat (des de netejar boscos fins atendre persones dependents, etc.),

amb un nivell raonablement exigent de disciplina i convivència, i amb un control de les eines de distracció com mòbils i demés artilugis contemporanis.

Aquesta fórmula o alguna de similar ajudaria a resoldre els efectes perversos dels canvis socials en l'educació de les noves generacions.

Població. Probablement superaríem la sobreprotecció infantil i juvenil recuperant algun tipus de control social i un bon ritus de pas (perquè els humans sense ritus de pas estem perduts).

Economia. Probablement responsabilitzaríem als més joves de les necessitats econòmiques i socials, i els donaríem una mínima perspectiva del treball i l'economia.

Política. Probablement tindríem unes generacions joves que valorarien més les dificultats de gestionar societats complexes i entendrien els límits dels règims polítics de democràcia formal.

Cultura. Probablement les generacions joves podrien connectar millor el seu hedonisme i les ganes de gaudir amb la confrontació amb el món dels adults.

Perquè la confrontació amb el món dels adults és necessària i ara no s'hi confronten: *Els nens adolescents i joves contemporanis no troben ni el món ni els adults amb qui confrontar-se en el seu procés maduratiu (perquè per madurar cal confrontació –conflicte–): món i adults semblen haver dimitit. (vegeu: “Nens indefensos, pobrets”).*

EUROPA NO VOLEM IMMIGRANTS (2024)

La mala relació entre els europeus i els immigrants s'explica per un doble conflicte estructural. D'una banda el conflicte entre les quatre estructures de la societat-anàlisi macro-. I d'altra banda el conflicte entre l'estructura i l'acció de les persones -anàlisi micro-.

1.- l'estructura (macro)

Des de les dues estructures més importants, la població i l'economia, demògrafs i economistes ens diuen i rediuen que la immigració és necessària.

D'acord, tenen raó. Però no volem. No volem immigrants i ens neguem a acceptar les recomanacions dels demògrafs i economistes (i d'altres organitzacions angelicals i ànimes benintencionades).

Perquè estem davant d'un conflicte entre estructures; població i economia a favor de la immigració, i cultura i política en contra. Paradoxalment i il·lògicament el conflicte s'està resolent amb la victòria de les estructures aparentment menys importants, la cultura i la política.

No cal analitzar els arguments dels perdedors perquè és prou clara la força de les raons demogràfiques i econòmiques. Per tant, cal veure què passa amb la cultura i amb la política.

Cultura i migracions

A Europa, l'estructura cultural, que és la que organitza l'estil de vida, és (en termes generals i de probabilitat) absolutament incompatible amb les migracions i els immigrants.

Per dues raons, la primera és que la cultura europea és conservadora i esporuguida, tal com s'explica en un altre escrit (*per què votem a la dreta?*). La cultura europea és un estil de vida cada cop més atemorit i conservador per l'acció combinada de les quatre estructures. Demogràficament hem envellit i per tant tenim més pors i som més conservadors. Econòmicament tenim més béns que mai amb uns nivells de consum que volem conservar i tenim por de perdre. Políticament ens hem dotat d'uns estats que ens donen uns serveis que tenim por de perdre a mans dels nou vinguts, i per tant no volem grans programes d'acolliment. I el nostre estil de vida és d'un hedonisme que tenim por de perdre si la nostra estructura social ha d'anar assumint conflictes de convivència amb altres estils de vida.

A més a més, la desaparició de la classe obrera ens ha deixat sense capacitat solidària i sense cap projecte col·lectiu atractiu.

La segona raó és una obvietat que cal repetir: seguint les velles intuïcions de Ravenstein sobre els factors d'expulsió i atracció dels fluxos migratoris, aquests van bé quan predominen els factors d'atracció (pull), i generen conflicte estructural quan predominen els factors d'expulsió (push). Això és el que està passant avui amb les migracions a Europa: hi ha uns enormes factors d'expulsió dels llocs d'origen però al lloc d'arribada només hi ha atracció demogràfica i econòmica. Culturalment el nostre estil de vida és incompatible amb ells: el factor pull és impossible a Europa perquè culturalment no hi ha lloc per a ells: no hi caben.

I ara podem anar a la darrera estructura, la política, que és la que desempata el conflicte estructural: Europa està composta per un conjunt de societats amb règims polítics de democràcia formal i no real, per tant règims polítics clientelars on només importa afalagar al votant/client per tal de guanyar eleccions. No es tracta doncs de responsabilitzar els ciutadans en la gestió solidària de la societat, sinó senzillament ajustar acríticament les propostes polítiques a les seves pors. Per tant, com que la cultura dels europeus els fa votar contra els immigrants, les polítiques europees són cada cop més restrictives per a la immigració.

2.- l'acció (micro)

Població i economia són les estructures decisives però no impacten immediatament en la vida de la gent; sabem que hi són però ens queden lluny del nostre viure quotidià. En canvi la cultura sí que la vivim i veiem cada dia. Així podem explicar el gran impacte social que tenen tots els greuges quotidians atribuïts als immigrants, siguin certs o siguin falsos (tant se val que siguin certs o siguin falsos, perquè allò que definim com a real acaba sent real en la vida social);

- que si venen a robar i a violar: i ho acreditem amb una lectura indiscriminada de les estadístiques policials i penitenciàries,
- que si s'enduen totes les ajudes socials: i ho acreditem amb tots els amics, coneguts i saludats que han vist com els fotien la beca menjador del fill, el pis de protecció oficial, o l'hora de visita al metge del CAP,
- que si no adapten els seus costums i vestimenta: i ho acreditem amb el vel de les dones, el soroll dels homes, la manca d'higiene que els atribuïm, etc...

Per això quan anem a votar (política: la darrera estructura) votem als partits que ens prometen alliberar-nos dels immigrants. L'acció de la gent no fa cas de les estructures demogràfica i econòmica i s'ajusta perfectament a l'estructura cultural, portant la política a la restricció de la immigració.

Per això la política europea és cada cop més restrictiva en relació a les migracions i per això Europa està condemnada a ser cada cop més petita i mesquina

Aquesta contradicció entre demografia i economia contra cultura i política, i el seu impacte en l'acció dels individus explica perquè els europeus ens estem autodestruïnt. Però, ull, que tan destructiva és la pretensió de fer-los fora a tots com l'angelical voluntat d'obrir totes les portes sense la menor consideració als límits estructurals en una ingènua pretensió d'acolliment universal que no té en compte l'anàlisi que s'acaba de fer. En ambdós casos (restricció absoluta i acolliment absolut) anem directes cap al col·lapse europeu. No hi ha res a fer: el temps històric d'Europa s'ha acabat.

Ho cantava Victor Manuel a “*Vienen del Sur*”

*Vienen del sur, del este, del oeste, con la mirada esquiva
del que sabe y porque sabe desconfía.
Sólo tienen sus manos, y con ellas se enganchan a la vida.
A ver quién pone puertas,
el hambre es imparable y da tristeza.*

PORTEM EL NEN A LA GUARDERIA, L'AVI A LA RESIDÈNCIA, I LLAVORS ENS COMPREM UN GOS PER NO ESTAR SOLS (2024)

*A Catalunya ja hi ha més gossos que nens. Concretament, hi ha 1.254.211 animals i 1.139.260 infants menors de 14 anys. Això vol dir 1,1 gossos per cada infant, segons les dades del 2021 de l'Institut d'Estadística espanyol (INE) i l'Associació de Fabricants d'Aliments per a Animals de Companyia .
<https://www.rac1.cat/societat/20231016/114602/catalunya-ja-te-mes-gossos-nens.html>*

Individualisme i soledat són la cara i la creu de la nostra societat.

Individualisme perquè els individus som cada vegada més importants: vivim més -població-, tenim més béns -economia-, votem -política-, i som hedonistes -cultura-.

Soledat perquè en el marc de la competitivitat individual inherent al mode de producció capitalista (MPC), l'individualisme ha liquidat la comunitat i la solidaritat. I ens hem descobert sense eines per afrontar aquesta doble pèrdua i hem decidit que la soledat és el pitjor dels nostres mals.

Ho volem tot: volem ser importants individualment, i no volem -no sabem- estar sols. Volem, doncs, l'impossible. I aquí

entra en joc la relació que tenim amb les altres espècies que poblen el nostre planeta. Per tant, hem de fer una doble anàlisi: sobre la relació de la nostra espècie amb les altres espècies i sobre els animals de companyia i la nostra soledat

1.- Els humans i els altres animals

Els humans hem tingut des de sempre dues maneres de relacionar-nos amb els altres animals: o l'eliminació (caçant-los o senzillament matant-los) o l'aprofitament (la domesticació per exemple). Més o menys el que també hem anat fent els humans en els conflictes entre nosaltres mateixos: extermini o colonització (la història en va plena). Tornant a la relació amb les altres espècies, la podem explicar a partir de l'estructura social de cada lloc i de cada moment.

Pel que fa a l'impacte de l'estructura demogràfica, el creixement del contingent humà implica el decreixement de la resta d'animals, perquè la nostra expansió limita els seus creixements i els seus hàbitats (eliminació). També cal comptar amb l'aprofitament quan els humans els necessitem per treballar, o perquè som vulnerables, sigui per pèrdues i malalties, sigui per envelliment o sigui per soledat.

Pel que fa a l'economia, queda clar que quan els hem necessitat per treballar els hem aprofitat i quan els hem necessitat per a la indústria alimentària els hem liquidat. La recerca de benefici és el criteri que defineix qualsevol consideració sobre la nostra relació amb les altres espècies.

Quant a la política, des de sempre (des dels bruixots i els sacerdots fins l'estat modern) s'han gestionat tant l'eliminació com l'aprofitament.

Finalment, la cultura hi ha intervingut sempre, des del simbolisme de les pintures rupestres i els tòtems fins l'actual estil de vida hereu de la il·lustració segons la qual la nostra espècie està cridada a dominar el planeta i totes les altres espècies que hi ha en ell.

Retinguem aquest darrer punt, perquè la il·lustració, ja al segle XVIII i amb ressonàncies bíbliques, ens va dir que els humans (sobretot els europeus) érem els amos del planeta i de totes les criatures que hi viuen: podíem, doncs, eliminar i aprofitar (fabricar, manipular, experimentar, controlar, àdhuc creuar, etc.) la resta de les espècies.

Avui les revolucions demogràfica i industrial han tingut impacte en aquesta relació: d'una banda l'avenç tecnològic ha deixat obsolet l'aprofitament productiu de la força animal, i d'altra banda la necessitat d'alimentar -i sobrealimentar- una població humana creixent és un potent factor d'eliminació.

Tanmateix l'estructura cultural també està deixant la seva petjada en la relació de domesticació. Els altres animals ja no són només una utilitat laboral i de defensa sinó també companyia en un món competitiu ple d'individus solitaris: tal com diu el títol d'aquest escrit, *“portem els avis a la residència, els nens a la guarderia i llavors ens comprem un gos per no estar sols”*.

En síntesi: menys necessitat productiva i defensiva, més necessitat alimentària (els seguim eliminant perquè ens els seguim menjant) però simultàniament més necessitat de companyia.

2.- Animals de companyia: la por a la soledat

1. Admetem que l'extermini és inevitable: en un planeta finit l'expansió de la nostra espècie comporta necessàriament la

reducció i eliminació d'altres espècies. És la gran lògica de la vida, la capacitat de transformar/intervenir en el planeta ha estat el que ens ha fet sobreviure i serà el que acabarà fent-nos desaparèixer (arribarà un dia que no ens quedarà cap animal per menjar). I com que, il·lustrats com som, no ens agrada l'extermini, el dissimulem tant com podem i ens dediquem en cos i ànima a l'altra relació, la de l'aprofitament, i en especial la de companyia.

2. Les espècies “aprofitables” poden ser econòmicament productives i **culturalment productives** (aquestes són els animals de companyia); i hem construït categories ètiques i estètiques per a la nostra utilització humana: podem comparar, per exemple, el gos i la mosca, el domesticat és bonic (gos), el no domesticat és lleig i/o empenyador (mosca). I dintre dels domesticats, humanitzem el culturalment productiu (la mascota, la companyia) i deshumanitzem l'econòmicament productiu (el porc per exemple).
3. Així que humanitzem els animals culturalment productius (els eduquem, els cuidem, parlem amb ells, ens acompanyen). I hem arribat a un punt que ara ni nosaltres podríem viure sense ells ni ells podrien viure sense nosaltres.

3.1.- nosaltres no podríem viure sense ells, com a mínim per quatre raons.

Solució afectiva davant la soledat: són funcionals de cara a la nostra salut no només psíquica en permetre una substitució sentimental de la companyia humana -familiar o no- i una fàcil sublimació de tota mena de frustracions i complexes i problemes i angoixes i etcèteres. La funcionalitat és notòria en un context de l'individualisme competitiu propi del Mode de Producció Capitalista (MPC).

Responsabilitat lleugera: ens obliguen a ser responsables però amb una responsabilitat irresponsable, perquè ens exigeixen

un compromís molt inferior en temps i intensitat al que comporten fills o avis. Es un compromís juganer, un regal.... (i a més fan molt més cas que els fills i els avis). Aquest és el tipus de responsabilitat i compromís propi d'una societat hedonista (“*el crepúsculo del deber*” que diria el savi).

Dominació: el vell anhel d'omnipotència dels humans té via lliure per desenvolupar-se amb els animals de companyia, els humans manem i ells obeeixen.

Religió laica: de la mateixa manera que el futbol i la música són les noves religions laiques que donen sentit a la vida de molta gent, la relació amb els animals de companyia presenta també unes litúrgies similars (el passeig, la concelebració dels fidels, els temples -sanitaris o comercials-, etc).

3.2.- ells no podrien viure sense nosaltres. La domesticació “de companyia” ha arribat a provocar una autèntica “creació” humana d'animals i l'eliminació del seu instint natural de supervivència ja que no tenen cap altre sortida vital que no sigui la plena dependència dels humans. Això és rellevant perquè si no poden viure autònomament, vol dir que depenen de la nostra espècie i ens obliguen a pensar en el seu benestar o en els usos que els hi donem com a garants de companyia. En aquest sentit, estem assistint a una creixent indústria per a mascotes: un mercat econòmic sanitari, alimentari i fins i tot estètic en expansió i que genera nous estímuls de consum. La cura dels animals domesticats incrementa constantment (dietes promocionades per la televisió, diversitat de professionals que se'n carreguen -des del veterinari i l'etòleg fins el passejador-, etc).

Per tant, se'ns generen noves obligacions i noves normes i s'incrementen les legislacions protectores. Tenir-ne cura i no abandonar-los (“*ell no ho faria*”) perquè si avui abandonem un animal domèstic té poques probabilitats de sobreviure.

4. Finalment, i tornant als econòmicament productius, com que l'extermini no és ètic ni estètic i no ens agrada, combinem l'extermini amb la cura. Ja que els hem de matar, al menys que s'ho passin bé (i així, a més, la seva carn és més saborosa).

De manera que avui als escorxadors i les granges d'animals hi ha un dilema no només econòmic entre maltracte i patiment versus benestar dels animals (per exemple, estabilització versus pastureig lliure).

Antropofornitzem els animals, sentim empatia i compassió cap a ells, i criminalitzem i prohibim les pràctiques que els provoquen sofriment o maltracte, tot i sabent que al final els hem d'acabar matant.

Definitivament, com deia Manuel Sacristán, som “**la espècie exagerada**” (vegeu: “*Som l'espècie exagerada*”).

I també definitivament podem acabar amb un record de l'esplèndida ironia de Pere Quart musicada per Raimon: *Una vaca amb un vedellet en braços*.

Non non, vine, son!

Dorm, petit, la mare et bressa,

cal que creixis ben de pressa;

fes-te fort per la mort!

Seràs brau o de pau?

Seràs carn d'escorxador o màrtir nacional?

Tant se val!

Per un bou tot és prou.

Ara els somnis, vedelló.

EUTANÀSIA TOT ESPERANT EL TEMPS DE LES CIRERES (2023)

Volem viure i no volem morir.

Ara bé, viure és envellir i envellir és el que ens acosta a la mort. I envellim de mica en mica, sense adonar-nos-en gaire, tal com deia aquella dolcíssima cançó de l'enyorat Jean Ferrat:

*J'ai souvent pensé c'est loin la vieillesse
mais tout doucement la vieillesse vient
petit à petit par délicatesse.*

(sovint he pensat que la vellesa em quedava lluny, però la vellesa arriba lentament -dolçament-, de mica en mica, amb delicadesa...).

Envellir i morir ens fan por. Una doble por: a la desaparició i l'acabament, i també a la decrepitud i al dolor.

Envellir i morir ens posen al davant de la nostra finitud i contingència. I ens rebel·lem perquè encara ens queden tantes coses a fer i a veure i a viure (ah el nostre etern anhel d'omnipotència!).

Envellir i morir ens remouen emocionalment i ens sacsegen racionalment.

Aleshores, si no volem morir, ¿com és que els humans ens hem inventat una manera d'accelerar la mort i fer-la més ràpida?

Com ha arribat l'eutanàsia?

D'entrada, aquesta pregunta constata una de les paradoxes de la nostra exagerada espècie: aconseguim allargar la vida i viure més temps, i llavors no sabem què fer amb ella. Perquè allargar la vida és una de les grans conquestes de la humanitat, però té uns efectes secundaris (dolor i dependència) que fan que ens inventem l'eutanàsia per morir abans! (vegeu: “*som l'espècie exagerada*”).

La resposta: Si la vida és important, per què ha arribat l'eutanàsia?

La vida és un bé estratègic, és el bé més estratègic de tots els que es fan i es desfan (sempre que els que manen no diguin el contrari, com passa per exemple a les guerres, on ens hem de matar els uns als altres) . I la revolució demogràfica (RD), en allargar la seva durada l'ha fet encara més important. Per tant, l'anàlisi ha de plantejar i respondre dues sub/preguntes per poder entendre l'arribada de l'eutanàsia.

1. Ara que ja vivim molt de temps, ¿pot ser que la qualitat de la vida comenci a ser tan important o més que la seva mateixa durada -quantitat-?
2. I ¿qui mana/decideix sobre la vida i la mort: l'individu o el déu corresponent segons la religió de torn?.

1.- Qualitat versus quantitat

Ara i aquí sembla que ens importa cada cop més la qualitat de la vida que vivim.

En societats anteriors a la RD, moltes de les agressions al que avui entenem per qualitat de vida eren absolutament normals i “*la letra con sangre entra*”: com que es vivia poc temps,

la quantitat de vida era important i el concepte “qualitat de vida” ni tan sols existia.

Ara amb l’allargament de la vida, la qualitat (benestar, salut, autonomia, integritat, etc.) ha esdevingut també un bé estratègic i agredir-la és cada cop més criminalitzat i definit com delinqüència. Els codis penals han ampliat el valor de la vida a assumptes com les agressions físiques (càstigs físics, etc.) i psíquiques (agressions contra la llibertat, coaccions, etc.), que són agressions “contra la qualitat amb la que es viu la vida”.

Ara, doncs, que ja vivim molt temps, estem en condicions d’exigir poder viure amb qualitat, perquè la vida no té sentit si no es pot viure amb qualitat. Per tant, si el cost de viure molt de temps (bàsicament el dolor i la dependència) és superior al seu benefici (és a dir si la qualitat de vida arriba a ser incompatible amb la seva quantitat) els humans de les nostres generacions ens estem començant a plantejar accelerar la mort.

La qualitat sembla, doncs, tan important o més que la durada (o quantitat)

La qualitat de vida pot fer preferible l’eutanàsia a un dolor o una dependència irrecuperables. Sigui la qualitat de vida d’una persona malalta o impedida que prefereix morir a malviure, sigui una reacció ètica contra l’acarnissament terapèutic, sigui el benestar moral i l’equilibri psicològic i emocional del nombre creixent de famílies afectades, sigui fins i tot -i encara que soni a cinisme- l’estalvi econòmic del diner públic.

2.- Qui mana a la vida de cada individu

Des de sempre el poder de les religions sobrenaturals s’ha imposat als individus: el poder religiós ha impedit als individus

prendre decisions sobre una cosa tan important com la seva vida (i el seu final). Els individus alienaven la seva capacitat de decisió en mans del Déu corresponent, donant així un enorme poder a la religió en qüestió.

Això era així en societats de baixa esperança de vida, on maven les religions sobrenaturals .

L'allargament de la vida ha estat un dels factors de l'alliberament de la capacitat de decisió individual. Com més temps vivim, més temps tenim per a la nostra individualitat (per exemple, per prendre decisions sobre la nostra vida i el seu final), de manera que ara ja podem respondre la segona pregunta: avui els humans podem decidir. Avui l'individu és més “definidor” i “decididor” i menys alienat per les decisions de les seves religions. Els éssers humans estem legitimats per decidir sobre la nostra vida i la nostra mort. Per tant és cada individu qui mana a la vida de cada individu.

Ara bé, la mort segueix fent por: és el gran buit. Acceptar i decidir, doncs, la pròpia mort és acceptar la nostra mortalitat (era molt més còmoda la immortalitat que ens prometien les religions a canvi de deixar-les decidir a elles). Per això ha arribat l'eutanàsia. Però també per això ens costa tant d'acceptar, perquè acceptar-la és responsabilitzar-nos de la nostra finitud i assumir personalment la decisió més greu de la nostra vida: morir.

Com més temps vivim, doncs, més ens importa la qualitat de la vida i més volem decidir personalment sobre ella. Aquesta és l'arrel estructural de la reivindicació del dret a morir dignament. I l'eutanàsia significa això: el reconeixement de que la vida no té sentit si no es pot viure amb qualitat.

De manera que **la nostra hipòtesi és que, malgrat la por que ens fa**, la descriminalització de l'eutanàsia i la seva destipificació com delinqüència s'anirà generalitzant (en un termini d'una o dues generacions com a màxim, i no només a Occident) per l'acció combinada de les modificacions a les quatre estructures (no només la demogràfica).

Població. Cal començar amb una obvietat redundant: és inimaginable i inviable l'eutanàsia en societats amb règims demogràfics d'alta mortalitat i breu esperança de vida. En canvi, amb l'envelliment (dintre d'una generació, tres de cada deu espanyols seran vells) hi ha cada cop més probabilitats de que augmenti el nombre de persones amb dolors crònics i sense autonomia personal, amb malalties irreversibles –sense curació real-, degradació i processos dolorosos irrecuperables. Es a dir, sense qualitat en el seu viure.

Economia. Hi ha i hi haurà un sobrecost econòmic públic i privat de mantenir sofriment i dolor irreversibles, tant pel que fa a la mera supervivència com l'atenció sanitària sigui pública o privada. Així com el sobrecost econòmic, social, i moral que suposa l'acarnissament terapèutic, despesa inútil i ruïnosa explicable només en termes del poder mèdic. D'altra banda, les societats de consum han generat una cultura econòmica del benestar (com que ja vivim prou, quan deixa d'haver-hi benestar la vida sembla menys atractiva).

Cultura. L'hedonisme és l'efecte més clar dels canvis demogràfics i econòmics. I l'hedonisme és incompatible amb el patiment i el previsible increment del dolor físic i psicològic individual i col·lectiu; sobre tot el patiment i desgast familiar, que no és només econòmic, ni només psicològic i emocional sinó pràctic, quotidià, constant.

Simultàniament la secularització amb la pèrdua d'importància de les religions sobrenaturals disminuirà el poder de les diferents esglésies per mantenir a tota costa la vida dels seus fidels, i farà que la vida no depengui de la voluntat de cap déu i vagi esdevenint una responsabilitat dels individus.

Conseqüentment, la moral individual i col·lectiva anirà virant cap a l'acceptació de l'eutanàsia.

Política. Finalment, els estats, amatents a les demandes dels seus ciutadans clients, aniran reduint la seva definició de delinqüència de l'eutanàsia fins a la seva destipificació (en el fons del fons del fons del fons, als estats ja els anirà bé alleugerir els costos de mantenir a qualsevol preu vides inviàbles. No serà immediat, però serà impenable).

Tanmateix, l'anàlisi és freda i no pot amagar les emocions que se'ns remouen

Perquè encara que volem viure bé i decidir sobre les nostres vides, això no elimina les nostres pors al buit, la nostra finitud i el nostre desig de perdurabilitat. Segles de cultura sacrificial ens han fet sublimar pors, finitud i desig de perdurabilitat en la **gran seguretat** de la recompensa eterna: si ens portàvem bé, seríem eterns i perdurables pels segles dels segles. En canvi ara, la cultura hedonista ens deixa orfes d'aquestes seguretats i paradoxalment ens confronta amb les nostres pors i la finitud per decidir com assumim el final.

De moment, doncs, i mentre anem ajustant les nostres pors i la nostra finitud a les altres revolucions del nostre temps, és el moment de tornar a escoltar el bell desig de Jean

Ferrat: com que hem de marxar, almenys que haguem pogut fruit del temps de les cireres!

*Ah qu'il vienne au moins le temps des cerises
avant que j'aie dû boucler mes valises
et qu'on m'ait poussé dans le dernier train
(Ah, que vingui almenys el temps de les cireres, abans de fer les male-
tes i haver d'agafar el darrer tren)*

L'ECONOMIA CAPITALISTA ÉS ESTRUCTURALMENT ANÒMICA, TOMA YA! (2020)

L'anòmia és el desequilibri entre objectius i mitjans

Se'ns diu i se'ns rediu per activa i per passiva que hem de triomfar econòmicament (triomfar econòmicament és triomfar a la vida). La consigna universal és enriquir-se. I hem d'assolir aquest objectiu fent servir els mitjans "normals" (per exemple treballant).

Objectius i mitjans han de concordar, de manera que quan hi ha desequilibri entre objectius i mitjans (per exemple donant més importància als objectius que als mitjans), hi ha anòmia. La societat és anòmica, ai las!

L'anòmica és la societat i no els individus!. Els individus el que fan és adaptar-s'hi, i ho poden fer acceptant objectius i mitjans (aquests són els normals), i també ho poden fer no acceptant els objectius i/o els mitjans (aquests són els diferents). Un tal Merton va descriure cinc diferents adaptacions individuals al tàndem objectius/mitjans... que tots els estudiants de Sociologia del món mundial han hagut d'estudiar des de sempre. L'adaptació que fan els que accepten objectius i mitjans és la normal (se'n diu conformista), i la que accepta els objectius (triomfar) saltant-se els mitjans se'n diu innovadora.

L'adaptació innovadora

L'adaptació innovadora consisteix en acceptar els objectius i saltar-se els mitjans. Es tracta d'un comportament molt habitual (habitualíssim): copiar per aprovar un examen, saltar-se el límit de velocitat per arribar a temps, robar per tenir diners, etc..... I quan diem que una economia basada en el Mode de Producció Capitalista (MPC) és anòmica volem dir que és una estructura que fa molt probables les adaptacions innovadores, perquè com que s'ha de competir per triomfar i guanyar, tot s'hi val per aconseguir l'objectiu de l'èxit i els mitjans poden saltar pels aires.

L'economia capitalista i l'adaptació innovadora a l'anòmia.

Perdoneu que ens repetim: si l'adaptació innovadora és la que accepta els objectius (triumfar, guanyar diners, etc.) saltant-se els mitjans, un sistema econòmic basat en el guany individual-individualisme, competència i supervivència del més fort- és estructuralment anòmic perquè incrementa las probabilitats de saltar-se els mitjans per aconseguir els objectius. L'economia capitalista és, doncs, estructuralment anòmica perquè, si es tracta de competir i guanyar, la pressió cap als objectius és tan gran que pot fer eliminar els mitjans i fer trampa.

En conseqüència, el MPC és estructuralment anòmic, perquè incrementa les probabilitats de fer trampa.

Propietat privada i anomia

Hem de recordar que la variable bàsica de tota anàlisi social és la desigualtat. La desigualtat social genera poder, i el poder econòmic prové de la desigual propietat i/o control privats dels béns econòmics. Repetim-ho; la propietat privada és el que dona el poder econòmic. Per tant la classe social que té el poder econòmic organitza l'economia i tota la societat a partir de la

propietat privada (privada!, no pública). La propietat privada (de béns de producció o de béns de consum) és el gran bé estratègic de l'estructura econòmica.

I per tant, l'organització de l'economia es basa en que els individus competeixin per tenir cada cop més propietat privada (de béns de producció o de béns de consum... o de diners que permeten tenir-los). I per tant, l'estructura econòmica és de lliure competència: lliure és a dir regles del joc iguals per a tothom (els mitjans) i competència per tenir cada cop més propietats privades (els objectius).

(Parèntesi; si la propietat fos pública, la propietat privada seria inexistent i no podria servir per a definir l'anòmia com el desequilibri entre objectius i mitjans; tanmateix com seguiria havent alguna altra desigualtat, hi seguiria havent poder, hi seguiria havent agressions, i hi seguiria havent anòmia i adaptacions individuals anòmiques. Competim per la propietat privada..... si la propietat fos pública no sabem què passaria, competiríem per altres coses, però no per una cosa inexistent com seria la propietat privada).

I bé, una estructura econòmica que fa competir als seus individus per tenir cada cop més propietat privada és una estructura a la que li costa mantenir l'equilibri entre els objectius i els mitjans. És l'estructura la que està anòmica, no els seus individus!. Els individus (tots els individus: rics i pobres) l'únic que fan és adaptar-se a aquesta organització competitiva; i si ho fan amb l'adaptació innovadora, accepten els objectius (guanyar diners i/o quota de mercat) i no accepten els mitjans (fan trampes com robar o estafar o conspirar, etc). I això ho poden fer rics i pobres.... bé, probablement ho fan més els rics que els pobres

Anomia i delinqüència

Tota la delinqüència utilitària en qualsevol de les seves manifestacions, (robatoris, corrupció, especulació, estafes, etc) és una adaptació innovadora a una societat anòmica, s'accepten els objectius de l'èxit econòmic, i es refusen els mitjans (el respecte a les normes econòmiques).

Nota importantíssima: tradicionalment s'ha acusat la teoria de l'anòmia de concentrar-se en el pobres i deixar de banda els rics: mentida podrida!. L'anòmia explica molt bé les agressions dels rics i dels poderosos (delinqüència de coll blanc, dels cavallers, corporativa, financera, etc.); de fet, els rics i poderosos es salten els mitjans molt més que els pobres.

La delinqüència utilitària és una de les maneres amb que els individus (no anòmics) s'adapten a una estructura (anòmica). Ergo, una estructura econòmica de lliure competència és la principal variable independent de la delinqüència utilitària: explica per què la gent roba, estafa, conspira i enganya. I com que la utilitària representa més del 90% de tota la delinqüència registrada i més del 80% de la delinqüència total, una economia anòmica explica el 80/90% de tota la delinqüència que hi ha a la nostra societat.

I a partir d'aquest marc social i econòmic, la criminologia, la psicologia i l'antropologia criminal ens poden explicar qui i com són els individus que tenen més probabilitat de fer trames delinquent utilitàriament.

Més anòmia: especulació i economia submergida

La terciarització de l'economia és anòmica, perquè la preponderància del sector serveis transforma el poder econòmic

passant-lo de productiu a financer, anant de l'acumulació lenta al diner ràpid, i de la disciplina a l'especulació: es guanya més especulant que produint.

L'economia especulativa (terciaritzada) reforça encara més el desequilibri anòmic perquè no es tracta de crear riquesa sinó d'esperar el lloc i el moment del major guany de manera que s'inverteix on més pot guanyar (deslocalització), com més pot guanyar (precarització, contractes temporals, etc.), i quan més pot guanyar (triar el moment i el tipus de la inversió).

L'economia submergida s'explica també en clau anòmica: davant la pressió per assolir guany, hom s'estalvia costos (impostos, salaris, seguretat): l'economia submergida és, doncs, un exemple més de l'adaptació innovadora. Per cert, l'economia submergida no està prou criminalitzada (encara que formalment estigui definida com a delinqüència) perquè té una doble dimensió contradictòria: d'una banda és delinqüència amb víctima col·lectiva -tota la societat- i amb víctima individual -cada treballador explotat-; però d'altra banda la percepció social és bona perquè sembla un factor antidelictògen ja que crea ocupació (també és difícil percebre com a delictiu -i per tant criminalitzar- un comportament generalitzat per una gran part de la societat).

Per acabar, posem-nos sentimentals: anòmia i amor

Un sistema econòmic basat en el guany individual a través de la competència, i per tant anòmic, ens posa al davant de la vella i bella tesi d'Eric Fromm : ¿pot existir l'amor en una societat competitiva on els altres són el rival a derrotar?. Dit d'altra manera, com que l'estructura condiona l'acció, una estructura econòmica de lliure competència condiona l'acció dels

seus individus fent més probable l'acció inamorosa que l'acció amorosa. Podem trobar molts exemples del llenguatge comú que ho acrediten: “*competim*” per “*conquerir*” algú, “*en l'amor i en la guerra tot s'hi val*”, etc.

Seguint per aquest camí, i anant a paraules més gruixudes, una estructura social i econòmica competitiva fa més probables les accions competitives dels seus individus i més improbables les solidàries: per tant l'estructura econòmica (i social) fa més probable l'acció utilitària-racional-egoista que l'acció expressiva-afectiva-solidària (és a dir amorosa).

Apa, podem acabar amb uns versos d'aquell deliciós “elogi dels diners” d'Anselm Turmeda musicat per Raimon:

*Diners de tort fan veritat,
e de jutge fan advocat;
savi fan tornar l'hom orat,
pus que d'ells haja.!*

*Diners, doncs, vullés aplegar.
Si els pots haver no els lleixis anar;
si molts n'hauràs poràs tornar
papa de Roma.*

PAGESOS: ELS PALESTINS D'EUROPA (2024)

*Noves tractorades i talls dels pagesos a Catalunya:
Una setmana després de la mobilització històrica que va
paralitzar el país i col·lapsar Barcelona, aquest dimarts 13
de febrer la pagesia tornarà a treure els tractors del camp
per tornar a fer sentir la seva veu.*
https://naciodigital.cat/societat/noves-tractorades-i-talls-dels-pagesos-a-catalunya-horaris-i-vies-afectades_1850807_102.html

Desaparició, eliminació, extermini, holocaust

Exactament això és que li espera a la pagesia europea. Exactament com als palestins. Exactament un futur negre i no hi ha volta de full.

I això és així per tres raons.

1. Les mateixes dificultats i febleses del camp europeu.
2. La increïble estupidesa de les elits polítiques europees.
3. La no menys increïble estupidesa de les poblacions europees.

1.- les dificultats i febleses del camp europeu

El camp no té poder ni capacitat d'influir en cap dels poders estructurals. Ho podem resseguir a través de les quatre estructures.

Població. Població escassa i envellida i e/migrant.

Per començar, una dada rellevant: Només el 3.6 % de la Població activa espanyola treballa al camp, aquesta dada a Catalunya es redueix fins l'1.3 %

<https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=3986>

D'altra banda, *“El 15,9 % de la població espanyola està censada en municipios rurales (els de menys de 30.000 habitants, òbviament no tota aquesta població treballa al camp) y ha descendido un 7,1 % en los últimos 10 años. La tasa de jóvenes es un 35,2 % inferior respecto a las zonas urbanas y la tasa de ocupación es del 44,5 %, menor”*.

https://www.mapa.gob.es/es/ministerio/servicios/analisis-y-prospectiva/ayp_demografiaenlapoblacionrural2020_tcm30-583987.pdf

Economia. El camp europeu no és competitiu, tant pel nostre superior nivell de vida com per les estúpides exigències de la burocràcia de Brussel·les. Total que el camp europeu està subvencionat per la PAC -Política agrària comuna- amb més de tres-cents mil milions d'euros per al període 2021-2027 (Espanya: 4.875 milions d'euros). I en temps neoliberals tota subvenció és pecat.

Política. El camp dona pocs vots, per tant se li fa poc cas (poc poder). D'altra banda, en ser una activitat subvencionada, sempre se li apareix el fantasma del vot captiu.

Cultura. Ai las!, l'estil de vida rural és molt poc glamourós i es sol associar amb una cultura conservadora. D'altra banda, la vida al camp és dura i per tant s'adiu poc amb l'hedonisme contemporani.

Així doncs, el camp europeu ni té potència demogràfica, ni poder econòmic, ni capacitat política, ni hegemonia cultural. El futur del camp europeu és negre: desaparició i eliminació (com els palestins).

2.- la increïble estupidesa de les elits polítiques europees

Les elits polítiques europees són un reflex de la societat europea: dèbils, urbanes, racional-burocràtiques, i anti democràtiques (Brussel·les no té legitimitació democràtica). Increïble estupidesa, que es concreta en la voluntat d'extermini de la pagesia. Veiem-ho:

Elits dèbils. Si Europa és dèbil, les seves elits també ho són: fortes amb el dèbil (maltracten la pagesia) i dèbils amb el fort (serveixen dòcilment el complex militar industrial nord-americà que és qui mana). Exemple: al gener d'aquest mateix any, el ministre d'agricultura alemany els diu als seus pagesos que no hi ha diners el dia abans d'aprovar una compra al complex militar industrial per valor de 50.000 milions d'euros.

Més encara, estan espantant irracionalment la població per tal que accepti increments en els pressupostos de defensa a costa de disminucions en els serveis, ajuts i subvencions públiques (per exemple a l'agricultura).

Elits urbanes. La tradicional creença de la superioritat urbana les fa absolutament alienes al camp, desinteressades històricament de les problemes de la pagesia.

Elits racional-burocràtiques. Només veuen que el camp és deficitari i un problema que cal subvencionar i per tant omplen de normativa i lentitud la vida dels pagesos. Sempre preferiran que Europa importi productes del camp menys exigents amb la salut i més barats, i exporti béns manufacturats.

Elits anti democràtiques. Als buròcrates de Brussel·les (sobre tot la comissió) no els han elegit democràticament i per tant només han de retre comptes als seus amos (en aquest cas a les oligarquies del capitalisme corporatiu europeu i nord-americà).

3.- la no menys increïble estupidesa de les poblacions europees

Els europeus som uns consumidors hedonistes, grans desconexadors del camp; per tant, ens passa el que deia Antonio Machado, “*desprecian cuanto ignoran*”.

Com que som un consumidors hedonistes, preferim viatjar (per poder-ho fotografiar i explicar després) que menjar bé i sà, i preferim comprar al super (més barat perquè escanya al pagès i pacta els preus sense comptar amb ell), i ens creiem que el camp és un parc temàtic i quan hi anem de cap de setmana fem callar les campanes perquè no ens molestin.

Per tant als europeus se'ns en refot del camp i dels pagesos.

Inconclusió

Total, com que al camp cada cop són més vells i menys gent i amb una vida més dura que a la ciutat, i mantenir el camp costa diners en forma de subvencions; i això dificulta la divisió internacional del treball, i al camp fa pudor i molesta quan hi anem de cap de setmana.

El futur del camp és molt negre

Per tant, es pot cloure aquest escrit tal com conclouïa el dedicat als palestins.

“Els condemnats de la terra”

Certament, als pagesos (i als palestins) la història els està donant pel sac: són una causa perduda, no tenen aliats ni de-

fensors, només es tenen a ells mateixos, la seva necessitat de sobreviure, la seva lluita, el seu coratge, i el seu sacrifici.

Però tots sabem que avui amb això no n'hi ha prou.

Estan condemnats. Estan morts però ells encara no ho saben. O sí que ho saben, i precisament perquè ho saben la seva lluita és poderosament desesperada.

(vegeu: *Els palestins i l'imperi, una nova lliçó*).

Ens ho recordava l'etern Raimon (amb una mica de llicència poètica).

(Els pagesos venen...)
d'un silenci antic i molt llarg
de gent que va alçant-se des del fons dels segles
De gent que anomenen classes subalternes
... d'un silenci que no és resignat
D'on comença l'horta i acaba el secà
D'esforç i blasfèmia, perquè tot va mal
Qui perd els orígens, perd identitat

PER QUÈ VOTEM A LA DRETA? (2022)

Votem a la dreta perquè som conservadors.

És a dir, els europeus anem votant cada cop més a la dreta perquè els europeus estem essent cada cop més conservadors. I com que som conservadors volem seguretats (totes les seguretats possibles) i per això també anem votant cada cop més a la dreta.

Conservadorisme, seguretat, i vots a la dreta

Els europeus som així per l'acció combinada dels canvis a les quatre estructures de la societat.

Població. Europa ha envellit i això ens fa més conservadors (l'associació entre envelliment, conservadorisme i demanda de seguretat és clara).

Economia. Tenim un consum i un benestar que volem conservar i assegurar. Sabem que això està deteriorant el medi (tanmateix, diem que el volem conservar mentre puguem seguir sostenint el consum i el benestar).

Política. Ens hem dotat d'uns estats als que exigim que ens donin tots els serveis i seguretats possibles. I com que ho volem conservar, si els estats no hi arriben ens tornem populistes i privatitzem, que sempre sembla més segur.

Cultura. El nostre estil de vida hedonista és molt conservador perquè necessita una estructura social molt estable i segura.

A més a més, la desaparició de la classe obrera ha deixat a tota la societat i en particular a l'esquerra sense subjecte històric i per tant sense projecte social i polític.

Com que els europeus som cada cop més conservadors volem seguretats (totes les seguretats possibles). No hi ha volta de fulla. De manera que “rebus sic stantibus”, posats a votar quan anem a votar, votem als que més se'ns acosten, i aquests són els partits de dretes: a Europa les dretes porten molt de temps guanyant eleccions.

Conservadorisme, seguretat, crisi, i vots més a la dreta

Ara bé, darrerament Europa està vivint una conjuntura delicada travessada per quatre crisis (una per estructura).

Població. L'envelliment ja fa temps que es combina amb uns fluxos migratoris que estan modificant la piràmide poblacional i desbordant els sistemes d'ajut social, per tant fan por i generen rebuig. Conservadorisme i demanda de seguretat son factors de la por i el rebuig als immigrants.

Economia. Ai las! sembla que el model de consum incessant s'està esgotant i no som competitius i estem essent econòmicament irrelevants i ens estem arruïnant i l'energia va caríssima. I per acabar-ho d'empastifar ens hem equivocat d'aliat posant-nos en braços dels nord-americans (que no tenen aliats sinó només interessos).

Política. Ni els partits de dretes -ves per on- ni els d'esqueres ens donen les seguretats promeses, i a més a més són corruptes, i a més a més són lentíssims, i a més a més són una casta allunyada de la gent, i a més a més tenen data de caducitat: el sistema polític creat després de la 2GM fa aigües per tot arreu.

Cultura. I per tant el nostre estil de vida es va crispant perquè l'hedonisme que pretenem es troba amb les dificultats estructurals acabades d'esmentar, i tenim por, i ens anem enfadant, i fugim de la realitat (sexo, drogues i rocanrol, "panem et circenses"), i comencem a somniar en un món idealitzat definit pel retorn de la comunitat (encara que no ho sapiguem).

Es el moment de la dreta-dreta (o si voleu, de la dreta-extrema) que promet el retorn de la seguretats.

1. Farem fora als immigrants que ens venen a empenyar i ens treuen ajuts socials i ens fan fora dels nostres serveis i venen a robar i agredir i ens fan por i ens molesten. Estarem més segurs.
2. Recuperarem la riquesa i el consum econòmics -i com que farem fora als immigrants hi haurà feina per a tothom-. Recuperarem l'energia barata canviant els nostres aliats. Estarem més segurs.
3. Tindrem uns estats forts que tornaran a posar ordre i recuperarem la tan enyorada seguretat que hem anat perdent. En fi, l'estat tornarà ser Leviathan com déu mana, per fi, ja era hora!. Estarem més segurs.
4. I el nostre estil de vida podrà tornar al dolç conservadorisme de l'hedonisme que ens mereixem. Tindrem menys por i podrem seguir fugint de la realitat. Estarem més segurs.

La dreta-dreta o dreta-extrema connecta perfectament amb aquesta conjuntura, i amb el que vol un percentatge creixent d'europèus, i amb les pors d'un percentatge creixent d'europèus, i per això la vota un percentatge creixent d'europèus. Perquè si el que es vol es precisament això: seguretats, la dreta-dreta les promet: Déu (seguretats absolutes), Pàtria (Leviathan fes fora als immigrants i dona'ns seguretat, carai!), i família (la comunitat, la quinta essència de les seguretats).

No entendre això és no entendre la nostra societat. No entendre això és fer l'estruc i amagar el cap sota l'ala. En fi, no entendre això és deixar via lliure a la dreta-dreta i condemnar-nos al fracàs social i polític. Per posar un exemple clar: seguir utilitzant el fantasma del feixisme és un clar indicador de la nostra impotència analítica i sociopolítica perquè la dreta-dreta contemporània no és feixista "ni por asomo"... Es a dir, seguint amb la vella dita xinesa, estem mirant el dit i no la lluna.

El panorama és aquest, negant-lo no l'arreglarem. Podem, doncs, acabar amb aquell vers de Raimon.

"Nosaltres no som d'eixe mon".

ESPANYA (TAMBÉ) ÉS DE DRETES (2023)

La dreta ha guanyat les eleccions municipals i autonòmiques de 2023. Com a tota Europa, on en els darrers mesos la dreta ha guanyat a Itàlia, Finlàndia, Grècia, i ara Espanya. Els europeus votem a la dreta perquè som conservadors; i som conservadors perquè hem envellit (demografia), tenim benestar i consum (economia), un estat que ens protegeix de tot mal (política), i som una panda d'hedonistes (cultura). Tot això està escrit a: *Per què votem a la dreta?*

A més som una societat individualista i la dreta és individualista mentre l'esquerra (o el que queda d'ella) és col·lectiva. Els impostos per exemple: la dreta els vol baixar/eliminar i l'esquerra els voldria mantenir.

En el cas d'Espanya hi ha tres factors més a considerar El primer, clarament estructural, és la fragilitat de la societat espanyola; els altres dos més conjunturals són la qüestió territorial (Catalunya i Euskadi) i el gènere.

1.- La fragilitat de la societat espanyola

Espanya potser no té un estat fallit però sí que és una societat fallida (i mal construïda): històricament i estructuralment és una societat fràgil, i la fragilitat necessita unes seguretats que només pot proporcionar la dreta.

Població. Vam arribar tard a la transició demogràfica, i per tant ara anem amb presses i urgències perquè no hem tingut temps per sedimentar els canvis demogràfics: tot d'una ens hem trobat amb els conflictes de gènere i amb uns talls generacionals imprevistos (hem envellit ràpidament i els joves, mimats i sobre protegits, són individualistes i hedonistes i per tant conservadors).

Economia. No vam fer la revolució burgesa a temps i per tant no hi ha hagut cap burgesia nacional que liderés la transició del mode de producció feudal al mode de producció capitalista i que articulés racionalment l'espai d'un mercat propi amb un estat adequat (la construcció territorial d'Espanya és una catàstrofe). Tot això ens ha conduït a una economia descompensada, improductiva, i dependent (del turisme: els espanyols ens hem acostumat a ser els criats dels turistes), amb unes elits extractives i per tant corruptes. D'altra banda, la nostra economia pateix l'opció atlantista i de submissió als EUA; en conseqüència l'energia va cara (i haurem de dedicar un 2 % del PIB a comprar armes).

Política. Els poders dominants (no ens atrevim a dir "classes dominants" perquè no hi havia burgesia: terratinents, església, exèrcit, etc.) van fer un cop d'estat que va desembocar en una guerra civil que va portar 40 anys d'anihilació de la moral cívica, de la responsabilitat col·lectiva, i de profunda desconfiança -i malvolença- en la política. Terreny abonat, doncs, per a la dreta.

Cultura. D'acord amb la fragilitat demogràfica, econòmica i política, la fragilitat cultural: la cultura, l'estil de vida és de pura fatxenda. "*Dime de lo que alardeas y de diré de lo que careces*", la

cultura espanyola presumeix, i apel·la constantment a l'orgull, a l'honor i a la grandesa (“*soy español, casi ná*”, “*el país más rico del mundo*”, etc.), per tant, això vol dir que no hi ha ni orgull ni honor ni grandesa (som els criats dels guiris).

D'altra banda, els canvis culturals són de digestió lenta, i com que tenim pressa els volem accelerar fent que la nostra cultura sigui anòmica (per aconseguir els objectius que es marquen les elits culturals, ens saltem la lògica i els mitjans i el tempo necessaris).

Tornant a la política. Espanya sempre ha estat de dretes. Des del “vivan las cadenas” de l'absolutisme del segle XIX, als quaranta anys de dreta “nacionalfranquista”, i els governs de la transició: Felipe González, Aznar, Rajoy (amb l'excepció dels anys d'Adolfo Suárez). L'esquerra només ha guanyat en conjuntures excepcionals (Zapatero per la pèssima gestió que la dreta va fer dels atemptats d'Atocha, i Sánchez per la moció de censura en un moment de descomposició de la dreta).

2.- Catalunya i Euskadi: el procés i ETA

Catalunya i Euskadi han donat un esplèndid argument a la dreta: com que Espanya és una societat fràgil, “los que quieren romper España” són el dimoni escuat, i qui pacta amb el dimoni -l'esquerra- mereix la condemna eterna. La dreta ha explotat perfectament aquesta doble por de la fragilitat espanyola (perfectament per als seus interessos electorals, clar): tant el procés com ETA (el record interessat d'ETA) han enfonsat l'esquerra.

El cas basc és de manual: ETA ha estat des de sempre la gran mobilitzadora electoral de la dreta, comptant amb l'inestimable ajut del formidable lobby de les seves víctimes reals o suposa-

des. I la dreta l'ha utilitzat sense cap mena de vergonya. Fins i tot en aquestes eleccions, amb ETA desapareguda des de fa ja molt temps, ha servit el crit de “*que te vote Txapote*”.

En el cas català, l'expressió “*a por ellos*” expressa la por al trencament (a la pèrdua del 20 % del PIB i també a la pèrdua del boc expiatori, perquè... ¿a qui culparien els espanyols de tots els seus mals si els catalans no hi fossin?). I els independentistes catalans o no ho han sabut veure (ingenuïtat enorme: com que no tenim estat no sabem del que és capaç un estat) o ho han volgut aprofitar en benefici propi (“*cuanto peor mejor*”: quanta més repressió contra Catalunya més consciència de poble oprimat i més capacitat de lluita).

3.- El gènere

Acabem de dir textualment que: “com que tenim pressa volem accelerar els canvis culturals fent que la nostra cultura sigui anòmica”. El conflicte a l'entorn del gènere s'ha traduït en un eslògan de gran repercussió electoral que la dreta ha fet servir: “la ideologia de gènere”

En un escrit anterior dèiem: *l'imperi que els homes havien edificat des de temps immemorials trontolla. I no hi ha res més perillós que un imperi en crisi. Per tant, pensar que amb uns quants canvis legislatius la violència contra les dones desapareixerà és d'una ingenuïtat extraordinària. El risc precedent s'intensifica o es redueix amb les estratègies femenines, que es poden resumir en les dues grans estratègies de tots els moviments socials des de que el món és món: reforma o revolució.*

Revolució: Pel que sabem de la història dels moviments socials, al començament s'hi sol aglutinar molta gent amb diferents nivells

de compromís i participació, fins que les diverses contradiccions del procés van fent que la direcció vagi quedant en mans dels sectors més dinàmics (els més combatius i/o il·luminats) que imprimeixen un ritme accelerat de confrontació i conflicte amb dos resultats: no tothom pot seguir el ritme, de manera que els líders es poden anar allunyant de les seves bases (o de la majoria de les seves bases), i l'adversari s'encabrona (i pot fer augmentar la resposta del poder en crisi). A partir d'aquí poden donar-se dos escenaris: triomf de la revolució o thermidor -derrota de la revolució, victòria de vox per exemple- (vegeu "Homes que maten dones")

Probablement durant aquesta legislatura el lideratge polític del ministeri d'igualtat ha anat massa de pressa, allunyant-se de les seves bases i provocant l'encabronament de gran part de la societat. I la dreta ha aprofitat aquesta dissociació entre aquest lideratge accelerat i la lenta (i atemorida i no sempre acceptada) digestió social d'aquest important canvi social: i la dreta, ai las, ha guanyat.

En síntesi, Espanya també vota a la dreta

Perquè els espanyols també som conservadors i perquè la fallida construcció d'Espanya no pot tolerar Catalunya, i perquè encara som molt heteros i no volem ni sentir a parlar del gènere i les seves conseqüències.

Ja ho cantava Joan Manuel Serrat.

"Nunca es triste la verdad, lo que no tiene es remedio".

UN FANTASMA RECORRE EUROPA (O POTSER SÓN DOS) (2023)

El primer és el terrorisme. (i el segon el terrorisme islamista).

I tanmateix, el terrorisme no existeix. Es només una etiqueta infamant que qui té poder posa a algú que li vol prendre el poder (normalment amb violència). A més és una paraula rodona perquè porta tres erres: sona contundent, és sonora, imposa. I al final, qui guanya (sigui perquè conserva el poder sigui perquè el conquereix), guanya la paraula i guanya el seu so poderós i infamant. Tot és qüestió de guanyar o perdre.

Veiem-ho amb algun exemple d'actualitat: el conflicte que enfronta els EUA, la OTAN i Europa amb Rússia a propòsit d'Ucraïna: quan els russos parlen d'Ucraïna, Occident i la OTAN els anomenen terroristes, i a la inversa quan Ucraïna, Occident i la OTAN parlen de Rússia l'anomenen terrorista.

Tot plegat, com deia el gran Ramon de Campoamor: *“En este mundo traidor / nada es verdad ni mentira / todo es según el color / del cristal con que se mira”*, i fa recordar la frase d'un alt comandament aliat als judicis de Nuremberg al final de la segona guerra mundial: *“sort que hem guanyat la guerra, sinó ara els criminals de guerra seriem nosaltres”*. De manera que, per seguir amb l'exemple d'actualitat: qui al final guanyi a Ucraïna podrà definir el perdedor com a terrorista.

Vista la relativitat de l'etiqueta, expliquem-la.

Qui mana (sigui un estat o un ordre internacional) té el monopoli “legítim” (atenció al terme miraculós: només dient “legítim” tot està permès) de la violència de manera que quan la violència s'exerceix des d'aquests poders és normal. En canvi, quan la violència s'exerceix contra el poder (que, insistim, pot ser el d'un estat concret o el d'un ordre internacional), aquest la criminalitza i la defineix com delinqüència, fent servir el terme “terrorisme” en aquesta criminalització. El terrorisme és, doncs, el terme amb que es criminalitza i es defineix com delinqüència l'ús de la violència contra el poder de l'estat o d'un ordre internacional poderós.

Una mica més d'anàlisi: El terrorisme és una violència de resposta a una violència prèvia.

La violència prèvia

La violència prèvia sol estar **legitimada** (un altre cop la paraula màgica) perquè es fa des del poder, i pot manifestar-se de diverses maneres.

La violència que han exercit totes les metròpolis colonials (bèl·lica, econòmica, política, cultural, etc.). A aquesta violència respon la violència dels moviments d'alliberament nacional.

La violència bèl·lica (i política) dels vencedors d'una guerra (i/o els invasors d'un territori). A aquesta violència respon la violència dels derrotats i/o envaïts: “guerrillers”, maquis, partisans, fedayins, gihadistes, etc.

La violència del poder occidental que imposa un model global (també econòmic, polític, cultural i religiós). Aquesta violència rep la resposta violenta i internacional del gihadisme (que no és exclusivament religiosa sinó també global).

I també, la violència de les classes socials dominants en cas de greu conflicte social, com va ser l'Amèrica Llatina de la segona meitat del segle passat, que explica les respostes violentes (des del Che Guevara fins les guerrilles urbanes o rurals com els tupamaros o els montoneros).

La violència de resposta

Mentre la violència de resposta no guanya, se la sol denominar terrorisme (i òbviament se la criminalitza i se la tipifica com delinqüència). Si guanya, esdevé el nou poder i implementa un nou ordre social (demogràfic, econòmic, polític i cultural) que al seu torn funcionarà amb una violència que ara serà “**legítima**” perquè es farà des del poder .

En conclusió: quan la violència política s'exerceix contra el poder (sigui de l'estat, sigui internacional), aquest l'anomena terrorisme. Quan la violència política s'exerceix des del poder és normal i queda legitimada.

I alguns exemples

Insistim un cop més, l'ús de la violència física (fins i tot el mateix fet de matar) és diferentment vist.

Segons ho facin els palestins (terrorisme) o l'estat d'Israel (legítima defensa).

Segons ho facin els gihadistes (terrorisme) o els soldats occidentals (defensa de l'ordre internacional).

Segons ho fessin els guerrillers espanyols que havien perdut la guerra civil (terrorisme) o l'exèrcit franquista que l'havia guanyat (defensa de l'ordre).

Segons ho fes ETA (terrorisme) o ho fessin la Policia i la Guàrdia Civil (defensa de l'ordre).

En una dimensió internacional, matar nord-americans a les torres bessones de Nova York és terrorisme; mentre matar afganesos i iraquians a l'Afganistan i a l'Irak és defensa d'un ordre internacional o fins i tot lluita contra el terrorisme.

Els exemples històrics confirmen aquesta diferent definició de l'ús de la violència segons es tingui o no el poder.

Per exemple, l'actual Estat d'Israel comença amb la violència de l'Irgun (responsable de l'atemptat terrorista contra l'hotel rei David de Jerusalem); després l'Irgun es va integrar a l'exèrcit de l'estat d'Israel –el Tsahal-, i ara l'estat d'Israel, amb el poder d'haver guanyat totes les guerres, massacra sense pietat els palestins i defineix la violència defensiva dels palestins com a terrorista.

Per exemple, totes les lluites d'alliberament nacional mentre les anava guanyant la metròpoli colonial eren qualificades de terroristes, ara bé, quan els moviments d'alliberament van anar guanyant i aconseguint el poder, van definir les noves societats (a través dels aparells dels Estats que havien conquerit) fins al punt que, quan posteriorment hi han aparegut oposicions violentes, les han definit com a terroristes. Un cas paradigmàtic és el d'Argèlia, on el FLN va passar de grup terrorista a detentador del poder; i quan al cap d'uns anys es va trobar amb una oposició armada (el Grup islàmic d'alliberament -GIA-) el va definir com terrorista i va arribar a anul·lar unes eleccions perquè els candidats del GIA havien guanyat.

Més exemples: els cops d'estat, si triomfen estableixen una nova legalitat i poden matar els anteriors poders (Franco, Pinocchet, etc.)... si fracassen se'ls mata a ells per sediciosos o àdhuc

terroristes. De fet totes les guerres civils formen part d'aquesta violència.

I un mínim apunt sobre “el terrorisme d'estat”

Els estats, que són “el Consell d'administració de la classe dominant” han evolucionat al ritme que ho ha fet la dominació de classe; i així han passat de ser estats leviathan (estats severs preocupat per mantenir el monopoli de la violència legítima) a ser estats empreses de serveis que donen als seus ciutadans/clients serveis que aquests compren amb el seu vot i paguen amb els seus impostos.

Amb l'estat Leviathan el concepte “terrorisme d'estat” hauria estat un oximoron: si és terrorisme no és de l'estat i si és de l'estat no és terrorisme. Leviathan és, per definició, violent (és l'estat weberia: monopoli de la violència legítima).

Amb l'estat empresa de serveis, l'ús ineficient de la violència es pot criminalitzar i fins i tot definir com a terrorisme d'estat... sempre i quan es descobreixi! (un estat eficient sol tapar bé la seva violència). De fet, el concepte “terrorisme d'estat” es fa servir només per a les “*chapuzas*” (terme significativament intraduable!) de l'estat, com molt bé sabem al nostre país.

I el segon fantasma: l'Islam una religió de combat

A Occident, amb l'arrogància de la nostra ignorància, hem associat terrorisme amb Islam i ens hem quedat tan amples, i hem decidit que l'Islam és terrorista i embolica que fa fort.

I bé, totes les organitzacions religioses **mono**-teistes lluiten pel **mono**-poli del poder, i ho fan amb violència (faltaria més, d'això van les guerres de religió i/o guerres santes!). I l'islam no és una excepció.

Més encara, l'Islam ha estat la religió dels pàries de la terra mentre el cristianisme era la religió de l'occident triomfant, invasor i colonitzador.

I com que a Occident la identitat és política (som espanyols o francesos o italians o etc. i anem a la guerra per Espanya o França o Itàlia o etc.) vam exportar aquest tipus d'identitat als pobles colonitzats (identitat artificial, estats artificials, conformitat artificial).

Quan aquests pobles se'ns han rebotat i lluiten contra el poder occidental, han trobat la seva identitat (i la seva unitat de combat) no en les identitats polítiques artificials imposades per Occident, sinó en el que els uneix i identifica realment (i també contradictòriament com sabem per les seves baralles internes) que és l'Islam.

El poder occidental ha fet que les nostres identitats siguin polítiques. La lluita contra el poder occidental ha fet que les seves identitats siguin religioses. L'Islam és, doncs, una religió de combat contra el poder occidental.

I per això a Occident ens fa molta por.

I per això l'Islam té màrtirs com tenia el cristianisme a l'oposició.

I per això a Occident parlem del "terrorisme islamista".

I per això a Occident no compremem el paper de l'islam en el combat d'emancipació.

I per això a Occident “*anem de victòria en victòria fins la derrota final*”.

Per concloure

Cal recordar que quan la violència s'exerceix des del poder és normal i que quan s'exerceix contra el poder és terrorisme. Bon moment per recordar aquells versos que Raimon va dedicar a un amic del País Basc:

*No ens confonen les mentides
Que els que poden diran
No ens confonen les històries
Que sempre ens han contat*

*Si cal que doneu la vida,
contra la mort la doneu;
Si us volen en silenci
Alceu molt més la veu*

EL PITJOR ENEMIC DEL GOVERN ESPANYOL ÉS L'ESTAT ESPANYOL (2024)

L'estat espanyol (com tots els estats del món) és Leviathan: una bèstia poderosa encarregada de gestionar la societat segons els interessos dels que manen, sigui la classe dominant siguin les fraccions hegemòniques de la classe dominant (el vell Marx ja deia que els estats són els consells d'administració de la Classe dominant).

S'ha de ser molt poderós per poder fer això. I a mesura que les societats es fan grans i complicades, els estats arriben a ser tan poderosos (fins i tot econòmicament) que es fonen amb la mateixa classe dominant i/o es poden permetre el luxe d'arribar a controlar els seus mateixos interessos.

Leviathan és, doncs, una bèstia poderosa. I a tot arreu del món i tots els estats són Leviathan

El romanço dels tres poders

A cap estat del món mundial no hi ha tres poders angelicalment independents (Montesquieu: se t'ha vist el plumero), sinó tres departaments de la mateixa bèstia: el que marca les regles del joc (legislatiu), el que les posa en marxa (executiu), i el que vetlla per que ningú se'n surti (el judicial): no són tres poders independents sinó tres departaments del mateix poder.

I els tres departaments estan farcits d'una infinitat de sub poders (negociats, seccions, unitats, direccions i subdireccions, i llarg etcètera) .

A més, el creixent poder dels estats els permet dominar, dirigir, controlar, influir, manifestar, manipular... els mitjans de comunicació.

I en els estats de democràcia formal, els partits polítics són les fàbriques que subministren els professionals que es faran càrrec de la bèstia, i per tant, com més bèsties siguin aquests professionals, millor.

Per acabar-ho d'arreglar i deixar-ho tot "*atado y bien atado*", el disseny de l'estat modern és profundament antidemocràtic perquè fa que el poder definitiu, el que finalment acaba manant, sigui el judicial. I ves per on! el judicial és l'únic departament de l'Estat que ningú ha votat, i es compon d'unes persones l'únic mèrit de les quals és haver guanyat unes oposicions: cap mena de legitimació democràtica, doncs. Tenint en comte, a més que tal com assenyala la sociologia de les professions, a tot arreu els professionals encarregats de vetllar per l'ordre (per exemple policies i jutges) acostumen a ser una mica més conservadors que les seves societats de referència.

Fins aquí tot clar. I, doncs, què passa al nostre país?

Com que la classe dominant espanyola ha estat sempre més aïat dèbil (fins i tot va haver de fer una guerra civil per mantenir-se), el seu estat també ha estat i segueix essent dèbil.

Per això l'estat espanyol és agressiu i violent: perquè no és un estat fallit sinó el dèbil gestor d'un amo dèbil.

I també per això te dos fantasmes amenaçadors (encara que avui ja no amenacen res): “*los rojos y los separatistas*”.

I per això com que és agressiu i violent contra “*los rojos y los separatistas*”, quan s’ensuma que poden alterar el seu fràgil domini (perquè s’ha de ser fràgil per tenir por a “*los rojos y los separatistas*”), reacciona, i ho fa agressivament.

Insistim!: s’ha de ser molt fràgil per tenir por a “*los rojos y los separatistas*”.

Però, ai las!. Resulta que un trosset de l’estat s’escapa d’aquesta lògica i, ves per on, pacta amb “*los rojos y los separatistas*”, l’executiu governa amb Podemos i amb Sumamos, i indulta i amnistia els “separatistes”. Es a dir, l’executiu -el govern espanyol- ingènuament s’ha cregut el romanço de la independència dels tres poders i ha intentat governar amb independència política. Ep, això és greu.

I per tant, Leviathan -l’estat- reacciona per “*tierra, mar, y aire*”: trossos del legislatiu, el poder judicial, els alts funcionaris, les terminals mediàtiques, antics presidents del govern, la sempre benintencionada i caritativa conferència episcopal, fins i tot algun amic europeu, e tutti quanti passen a l’atac contra l’atreviment de l’executiu.

I l’atac no és només polític, sinó judicial, institucional, mediàtic, i personal per “*tierra, mar, y aire*” (d’una banda la persecució que van patir els líders de Podemos, d’altra banda l’àmplia gamma de sentències contra els indepes, així com els entrebancs als indults i l’amnistia).

I com que la reacció és por “*tierra, mar, y aire*” arriba també a la destrucció personal, per exemple afectant la mateixa dona del president del govern.

La conclusió és obvia

Espanya és una construcció dèbil, tal com diem en un altre escrit (vegeu: “*Espanya (també) és de dretes*”).

En conseqüència, la classe dominant espanyola és dèbil. El seu estat és dèbil i per tant violent i agressiu.

I en la mesura que l'estat espanyol reacciona amb violència i agressivitat contra el govern espanyol confirma la debilitat del país, de la seva classe dominant, i del consell d'administració de la seva classe dominant.

Aquesta és la realitat . Mentre no acceptem això, no entendrem res de res.

Podem, doncs repetir les paraules de Raimon:

*Quatre rius de sang Terra polsosa i vella
Corral ple de baralles Entre els que es diuen germans
és el que hem trobat
... Una por immensa que ens ha fet callar tant
Una por immensa que encara ens fa callar
Una por immensa que ens ha fet tant de mal
és el que hem trobat
I els quatre rius de sang Cada vegada més grans
I els quatre rius de sang Cada vegada més grans*

NO ÉS L'AMNISTIA, SÓN ELS CATALANS (2024)

“El Supremo prevé llevar al TC la ley de amnistía, al ser el único que puede determinar si es constitucional. La Sala Segunda y el juez Llarena descartaron aplicar la medida de gracia a la malversación”,

<https://www.elperiodico.com/es/politica/20240703/supremo-llevar-tc-ley-amnistia-constitucionalidad-104910841>

Faves comptades: està confirmat que l'anticatalanisme dona vots a Espanya. No hi ha cap mena de dubte que a l'hora de votar els espanyols voten els partits que critiquen o ataquen o ridiculitzen o menystenen... o odien Catalunya i els catalans (odien sí, hem de fer servir aquesta paraula gruixuda per no seguir-nos enganyant amb eufemismes). ¡A por ellos!.

Per tant, en general i en termes de probabilitat, els espanyols odien Catalunya i els catalans (una altra cosa és que també en general i en termes de probabilitat els catalans s'hi tornin). Ni la convivència ni la “*conllevancia*” de l'Ortega Y Gasset: ¡A por ellos!. I aquest odi es manifesta amb l'assumpte de l'amnistia. El que emprenya als espanyols no és l'amnistia (d'amnisties n'hi ha, n'hi ha hagut i n'hi haurà sempre), sinó que l'amnistia sigui per als catalans. ¡A por ellos!.

I d'on ve aquest odi, carai?

El podem rastrejar en la història (des d'Isabel i Fernando al comte-duc d'Olivares i a la guerra de successió amb el Decret de Nova Planta, per no parlar de la guerra civil i el franquisme).

Potser també en la dimensió econòmica de la història (Catalunya va intentar dur a terme una fràgil revolució burgesa en el desert d'una espanya feudal/senyorial).

Fins i tot en la distància en la vida quotidiana (l'estructura cultural: l'estil de vida) perquè tothom accepta- catalans inclosos- que els catalans pixem colònia, som els millors, som estupendus, i estem encantats d'haver-nos conegut .

Àdhuc en la psicoanàlisi col·lectiva (algú hauria d'estudiar si la pulsio de mort dels espanyols contra els catalans té arrels en algun complex d'inferioritat espanyol).

Menyspreu (menyspreu, sí!) perquè els catalans són uns fenicis covards en front de l'heroisme espanyol de la "*honra sin barcos*" i "*los españoles somos así, señora*". Menyspreu també perquè som insolidaris amb Espanya i només pensem en la pela.

I l'enfadada perplexitat per la tossuda voluntat de mantenir la llengua (és curiós que un poble covard tingui la valentia quotidiana de salvar la llengua cada dia, a cada casa, de pares a fills, al camp i a les ciutats, durant tants i tants anys...).

¡A por ellos!.

El **procés tampoc ha ajudat**. El procés ha confirmat els pitjors presagis dels espanyols i ha accentuat l'odi i la malvolença.

I encara més perquè els catalans hem fet trampa i hem comès quatre errors garrafals (un per estructura).

La trampa ha estat l'anomia: voler els objectius saltant-nos els mitjans. L'objectiu era la independència, i el mitjà hauria d'haver estat senzillament la democràcia, i no hi va haver gens ni mica de democràcia ni en la relació amb els espanyols ni en la relació entre els mateixos catalans.

Els quatre errors (probablement marcats per l'anòmia)

Població. Demogràficament hem tingut massa pressa (ja ho diu la dita: "*qui et dona pressa algo et pren*") perquè hauríem hagut d'esperar una generació (perquè una generació no és res en la història d'un poble), alentint el procés fins la desaparició de la generació de la immigració dels 60/70 del segle passat (la generació que te més lligams sentimentals amb Espanya).

Economia. Econòmicament hem sigut tan babaus que ens hem pensat que podríem ser autosuficients i atractius per al capital: el resultat ha estat la pèrdua d'empreses i capital humà.

Política. La nostra ingenuïtat ens ha fet creure que Europa ens esperava (no hem entès que Europa és un club d'estats i que no està per independències quan es tracta d'un dels grans estats europeus). Un segon error absolutament majúscul és haver pensat que l'estat espanyol era de pissarrí i no haver entès que és Leviathan: un monstre poderós.

Cultura. En cap moment hem tingut el domini del relat perquè els grans mitjans de comunicació de masses (excepte els que depenen de la Generalitat) ens van donar l'esquena.

Ara be: Més enllà de l'odi i dels errors propis, l'enrenou de l'amnistia és un indicador social d'un assumpte molt més greu i preocupant sobre el que potser no hi pensem gaire.

Espanya és un país mal fet i una societat fallida

Som una societat que arriba al segle XXI sense haver fet ni la revolució burgesa, ni haver resolt l'hegemonia de classe, ni haver consolidat una base industrial i una cultura de treball (seguim dedicant-nos a llepar servilment el cul dels turistes). Amb un profund desequilibri entre un centre hipertrofiat i xuclador de recursos, un desert (la España “vaciada”), i unes perifèries mal encaixades. Per descomptat, doncs, tampoc hem resolt gens ni mica l'articulació territorial. País mal fet i societat fallida vol dir que som un país dèbil i una societat fràgil.

Els espanyols som, doncs, una gent necessitada de gestes i gestos de força i heroisme i fortalesa (justament el que no tenim: “*dime de lo que alardeas y te diré de lo que careces*”), i per tant amb por, temor, feredat a la ruptura (com més dèbils som, més pànic tenim a la desaparició i/o la destrucció).

I, parlant de l'estat, no és que l'estat espanyol sigui un estat fallit (i ara!) és que és l'estat d'una societat fallida, mal feta. Per tant, és un estat dèbil -no fallit-. Si els estats són els consells d'administració de la classe dominant, i la classe dominant és dèbil -o inexistent-, els estats són dèbils (per tant amb permanent tendència a l'agressivitat i al “monopoli de la violència”) i enlloc de ser els gerents de la societat són espai de conflicte de les diverses fraccions dels grups (classes) dominants. És el que passa a Espanya, on el principal enemic del govern espanyol és la resta de l'estat espanyol.

Per això els catalans, i la voluntat de separació d'un percentatge important de catalans, fa tanta por i genera tant d'odi: perquè és un indicador de la debilitat del país i de la fragilitat de la societat espanyola

Per tant, com va dir el general Espartero: “*Pel bé d'Espanya, cal bombardejar Barcelona un cop cada cinquanta anys*” (i qui diu Barcelona, pot dir Catalunya). ¡A por ellos!

Ara, més que mai, toca reivindicar el que cantava Raimon ja fa molts anys:

*T'adones, company
Que fa ja molts anys
Que ens amaguen la història
I ens diuen que no en tenim
Que la nostra és la d'ells.*

DELICTES D'ODI: ESTEM CASTIGANT LA POR (2023)

Un conductor de bus, a juicio por tirar del velo a una pasajera y gritarle “vete a tu país” delante de sus hijos. La Audiencia de Barcelona juzgará a este conductor acusado de un presunto delito de odio. El fiscal pide 10 meses de prisión y una multa de 5.000 euros

Europa press, la vanguardia, el país, el mundo, 20 minutos, tve, antena3, etc. 7 de febrer de 2023

Els delictes d'odi son un bon exemple d'aquella afirmació de Marx (Carles, no Groucho) segons la qual els estats són el Consell d'administració de la classe dominant.

Veiem-ho amb l'exemple de les migracions. A tots els diversos poders econòmics que constitueixen la classe dominant els convé la immigració d'una mà d'obra barata, majoritàriament jove, i disposada a tot. Els rics no tenen cap problema amb els immigrants: quants més en vinguin més barats resulten i més competència tenen els treballadors autòctons (no fos cas que reivindicassin massa). I a més de ser econòmicament funcional, la immigració també ajuda a redreçar la piràmide demogràfica i fer créixer una mica les taxes de fecunditat. Aleshores encarreguen al gestor dels seus interessos, l'estat, que legisli, executi i jutgi per tal que la cosa funcioni. A partir d'aquí, els estats van fent lleis de quotes (de fet, totes les lleis d'immigració són lleis de quotes) per tal que el flux d'immigrants s'ajusti a les

necessitats dels poders econòmics per omplir l'estructura productiva de mà d'obra obedient i de pas tenir una mica d'exèrcit industrial de reserva. I els estats també legislen, executen i jutgen que la població autòctona rebi bé aquests fluxos, i en aquesta operació compten amb l'inestimable ajut d'un grapat de voluntarioses i benpensants organitzacions més o menys no governamentals i el no menys inestimable ajut de paraules màgiques que obren el cel i la terra com solidaritat, fraternitat, acolliment, etc.

A tot això, els autòctons pobres (per exemple, l'avui desapareguda classe obrera) acollonits. Acollonits no només per la immigració que els treu feina i ajuts socials (encara que només sigui en la seva imaginació), sinó també perquè els sembla que la seva vida fa aigües.

Perquè semblava que la vida serien flors i violes, i així ens ho vam creure durant quasi dues generacions (baby boom, creixement i benestar econòmic, transició política "modèlica", i cultura hedonista). Total, que ens vam desarmar moralment (i col·lectivament i solidàriament). I ara resulta que la vida ens ha girat l'esquena (hem envellit, el benestar econòmic trontolla, l'estat de serveis no arriba, i l'hedonisme ens ha desentrenat per l'esforç i el sacrifici), i ens trobem sols i moralment desarmats.

Amb aquest panorama, costa arribar a fi de mes, i l'estat del benestar s'està morint: la sanitat pública ha desaparegut, l'escola pública és un cachondeo, Renfe i Adif i rodalies pertanyen al territori dels més profunds misteris esotèrics, etc.

Per tant, moltes persones autòctones tenen por. Tenen pors.

I els mateixos estats que ara dedicaran el 2% del PIB a armes, diners que no cauen del cel sinó de les partides pressupostàries que més podrien ajudar la vida de la gent, aquests mateixos estats vassalls del complex militar industrial demanen a les poblacions autòctones acollonides i plenes de pors que acullin carinyosament uns nous vinguts que precisament incrementen les seves pors (sigui realment sigui només en la seva imaginació).

I curiosament ni els diversos poders econòmics, ni els estats, ni les organitzacions més o menys no governamentals solidàries i benpensants qüestionen la socialment ruïnosa despesa en armes, ni les despeses sumptuàries de diner públic, ni la manca d'inversió als llocs d'on venen els immigrants (ni, encara que no sigui inicialment diner públic, l'obscè guany -sovint amb ajut públic- de les grans empreses del país).

Ah carai, llavors a la població autòctona els toca ser cornuts i pagar el beure. I es reboten. I s'enfaden. Però ara el rebot és individual i no col·lectiu, i l'enuig és a la defensiva i no a l'ofensiva, perquè ja no anem a construir un món millor entre tots, sinó només a defensar les nostres petites parcel·les de benestar individual.

I així construïm un relat (probablement fet més de percepció que de realitat) en el que ens queixem que els nou vinguts aprenen ràpidament els seus drets però no els deures, i que s'enduen tots els ajuts socials i els lloguers barats i les beques menjadors, i que col·lapsen i s'aprofiten de la sanitat pública, i també que venen a robar i a violar i a viure del "cuento", i etc.

Es la por, és el relat d'una gent atemorida, sigui amb raó o sense raó, tant se val.

Però per això estan els estats (ah els estats, consells d'administració de les classes dominants!) per ajustar-ho amb lleis i el codi penal, i gestionar i jutjar. I els estats s'inventen els delictes d'odi, sense parar-se a pensar que potser l'odi neix de la por.

De manera que (oh la definitiva hegemonia de la classe dominant!) avui ja ningú culpa als diversos poders econòmics del delicte de fabricar por i desigualtat i explotació... i per tant de fabricar el mateix odi amb que es culpabilitza als que pateixen la por, la desigualtat i l'explotació.

Ara es culpa als atemorits.

Ja ho deia el gran Bertold Brecht: “robar un banc és delicte, però fundar-lo és un delicte molt més gran”

Per exemple l'autobusero en qüestió. Ningú ha dit res de les seves probables pors i inseguretats, ningú ha dit res del que li va poder passar abans del rifirrafe jutjat: quants insults va poder rebre, quants adolescents se'l van torear, quanta gent se li va regirar en contra per colar-se o no portar la mascareta quan encara era obligatòria, quanta tensió portava acumulada en el seu ofici de conduir un bus pel transit infernal de BCN. ¿i el dia abans? ¿i la setmana anterior?.

Per cert, cap dels passatgers que van estar d'acord amb ell es va atrevir a anar a testificar al judici..... ep, ¿d'això no se'n diu por?

Només sabem que l'acusem d'odiar. I acusem d'odiar a tota la gent que té por i actua per reacció a la seva por.

I confonem l'odi amb la por. Els castiguem, doncs, per tenir por. I clar... podem castigar la por, però la por no desapareix, senzillament se'n va a Vox.

La por hi és. Fa temps ens ho deia en Raimon:

*Per camps i ciutats, la por va fent callar una a una
les veus dels vius i dels morts.
I els homes meitat gest, meitat silenci.*

*Però no pot ser sempre, però no és per sempre,
però no serà sempre.
També som vida nosaltres amb els nostres silencis
i les nostres paraules,*

TOTS SOM POPULISTES: POPULISME INDIVIDUALISTA I POPULISME DE COMBAT (2024)

Amb la paraula populisme passa el mateix que amb la paraula terrorisme: ambdues estan molt relacionades amb el poder (bé, com totes les paraules, clar).

Quan el que mana fa servir la violència, aquesta és legítima, i saludable, i estupenda. Però, ves per on, quan la violència la fa servir el que no mana, ep! aleshores és terrorisme, deshonor i pecat.

Quan el que mana fa servir el populisme, aquest és legítim, i saludable, i responsable, i estupendu, i educatiu per al poble. Però, ai las!, quan el populisme el fa servir el que no mana, ep! aleshores és dolent, deshonor i pecat.

Perquè el populisme no és res més que fer el que vol el poble, i com que el poble és populista, es fa clientelament: acríticament i contraeducativament.

Per tant, tots els estats moderns són necessàriament populistes perquè volen el vot de la gent i la gent no vota opcions crítiques ni educatives, si més no a l'Occident central i colonial on la gent ja no és “neta i noble, culta, rica, lliure, desvetllada i feliç” que va dir l'Espriu. Ara les poblacions occidentals som unes societats envellides benestants, clients dels estats i hedonistes: gens ni mica crítiques i in-educables.

Posem un exemple contemporani, les migracions (vegeu: “*Europa, no volem immigrants*”): malgrat demògrafs i economistes ens diuen que la immigració és necessària i positiva (i també inevitable!), no la volem i votem als que ens prometen que la restringiran... i per tant, tots els estats occidentals estan restringint les migracions. No hi ha volta de full: *unes societats envellides benestants, clients del estats i hedonistes: gens ni mica crítiques i ineducables* no estan per solidaritats, i qui vulgui guanyar eleccions ha de prometre eliminar el malestar, la por, la inseguretat, la molèstia, i totes les plagues d’Egipte que comporten les migracions.

De manera que avui ens estan passant dues coses a l’Occident “estupendu”: la gent som cada cop més populistes (és el populisme individualista), i el populisme ha esdevingut una eina per al combat polític.

1.- tots som populistes: populisme individualista

Tots som populistes amb major o menor capacitat de reconèixer-ho (en general, quan més poder es té menys es reconeix). Tots, absolutament tots (de dretes i d’esquerres, homes i dones, joves i vells) estem plenament convençuts de que nosaltres som el poble i de que el poble mana: “*O povo è quem mais ordena*”, que deia la cançó.

En conseqüència hi ha un pervers feed back: d’una banda, com que la gent som el poble i ens creiem que manem, volem que els estats ens facin cas i ens assegurin el nostre benestar (i el nostre confort i els nostres béns, i la nostra seguretat, etc.)... i votem!; i d’altra banda els estats i tots els que tenen algun poder polític reben aquest missatge i actuen en conseqüència donant-nos acríticament i ineducativament el que demanem. (D’això abans se’n deia alienació).

2.- el populisme camp de batalla: populisme de combat

Els populistes instal·lats en el poder critiquen de populistes els que encara no estan en el poder i aquests aixequen la bandera del populisme per diferenciar-se dels que tenen el poder a qui qualifiquen d'elit/casta caduca i allunyada dels “problemes reals de la gent” (gran eslògan que afortunadament no cal definir mai).

Dues raons expliquen l'arribada del populisme de combat, la creixent complexitat de les societats i la desaparició de la perspectiva col·lectiva.

La **complexitat** associada a la crítica a les elits (dreta i esquerra) pot explicar amb quatre trets de la política contemporània el populisme de combat contra la política convencional.

- **És difícil gestionar una societat complexa:** és impossible aconseguir tothom. Tots volem i demanem més (més béns, més serveis, més benestar, etc.), perquè demografia i economia s'hi combinen: vivim més temps, i som més rics i vivim més bé... mentre els recursos segueixen essent limitats. I volem coses diferents perquè cada com som més i més diferents, Per tant és ontològicament impossible aconseguir tothom.
- **Representativitat:** en societats complexes és difícil la democràcia directa, per tant no governem tots sinó que n'elegim uns quants per a que ho facin, i aquests, en ser elegits, esdevenen ELIT: es professionalitzen i com que remenen poder, la conseqüència és l'empoderament privat i l'allunyament de l'original compromís amb la societat.
- En conseqüència, **la població s'allunya i desconfia** de la política perquè és impossible aconseguir tothom i el programa que guanya les eleccions afavoreix només els que l'ha votat

i els que han perdut desconfien. I, el ciutadà client ha de poder criticar perquè paga amb els seus vots i els seus impostos.

- **Opacitat i anomia.** L'opacitat és resultat de la complexitat, la representativitat i la desconfiança. És un fenomen estructural, i no depèn de la bona o mala voluntat dels individus sinó de les condicions estructurals del poder polític. I si l'opacitat combina amb una **estructura social** anòmica, es poden entendre els diferents sistemes d'abús del poder, un indicador dels quals és la corrupció.

Lògicament el populisme de combat ho té molt fàcil per criticar tot això. I per tant, com que tots som populistes individuals estem molt d'acord amb aquestes crítiques.

La desaparició de la perspectiva col·lectiva. Les nostres societats occidentals som cada cop més individualistes i conservadores, (per raons que ja hem explicat sovint: vegeu *Per què votem a la dreta?*).

Una política crítica i educativa només s'hauria pogut fer des d'una perspectiva col·lectiva que hagués tingut clar que les sortides individuals a les demandes socials són sempre un pedaç i multipliquen les desigualtats, i que les solucions estructurals només poden ser col·lectives.

Per posar un exemple, els partits d'esquerra han desaparegut o en tot cas han deixat de ser l'intel·lectual orgànic de la classe obrera, per dos motius, perquè ja no hi ha classe obrera i perquè aquests partits han assumit (de grat o per força) la lògica dels sistemes electorals, la professionalització, la recerca clientelar del vot, l'opacitat i l'anomia. I han deixat un espai social i elec-

toral per al populisme de combat. Un exemple d'aquesta deriva és que els habitants del municipis de la banlieue de Paris han passat de votar al partit comunista francès a votar al *Rassemblement National* de Marine Le Pen.

Sigui per la complexitat de la política contemporània, sigui per la desaparició de la perspectiva col·lectiva, avui el populisme de combat lliga perfectament amb el populisme individualista de la societat.

La cosa pinta malament. La capacitat d'acció col·lectiva ha desaparegut en front del populisme individualista; i tant la consciència crítica com la responsabilitat comunitària estan essent escombrades pel populisme de combat.

Enfront del pessimisme de la raó, doncs, només ens queda l'optimisme de la voluntat: hem de recuperar l'acció, la consciència i la responsabilitat crítiques i col·lectives. Hem de recuperar *el vell vençut d'Indesinenter* (Espriu - Raimon):

*Nosaltres sabíem d'un únic senyor i vèiem com esdevenia gos.
 Envilit pel ventre, per l'afalac al ventre,
 per la por, s'ajup sota el fuet amb foll oblit de la raó que té.
 Mai no hem pogut, però, desesperar del vell vençut, i elevem en la nit
 un cant a crits, car les paraules vessen de sentit.
 L'aigua, la terra, l'aire, el foc són seus, si s'arrisca d'un cop a ser qui és.
 Caldrà que digui de seguida prou, que vulgui ara caminar de nou,
 alçat, sense repòs, per sempre més home salvat en poble, contra el vent.
 Salvat en poble, ja l'amo de tot, no gos mesell, sinó l'únic senyor.*

EL FUTBOL ANÒMIC (A PROPÒSIT DE LA CHAMPIONS DEL BARÇA, 2009)

La regidora de Seguretat de l'Ajuntament de Barcelona, ha xifrat en entre 74.000 i 100.000 euros les destrosses produïdes en el mobiliari urbà al centre de Barcelona com a conseqüència dels aldarulls durant la celebració de la Champions, que s'ha saldat amb 119 detinguts i 153 persones ateses pels serveis d'emergències.

<http://www.elpuntavui.cat/esports/article/21-esports/266259--lajuntament-de-barcelona-xifra-en-100000-euros-les-destrosses-pels-aldarulls-de-canaletes-.html>

L'esport mou passions, acostumem a dir. I és cert que amb l'esport ens emocionem (riem i plorem, cantem i cridem, entre d'altres coses). També ens surt la vena vandàlica i de vegades destrossem. I com això ens estranya, vet aquí unes breus reflexions per què la cosa ens estranyi una mica menys.

1. Destruir és un acte humà: forma part de les capacitats humanes (per exemple, en una guerra ens dediquem a destruir per definició).
2. L'espècie humana és molt variada i dona per molt: un mateix estímul (una victòria esportiva) pot provocar reaccions molt diverses (per exemple, des d'un increment de la vida sexual fins actes de vandalisme). Podríem dir que a mesura que ens fem grans anem moderant les reaccions, i a la inversa, com

més joves més explosionem (tant en la vida sexual com en el vandalisme, per seguir amb els exemples).

3. I l'esport (ah l'esport!) s'ha industrialitzat. Ja no es tracta de participar sinó de guanyar. D'això se'n diu la professionalització. L'esportista d'avui s'hi dedica professionalment, i el seu treball professional es mesura per la victòria: si guanyen (esport), guanyen (dinners).
4. Per tant l'esport avui és tan anòmic com qualsevol altre sector econòmic. L'anomia consisteix en assolir els objectius sense preocupar-se dels mitjans: guanyar com sigui i al preu que sigui, fins i tot amb trampes (tots trobem normalíssim fer "faltes tàctiques" i elogiem tal o qual jugador per la seva habilitat per fer-les –que és com dir que tots trobem normalíssim fer "petits" actes delictius i elogiem el "petit" delinqüent en qüestió-).
5. Tot això va acompanyat de diversos canvis socials, alguns de generals i uns altres que afecten la població més explosiva (adolescents i joves).
6. Els canvis generals tenen a veure amb la relació entre la societat i l'esport. L'increment de la riquesa social disponible ens ha fet "societats de l'espectacle": l'espectacle mou molts diners (per tant, incrementa la tensió anòmica per guanyar al preu que sigui). En aquest context, com que estem més sols que la una (massificació, anonimat, comunicació, etc.) tenim necessitat de nous identificadors espectaculars: els esports i els esportistes (amb noves litúrgies i nous ritus i nous mites); cosa que connecta amb un altre canvi: com que ens hem secularitzat i som una panda de descreguts, li conferim a l'espectacle valor de nova **religió**, és una nova església on hi participem no només místicament sinó activament. Tot plegat fa que ens resulti molt més rellevant un tio que xuti bé que un metge que operi bé o un lampista que

ens arregli bé la canonada; per tant idealitzem, imitem, ens identifiquem (etc.) amb el tio que xuta bé. En resum, que l'esport és una competició socialment molt important, en la que hi estem identificats i en la que hem de guanyar com sigui contra uns altres que probablement són com nosaltres (anòmics, identificats, re-creguts, etc).

En fi... que quan la nostra església guanya (amb la felicitat coincidència de que té vocació universal perquè som els millors del món mundial), tenim un potentíssim orgasme col·lectiu doncs amb ella guanyem el que a la nostra vida de cada dia no guanyem, i per tant, ens forassenyem, bevem, ens abraçem a desconeguts, fem soroll, circulem malament... fins i tot destruïm (destruïm quan guanyem!)

7. Aquest darrer assumpte ens connecta amb els canvis que afecten la gent jove, que sol ser la més explosiva en els sentiments que els provoca la victòria del seu equip.

Els nens són els reis del mambo perquè n'hi ha pocs, són un bé escàs, per tant els protegim molt, tant que els sobreprotegim. I quan arriben a adolescents i a joves, es troben en terra de ningú (ja no tenen els drets dels nens ni els drets derivats dels deures dels adults). Són un grup descol·locat socialment, i per tant insegur. Si ja els teníem desprotegits, ara estan insegurs, i lògicament agressius. Ergo, l'agressivitat adolescent, el desapegament del món dels adults, la socialització transversal són mecanismes de defensa tribals contra la duresa d'una vida per a la qual no han estat preparats. I, en mancar-los confrontació madurativa, incrementa el risc d'enfrontar-se contra el món i contra ells mateixos. Tot això sense comptar l'impacte d'aquests canvis en els entorns més propers: la família que no els marca, la dimissió dels pares, l'escola que va com va, l'afalac mediàtic, etc. Ningú els diu que el que està bé no és necessàriament el que els agrada.

D'altra banda, i per acabar-ho d'empastifar, agafem aquesta nois (a qui hem mimat, és a dir desprotegit) i els diem coses tan paradoxals com que han de guanyar com sigui i simultàniament que el treball no és tan important, enviant-los així directament a l'anòmia. Més encara, no els deixem treballar perquè no hi ha feina per a ells. Amb la qual cosa els desconcertem. Són uns desconcertats insegurs, per tant d'explosió previsiblement violenta.

Potser hauríem de comptar també amb un canvi polític: alguns d'ells poden haver decidit que no hi ha res a fer i (seguint la llarga tradició de la lluita directa) aprofiten qualsevol esquerra per posar en evidència les contradiccions d'això que anomenem sistema.

8. Així doncs, l'orgasme col·lectiu de la victòria fa que exploti una barreja d'aprofitats i empipats ingenus, d'idealistes i oportunistes, de lluitadors antisistema i delinqüents "professionals"... d'adolescents, joves, i fins i tot gent gran. ¿i com explotar millor que demostrant-nos l'empipament fins i tot en la victòria?.. ¿i a més a més, amb la impunitat que donen la massificació, i la follia col·lectiva?.
9. En síntesi, que si destruir és humà, i hi ha gent per a tot, i la població jove és més explosiva en les seves reaccions, i a més estan empipats perquè estan insegurs, i creuen que els enganyem. I a més el futbol és la nova religió que dona sentit a la vida i permet identificar-nos amb algú que guanya, i és anòmic perquè el que importa és guanyar com sigui..... ¿no ens podem estranyar tant de que alguns ho celebrin destrosant!!.

EL MUNDIAL DE FUTBOL I LA POTÈNCIA DE LES RELIGIONS LAIQUES (2022)

L'èxit econòmic -i mediàtic- del mundial de Qatar s'explica perquè es tracta d'una enorme concelebració litúrgica d'una de les religions més importants del món: el futbol. Aquesta religió és tan potent que passa per damunt de tres insignificants assumptes:

1. amb grans corrupteles incloses, la FIFA s'acaba d'embutxacar uns quants milions d'euros per fer que les millors comes del món peguin puntades de peu a una pilota a Qatar, un lloc on:
2. el clima no permet l'esport de competició (solució: canviar el calendari i posar aires condicionats als estadis -i el medi ambient que es foti!-), i
3. els "anomenats" (per occident i només quan li convé) drets humans no hi són (de fet, més que de drets humans hem de parlar de fets humans).

I ningú piula. No només ningú piula sinó que tot el món mundial està pendent del futbol. I tot el món mundial es paralitza quan hi ha partit. I les teles i les ràdios i els diaris hi fan el seu negoci.

Es la potència de les religions laiques

Totes les religions, com moltes de les institucions socials contemporànies, són corruptes, agressores, mentideres, hipòcrites,

i haurien de patir la desconfiança de la gent... Però no pas, gens ni mica. No cal patir perquè les religions ho aguanten tot (o quasi tot).

Per exemple, els tres assumptes: ningú parla del miracle de la sobrenatural decisió de la FIFA de fer el mundial a Qatar (1). I ningú parla del medi ambient, pobret, just després que el secretari general del ONU anunciés l'infern climàtic a Sharm el sheikh (2). I per descomptat ningú parla de les dones ni dels treballadors immigrants, i cap jugador s'ha atrevit a dur un braçalet "arc iris" (3). Tots pendants del mundial i tots els països paralizats quan juguen les seves seleccions.

Futbol i religió

Queda, doncs, clar que avui el futbol és una de les més potents religions que hi ha al planeta terra. Carai amb les religions!... parlem-ne una mica de les religions.

Els humans creiem perquè volem seguretats que ens expliquin el món i donin sentit a les nostres vides. I les religions organitzen les creences, perquè com que religió no només ve de relegere sinó també de religare, les religions són una manera de relligar-nos amb el món i de donar sentit a les nostres vides.

Les religions són un sistema que funciona a un triple nivell: individual (la fe), col·lectiu (la religió) i poder (les esglésies).

1. Individual: la fe. Cada individu "creu" (té fe) en algun dels déus disponibles, o en la ciència, o en l'atzar, o en l'amor, o en la música, o en el futbol.
2. Col·lectiu: la religió és la suma dels individus que tenim la mateixa fe. La religió ens estalvia la soledat i ens proporciona

identitat col·lectiva (;religió és comunitat!): això és molt potent, potentíssim. Tot i que abans el terme religió s'aplicava només a les sobrenaturals, ara a la gran majoria del món vivim, creiem i parlem de religions laiques (per exemple el futbol).

3. Poder: totes les religions es plasmen en organitzacions socials i per tant generen poder (i lluites pel poder). Abans només les esglésies i les sectes, i avui moltes més com la FIFA, els clubs, les organitzacions governamentals i no governamentals, les entitats, els partits, les associacions, etc.

Fe, religió i organització són fets universals; i la seva concreció (existència i/o predomini) depèn de la societat: Veiem-ho esquemàticament seguint dos tipus ideals l'estructura social.

1. Abans, en societats de baixa esperança de vida, economia de subsistència, política preestatal o estats leviatan, i cultura d'esforç i sacrifici, la concreció es resolia amb les religions sobrenaturals, amb les que acceptàvem els sacrificis terrenals a canvi de la grandiosa seguretat d'una eternitat feliç als diversos cels que ens asseguraven les diferents esglésies en competència (competència fins i tot bèl·lica com sabem per la història).

Com que vivíem poc i no teníem diners i els que manaven eren durs i severs, i estàvem acostumats al sacrifici, el negoci de la seguretat eterna al més enllà era molt atractiu i rendible i ens hi apuntàvem.

Això era el passat.

2. Ara, en societats on el mode de producció dominant és el capitalista, i tenim una alta esperança de vida, economia de consum, estats clientelars de serveis, i cultura hedonista, la fórmula sobrenatural no és atractiva ni rendible i és una mo-

lèstia i està passada de moda, i no volem sacrificis i l'eternitat ens queda molt lluny.

Com que vivim molt i tenim calers per gaudir i als que manen els elegim, i ens ho volem passar bé... volem seguretats terrenals, concretes i immediates, i ens inventem noves religions per donar sentit a les nostres vides i algunes d'aquestes son laiques: esport, música, ciència, etc. El futbol, doncs és una religió laica i el paradís que promet és guanyar el mundial (o la champions o la lliga... o encara que només sigui guanyar al Madrid o al Barça).

El futbol, organització eclesial

El futbol també té una organització clarament eclesial (organització, poder!):

- paradís promès (la gran seguretat: la victòria, sigui avui o demà, sigui el mundial, o la lliga o la mera permanència o fins i tot derrotar el rival),
- poder (i milions de diners, carai!),
- mites (*“Hi ha qui creu que el futbol és una qüestió de vida o mort; doncs estan equivocats; és molt més important que això”*, Bill Shankly),
- professionals: sacerdots, bisbes, cardenals i papa (jugadors, entrenadors, directius, i la FIFA),
- sants (per exemple el Messi) i dimonis (per exemple el Mourinho),
- I també màrtirs (les litúrgies que es concelebreu quan es retira o fins i tot quan es mor algun jugador son absolutament religioses),
- temples (els estadis) i peregrinacions col·lectives als temples i carinyosa confraternització amb els feligresos de l'equip rival,

- rituals i celebracions: cada partit és un solemne ritual d'identificació col·lectiva.

Fe, religió, i església/FIFA: aquesta és l'enorme potència del futbol a les nostres societats (l'opi de Marx i el soma de Huxley).

De manera que si el Papa (o un summe sacerdot) d'una d'aquestes esglésies com és la FIFA organitza una gran celebració religiosa a Qatar i en treu benefici econòmic(1), donant pel sac al pobre planeta (2), i fent que ens despreocupem dels frets humans (3), podem estar al davant d'una heretgia, un pecat de corrupció o qualsevol altre pecat capital, traïció a les essències esportives, mercantilització del missatge evangèlic, etc., però els feligresos del futbol seguirem enganxats a la tele, i trobant en el futbol sentit a les nostres vides, i no caldrà ni que fem penitència perquè sempre acabarem perdent. (Tanmateix, sempre hi haurà un altre paradís somniat com una champions per guanyar o un Madrid o un Barça al que derrotar).

En fi, ja ens ho va advertir Raimon:

*De tantes coses parlàrem
 Del que hem viscut i del que viurem
 Del mal que ens han vingut fent
 Del poc que hem après encara, del molt que ja hauríem de saber
 Moltes vegades recorde les paraules que ell va dir:
 Ens enganyaran amb qualsevol cosa...
 Quatre paraules solemnes i un futbol manipulats*

“A LO MEJOR LA SOLUCIÓN ES LEGALIZAR LA DROGA” (2024)

“A lo mejor la solución es legalizar el consumo de hachis como ocurre con el tabaco y el alcohol. Quizá a partir de ahí cortamos con el narcotráfico”, comentó el pasado 12 de febrero Juan Franco, alcalde de La Línea de la Concepción, una localidad que lleva mucho tiempo sufriendo las consecuencias del narcotráfico

<https://www.elcorreoweb.es/sociedad/2024/02/18/legalizar-hachis-acabar-narcotrafico-98467866.html>

Doncs, clar que sí, evident, obvi, claríssim, inqüestionable, irrefutable, certíssim!!!: .

La millor manera de lluitar contra el narcotràfic és legalitzar-lo

Anem-ho a veure: a totes les societats del món mundial i des de sempre, el recurs a la droga és un sistema per obtenir benestar és a dir salut. L'ús de la droga ha estat i és un comportament normal a totes les societats des de que el món és món i part de l'estranger.

Tal com deia Jarvis: *“en la cultura occidental contemporánea tienen difusión prácticamente universal cuatro tipos de drogas, hasta tal punto que la intoxicación crónica de dichas sustancias tiene carácter de epidemia: el alcohol, los psicofármacos, el tabaco y las bebidas que contienen cafeína. Es difícil imaginar qué es lo que sucedería en una gran ciudad de Occidente si un día desapa-*

recieran de pronto esos cuatro tipos de drogas: probablemente la estructura social entera se tambalearía”.

Ara bé, hi ha dos casos en els que el recurs a la droga no aporta salut ni benestar: quan hom hi té una relació excessiva hi ha addicció i dependència, i quan no totes les drogues són de lliure disponibilitat en el mercat perquè n’hi ha d’il·legals.

Drogues il·legals i societat

Hi ha drogues legals -per exemple les quatre abans esmentades per Jervis- i drogues il·legals (també se les anomena drogues institucionalitzades i no institucionalitzades).

Les primeres estan integrades en la cultura, tenen un mercat legal, estan reconegudes socialment (publicitat, sponsorització de manifestacions de tipus cultural o esportiu), no fan por i no se les sòl anomenar “drogues”.

Les segones no pertanyen a la cultura de pertinença, no tenen un mercat legal, no estan reconegudes socialment, fan por i se les anomena “drogues”.

La distinció entre legals i il·legals no depèn de la perillositat perquè hi ha drogues legals tant o més perilloses (i addictives) que les il·legals.

Independentment dels problemes de dependència (que es poden donar amb les drogues legals i les il·legals), la relació amb la droga il·legal pateix un efecte pervers, que és la criminalització.

Una altra anàlisi a fer -no aquí- seria la discussió sobre la funcionalitat de tenir drogues i drogoaddictes il·legals, perquè

assenyalen els límits que no es poden traspassar, serveixen de cohesió als normals, i mobilitzen poderosos sentiments col·lectius. També gràcies a elles/ells existeixen els empresaris morals que poden fer dels seus consumidors caps d'esquella de tots els mals del món (cosa sempre molt útil).

Societat i droga, causes i efectes

De l'enorme catàleg de causes i efectes de la droga, seleccionem les exclusivament socials (macro i micro). Pel que fa a les causes ens limitem a les demogràfiques i econòmiques, I dels efectes, a part del cost personal i familiar, importa l'accentuació per la il·legalitat: delinqüència i criminalització.

Causes

Hi ha diverses explicacions de la necessitat universal de la droga, per exemple la desigualtat social a partir de la qual les relacions socials generen constantment conflictes que el recurs a les drogues ajuda a afrontar. També cal comptar amb la permanent tensió entre “seny” i “rauxa” (entre raó i emoció) sobre tot a les nostres societats occidentals. Veiem-ho amb detall només pel que fa a la causalitat de les dues estructures més potents (població i economia).

Tensions demogràfiques

L'increment de la població comporta més gent per a recursos escassos, i més interessos contraposats que generen tensions i més probabilitat d'ús de droga (legal i il·legal).

Més esperança de vida: creixement dels grups d'edat i socialització transversal. Una cultura juvenil hermètica es relaciona amb la droga (legal i il·legal) de dues maneres: o droga exploració (confrontació amb el món) o droga explosió (desinhibició, hedonisme).

Més vells: conservadorisme i medicalització o (creixent ús de la droga legal que pot arribar a la dependència).

Migracions i exclusió: alta probabilitat de fer tripijocs (“*tra-picheo*”) per poder sobreviure (comerciant o consumint).

Tensions econòmiques

Un sistema econòmic de lliure competència és estructuralment anòmic per la tensió entre objectius i mitjans: ús massiu de la droga legal i ús de les drogues il·legals de rendiment i estatus.

Un sistema econòmic de lliure competència és factor de desigualtat/exclusió: ús massiu de la droga il·legal (tràfic i consum) i consum de la legal.

Un sistema econòmic de lliure competència és factor d'angoixa individual: ús massiu de la droga legal i il·legal (ve a ser el “soma” de Huxley al món feliç).

La lògica del guany i l'economia de consum porten a nous mercats amb el gran negoci del narcotràfic: ampliacions constants dels mercats i aparició de noves drogues.

No cal fer esment de les tensions polítiques ni de les tensions culturals (estil de vida), efecte dels canvis demogràfics, econòmics i polítics.

Efectes personals i familiars. Personals: dependència, cronicitat, mort, problemes de salut, problemes laborals i econòmics, exclusió i estigma, així com desorganització vital.

Familiars: cost afectiu i sentimental (ruptures familiars, problemes amb els fills i dels fills), cost econòmic, participació familiar a l'estigma, desorganització familiar.

“L'accentuació per la il·legalitat”: un doble efecte jurídic i econòmic

El jurídic: el seu comerç està penalment castigat i per tant perseguit (eventualment àdhuc el consum).

L'econòmic: el desgavell del mercat. La manca d'adequada correspondència entre oferta i demanda encareix els preus, enriquint l'oferta (l'oferta macro és el narcotràfic -delinqüència no convencional- i l'oferta micro és el petit traficant -delinqüència convencional-), i arruïnant la demanda incrementant les probabilitats de que el consumidor hagi de delinquir para aconseguir el diner que necessita per al consum.

L'accentuació per la il·legalitat genera una enorme riquesa negra o submergida, irracionalitzant el mercat i inflant els preus.

El negocio de la droga alcanza niveles históricos en España con más de 8.000 millones de euros al año: <https://www.publico.es/sociedad/negocio-droga-alcanza-niveles-historicos-espana-8000-millones-euros-ano.html>

La economía de las drogas es simplemente impresionante, aberrante. Si uno considera el tamaño total de los mercados de drogas ilícitas, la ONU plantea que estaríamos hablando de alrededor de unos \$320 mil millones de dólares, casi un 1 % del PIB mundial. <https://www.economista.com.mx/opinion/La-economia-de-las-drogas-20230921-0109.html>.

L'accentuació per la il·legalitat impossibilita el control de qualitat del producte (adulteració i sobredosis), incrementant així els costos sanitaris i epidemiològics.

L' especificitat de les drogues il·legals radica, doncs, fonamentalment en el seu mercat

En ser il·legal és clandestí, en ser clandestí és irregular, en ser irregular, no és racional (oferta i demanda no s'ajusten i el bé objecte del negoci és molt car, i no té garantia de qualitat), en no ser racional i amb preus artificialment cars, l'oferta s'enriqueix delictivament i la demanda s'arruïna.

Un mercat irregular on no hi ha cap garantia ni control de qualitat és una agressió contra els drets dels consumidors.

En síntesi

1. L'oferta s'escapa de la fiscalitat dels estats I s'enriqueix en poder encarir els preus (i adulterar el producte).
2. La demanda pot haver de delinquir per al seu consum, i posa en risc la seva salut per l'adulteració.
3. Política sanitària: les maneres d'aconseguir i usar les drogues s'han convertit en un problema de salut més gran que les pròpies drogues (adulteració: no se sap ben bé què es pren i sovint els adulterants són pitjors que les pròpies drogues).
4. finalment, last but not least, atemoriment social (és la pesta del segle XXI), criminalització i delinqüència.

Present i futur. El present és de derrota

El present és de derrota!: els estats estan sent derrotats pel narcotràfic. Per tant, els estats gasten recursos humans i materials en una lluita que no poden guanyar (perquè el mercat del narcotràfic i la seva demanda són més potents que els estats). I

això passa únicament i exclusivament perquè s’han definit com a il·legals uns productes que no són més perillosos que altres que són legals. ¿És que ningú se’n recorda de l’immens fracàs de la llei seca als anys vint del segle passat?

Insistim-hi: constatem la derrota dels estats i l’expliquem: el poder (no només econòmic) del narcotràfic pot amb els estats i fins i tot els domina. No hi ha res a fer: el narcotràfic sempre va per davant dels estats. Combat perdut: “*no comencis una guerra que no pots guanyar*” Sun Tsu (i si non é vero é bene trovato). A la vista d’això cap preparar el futur.

Futur: la droga seguirà i caldrà despenalitzar

Les tensions socials continuaran incrementant la necessitat del recurs a la droga (legal i il·legal.)

Demogràficament: increment de la població, distància entre generacions, migracions, urbanització: més conflictes i major previsibilitat del recurs a la droga.

Econòmicament: lliure competència i economia anòmica, increment de la desigualtat i risc als mercats de treball, increment del consum: major probabilitat del recurs a drogues.

També econòmicament: descontrol per la relació del narcotràfic amb altres activitats delictives al marge dels estats (ex. terrorisme, blanqueig de capital, corrupció, etc.).

Culturalment: l’hedonisme contemporani necessita la droga.

Per tant, la Política

L'única solució és **descriminalitzar i despenalitzar**; repetim-ho: descriminalitzar i despenalitzar totes les drogues.

Per raons econòmiques: la racionalització de l'activitat econòmica ajustaria oferta i demanda.

Per raons de política econòmica: els estats necessitaran molts diners després de les pandèmies i conflictes bèl·lics d'aquests darrers anys. La legalització suposa tenir més diners via impostos (essent una mica demagògic: la quantitat d'hospitals i CAPS i metges i infermers i zeladors i escoles i mestres que es podrien pagar amb aquests impostos!).

Per raons de política de salut pública: la legalització suposa la racionalització de la producció (controls de qualitat i desaparició de l'adulteració) i la reducció d'un factor de sobre mortalitat específica (les sobredosis).

¿ho arribarem a veure això?

Perquè només cal recordar la terrible història que cantava Victor Manuel a "la Madre"

*Con la prudencia que da la locura
buscó los datos, aclaró sus dudas
con un último esfuerzo le compró la más pura
y al mirarle a los ojos se le borró entre brumas
él creyó que soñaba en el fugaz instante
en que acabó su tiempo abrazado a la madre*

SEXE (2022)

Curiós assumpte el del sexe, tan aviat el banalitzem com el transcendentalitzem.

El banalitzem: adolescents fent-se mamades a les discoteques, aplicacions informàtiques de cara al sexe, senyores follant despreocupadament amb un individu sense saber res d'ell, sèries i programes d'entreteniment sexual a la tele, etc.

El transcendentalitzem: posem el crit al cel quan sabem que els adolescents es fan mamades, presentem querelles criminals contra el senyor amb qui hem follat, decidim que follar sense consentiment i fer-ho amb nens és un sacrilegi i el pitjor delictes del món, etc.

Així que el sexe és “soberbio, espléndido , magnifico” -com diu l'acudit-, i simultàniament és dolent, lleig, fastigós i fatigós, pecaminós... I quan ens fem grans, sobrevalorat!.

En fi, banalitat o transcendentalitat. Contradicció, doncs, en la nostra relació amb el sexe.

La contradicció és micro i és macro, i l'expliquem a partir de la societat, i en concret de la gestió social del sexe.

La nostra tesi és que avui estem vivint

- 1 un canvi de gestió social del sexe,
- 2 que l'està duent de ser utilitària a ser expressiva,
- 3 i que la contradicció s'explica perquè aquest procés es viu a diferents ritmes i fins i tot en diferents direccions, tant a escala micro per l'autonomia individual com a escala macro per l'autonomia de les estructures.

1.- la gestió social del sexe

És un assumpte que es dona a totes les societats des de que el món és món perquè el sexe és un potentíssim mobilitzador humà que cal gestionar (controlar). Funciona a partir d'una variable demogràfica fonamental que és l'exigència del flux de natalitat (imprescindible per a la supervivència de l'espècie). Insistim: la gestió social del sexe depèn de la demografia perquè està directament relacionada amb la natalitat (fins fa poc, els nens només naixien si abans s'havia follat).

A partir d'aquí té una clara dimensió econòmica, evidència empírica que no cal argumentar sobre tot amb l'actual impacte de la mercantilització en la banalització del sexe.

Una clara dimensió política: tots els poders públics, estatals o no estatals, hi intervenen i hi han intervingut amb tota una panòpia de normes i lleis, gestions administratives, control o hipercontrol o descontrol.

I una no menys claríssima dimensió cultural: la gestió del sexe forma part de l'estil de vida de qualsevol societat: normes, valors, ideologies, tradicions o costums, rituals i pràctiques, i per descomptat la moral sexual.

Totes les societats del món mundial des del començament dels temps han tingut, doncs, la seva gestió del sexe.

(D'altra banda, la gestió social del sexe serveix no només per ajustar el flux de natalitat a la lògica reproductiva de cada societat... sinó també per assegurar la salut psíquica dels individus, però aquí no hi entrem).

I la gestió del sexe pot ser utilitària o expressiva, i pot ser tant a escala individual com a escala col·lectiva.

La gestió individual és un assumpte expressiu (faltaria més: amb el sexe hom expressa i s'expressa: amor, desig, passió, odi, dominació, i un llarg etcètera) i també és un assumpte utilitari (amb el sexe hom calcula i cerca utilitats diverses).

La gestió social pot també ser expressiva o utilitària, i en aquesta anàlisi la dependència demogràfica és fonamental i explica el canvi més rellevant, que és el pas de la gestió utilitària (sexe-reproducció) a la gestió expressiva (sexe-plaer).

2.- De la gestió utilitària a la gestió expressiva: la natalitat n'és la principal variable explicativa

El canvi que estem vivint és el pas d'una gestió utilitària (per tant disciplinada, amb gran presència religiosa i dominació masculina) a una gestió expressiva (lliure, laica i amb crisi de la dominació masculina) que interessadament mercantilitzada és la que banalitza el sexe.

El canvi demogràfic, a través de les desiguals exigències de la natalitat n'és la principal variable independent.

Societats d'alta natalitat: gestió utilitària

En societats d'alta mortalitat, l'alta natalitat és un bé estratègic (si la natalitat no compensa la mortalitat la societat desapareix). Per tant, la gestió social del sexe ha de ser necessàriament utilitària: el sexe serveix per a fer nens, mantenir la supervivència de l'espècie i de pas disciplinar la societat.

I com que tot va relacionat, aquestes societats solen ser també de disciplina econòmica (economia de subsistència, pobresa), de disciplina política (estats Leviathan, és a dir, severos i repressors) i de disciplina cultural (estils de vida de sacrifici: la gent venia al món a patir).

El sexe utilitari es definia com a natural i estava presidit per la reproducció i la disciplina; i el sexe expressiu es definia com antinatural i indisciplinat. Així es legitimaven les exigències de l'estructura demogràfica culturalment amb una moral sexual (sovint basada en la moral religiosa) que qualificava el sexe reproductor de bo i sagrat (el sexe normal) i el sexe expressiu de dolent i maleït (el sexe diferent).

Societats de baixa natalitat: gestió expressiva

La baixada de la mortalitat i la posterior baixada de la natalitat modifiquen la gestió perquè ja no cal una natalitat alta que pot arribar a ser contraproduent si genera excedent demogràfic. La gestió social del sexe pot deixar de ser utilitària i passar a ser expressiva.

I com que tot va relacionat, aquestes societats solen ser d'economia rica (industrialització i terciarització), estats de serveis, i cultures hedonistes.

La gestió que en fan aquestes societats va fent que el sexe expressiu el que es defineixi com a natural i normal. Per descomp-

tat el sexe s'ha desacralitzat i s'ha anat deixant de considerar bo o dolent. També ha perdut el component disciplinari.

En aquestes societats, i a partir de la lògica demogràfica, el canvi es va estenent per tota l'estructura social i va passant de la reproducció (de nens) a la producció (de plaer).

Economia: amb una creixent indústria del sexe i amb la comercialització que ha influït en la banalització.

Política: canvien les lleis, els decrets llei, les ordenances municipals i fins i tot les intervencions policials.

Cultura: van canviant -més lentament i amb desiguals ritmes -això és clau- les normes i els valors, els costums, la ideologia sexual, les pautes de comportament, i la moral.

De la transcendència a la banalització: un recorregut inevitable

Una gestió utilitària, disciplinada i amb presència religiosa feia del sexe un assumpte transcendent (sagrat).

Una gestió expressiva i laica, a partir del canvi demogràfic, combina la mercantilització econòmica (el sexe és una mercaderia, i òbviament s'hi dona el fetitxisme de la mercaderia) amb l'hedonisme cultural (hem vingut al món a passar-nos-ho bé: fora repressions!) . I la política no s'atreveix a ficar-s'hi, no fos cas que perdéssim vots: laissez faire laissez passer, ves per on. I aquest recorregut de la transcendència a la banalització no es "*ni bueno ni malo sino todo lo contrario*".

Arribats a aquest punt cal recordar que l'estructura social condiciona l'acció de cada individu, de manera que l'acció

individual pot ser expressiva i utilitària (l'individu s'expressa i també calcula amb el sexe), tanmateix, si l'estructura (bàsicament la demogràfica) requereix una gestió utilitària, el més probable serà que la vivència individual del sexe també sigui utilitària (i de dominació masculina).

3.- La contradicció

La vivència contemporània oscil·la, doncs entre la transcendentalitat utilitària i la banalització d'una expressivitat mercantilitzada i hedonista.

I aquesta contradicció es manifesta a escales micro i macro: l'autonomia individual i l'autonomia estructural.

Micro: autonomia individual

Un parell d'apunts poden ajudar a entendre-ho a escala de l'acció humana.

Diferents individus poden viure diferents gestions del sexe. Per exemple, per l'efecte edat (els adolescents poden fer-se una mamada sense més preocupació i els grans se'n poden escandalitzar) o per l'efecte generació (el sexe de les generacions immediatament pre-sida i post-sida va tenir gestions i vivències ben diferents).

Un mateix individu pot ser ambivalent: pot banalitzar i pot transcendentalitzar segons el lloc i el moment... i el seu medi més proper.

Macro: l'autonomia estructural

El sexe és un dels millors indicadors de l'autonomia de les diverses estructures de la societat (i dels seus poders).

La nostra tesi és precisament aquesta: que l'actual contradicció sobre el sexe també prové d'aquesta autonomia (fonamentalment prové d'aquesta autonomia): les estructures demogràfica i econòmica han estat les més dinàmiques en aquest canvi de gestió, mentre la política i la cultura han anat (i van) a remolc i tenen una major persistència inercial (per exemple la força que encara tenen els anteriors valors sexuals) .

En conclusió, tant a escala de l'acció humana com de l'estructura social, les diferents maneres de viure (i gestionar) el sexe conviuen avui. Des de la banalització fins la persistència cultural del sexe reproductor, amb la necessitat de seguir disciplinant la vida de la gent i la potència que encara té el discurs religiós.

Per això, persisteix en la nostra societat la ambivalència –o pluralència- social sobre el sexe.

Què lluny ens queda el que cantava Raimon!:

*I floriran millor que mai les roses
A poc a poc ens clourem com un puny*

HOMES QUE MATEN DONES (2022)

Sempre hi ha hagut homes que han matat dones. I avui segurament no n'hi ha més que abans. El que passa és que ara ho sabem més que abans, i en parlem més, i ens preocupa més, i ho comptabilitzem més. I, sobretot, ho denunciem més. Perquè abans aquesta violència era normal i ara és diferent.

El poder ha estat masculí des de temps immemorial, i en conseqüència els homes definien la normalitat i les dones eren les diferents, i el poder masculí -com tots els poders- s'ha exercit amb violència.

Ara això està canviant (o sembla que està canviant) .

Per tant cal explicar: perquè està canviant aquest poder i com això afecta a la violència contra les dones.

1.- perquè està canviant aquest poder

Sabem que el poder és molt llaminer, i que qui el té no el vol perdre. Aleshores... ¿com és que els homes d'avui estan deixant poder: són més tanoques o ximpls que els homes d'abans? i ¿com és que les dones d'avui estan conquerint poder: són més llestes que les dones d'abans?. Òbviament, la resposta és negativa: sempre hi ha hagut homes tanoques i ximpls, i sempre hi ha hagut dones llestes, lluitadores, combatives, etc.

Ergo, la resposta està en allò que condiciona l'acció dels homes i les dones: la societat. L'estructura social és la que feia que abans els homes tinguessin el poder i que avui això estigui canviant.

El poder de l'estructura és més fort que el poder dels humans. Resseguim-ho a les quatre estructures.

Població: La revolució demogràfica ha allargat la vida de les dones (també dels homes, clar) i els ha tret feina reproductiva. Molta més vida lliure per viure: una estructura demogràfica de llarga esperança de vida i baixa natalitat obre la porta a la vida i poder social de les dones.

Economia: Les revolucions industrial i post industrial han eliminat els components més físics del treball (considerats convencionalment masculins). Això, sumat al canvi demogràfic ha permès la incorporació massiva de la dona a l'economia regular –la visible-, la que dona poder .

Política: Els estats se n'han fet ressò amb major o menor lentitud i ara legislen, executen i jutgen d'acord amb la nova situació (fins i tot amb polítiques de discriminació positiva en favor de les dones).

Cultura: Els components masculins de l'estructura cultural van canviant, tot i que més lentament, essent més ràpids els formals recolzats institucionalment (l'escola per exemple) i més lents els informals (els valors i actituds, per exemple, on la normalitat encara és molt masculina).

Estructura i acció

L'anàlisi exigeix tenir en compte la diferent i paradoxal perspectiva quan l'anàlisi es fa des de l'estructura/macro o des de

l'acció/micro. Perspectiva paradoxal perquè sembla contradictòria però és complementària!

Estructura/macro, la baixa natalitat és la causa: en baixar la natalitat es donen les condicions socials per a que les dones accedeixin a la vida social, per exemple treball, estudis, etc.

Acció/micro, la baixa natalitat és l'efecte: (a partir del canvi estructural) cada dona té vida social, per exemple treball, estudis, etc. I a partir d'aquí pot decidir tenir menys fills i baixa la natalitat.

Conclusió

Sense els canvis estructurals, sobre tot el demogràfic, les dones d'avui correrien la mateixa sort que les seves besàvies: la subordinació; i les dones lluitadores i combatives d'avui correrien la mateixa sort que les seves besàvies: el menyspreu (o la presó o la foguera).

Només un poder més fort que el poder dels homes podia modificar la dominació masculina: aquest és el poder de l'estructura social, en concret el derivat del canvi demogràfic, que és el més potent perquè és el més material (és una conseqüència del canvi en la reproducció i supervivència de l'espècie humana).

2.- ¿per què ara sembla que hi ha més homes que maten dones? (¿ara hi ha més homes que maten dones?)

Psicologia i psiquiatria, medicina i biologia ens expliquen com són els homes que maten dones (fins i tot el dret penal s'hi atreueix malgrat la seva enorme ignorància sobre l'ésser humà). Tanmateix, aquí ens interessa explicar el paper de la societat, perquè és el marc que condiciona i explica l'acció de les persones.

Així, l'actual visibilització de la violència contra les dones és un fet social que s'explica per l'acció combinada de dos factors socials que són les estratègies dels dos grups en conflicte, els homes i les dones.

El que no sabem (no ho pot saber ningú, i només ho podem conjecturar) és si l'acció combinada d'aquests dos factors incrementa la violència contra les dones o només n'incrementa la percepció (el coneixement, la preocupació, i sobre tot la denúncia). Aquests dos factors es poden analitzar breument de la següent manera:

2.1.- “morir matando” o els imperis en crisi són els més perillosos (l'estratègia masculina)

L'exercici de tots els poders funciona necessàriament amb violència (en qualsevol de les seves manifestacions: física o moral, material o simbòlica, tant se val). En conseqüència, la dominació masculina també s'ha exercit des de sempre amb violència.

Ara, el desplaçament del poder està posant en crisi la dominació masculina, de manera que l'imperi que els homes havien edificat des de temps immemorials trontolla. I no hi ha res més perillós que un imperi en crisi per l'atractiu de la destrucció total (és millor “*morir matando*”). I com més gran i antic és l'imperi major risc de violència final.

Podem, a més, sumar-hi dues dades més:

Una societat com la nostra (competitiva i hedonista) fa més probables aquests comportaments violents de reacció contra una pèrdua de poder (de competitivitat, per exemple),

La persistència de valors masculins (la testosterona com a valor) que s'imposen a la manca d'arguments (és allò que cantava Raimon "no tenen arguments, usen la força").

Per tant, pensar que amb uns quants canvis legislatius la violència contra les dones desapareixerà és d'una ingenuïtat tan extraordinàriament i immensament monumental que fa pensar en que es tracta d'un nou truc dels homes per seguir mantenint la seva dominació.

2.2.- reforma o revolució / reforma o ruptura (l'estratègia femenina)

El risc precedent s'intensifica o es redueix amb les estratègies femenines, que es poden resumir en les dues grans estratègies de tots els moviments socials des de que el món és món: reforma o revolució. Ambdues estratègies es poden compaginar, essent els moments revolucionaris els de major probabilitat de violència.

Revolució: Pel que sabem de la història dels moviments socials, al començament dels mateixos s'hi sol aglutinar molta gent amb diferents nivells de compromís i participació, fins que les diverses contradiccions del procés van fent que es vagi perdent gent i que la direcció del moviment vagi quedant en mans dels sectors més dinàmics (els més combatius i/o il·luminats) que solen imprimir un ritme accelerat de confrontació i conflicte amb dos resultats: d'una banda que no tothom pot seguir el ritme de manera que les líders es poden anar allunyant de les seves bases (o de la majoria de les seves bases), i d'altra banda que l'adversari s'encabrona (i pot fer augmentar la resposta violenta del poder en crisi),

I a partir d'aquí poden donar-se dos escenaris: triomf de la revolució o thermidor (és a dir, derrota de la revolució, victòria de vox, per exemple). En ambdós cassos l'escenari és de violència: enfrontant la violència revolucionària del moviment (poc o gens física) amb la violència reaccionària del poder en crisi (que òbviamment es pot manifestar de manera física i brutal, matant dones, per exemple).

La **hipòtesi d'aquest escrit** és que ara estem en un moment així: lideratge combatiu (molt combatiu), desconcert de les bases, i resposta agressiva del poder en crisi.

Reforma: La reforma és una opció gradual que evita l'enfrontament directe. Es lenta, té mala fama i és molt menys heroica que la revolució. Òbviamment no estalvia la violència reaccionària del poder en crisi, però tal volta la redueix i segur que la deslegitima.

Conclusió

La violència contra les dones ha existit des de sempre com a conseqüència de l'exercici del poder masculí. I ara s'hi suma la crisi d'aquest poder (primer factor), podent ser accentuada o no segons l'estratègia femenina predominant (segon factor).

De manera que tot i que no sabem si avui realment hi ha més violència física contra les dones (ningú ho pot saber), la intervenció dels dos factors segur que en fa créixer la percepció (coneixement, preocupació i denúncia).

I podem conjecturar que tal volta augmenta, si és correcta la hipòtesi de que estem en un moment de conjuntura revolucionària.

A partir d'aquesta anàlisi del marc social, poden resultar més intel·ligibles les explicacions de la psicologia, la psiquiatria, la medicina i la biologia per entendre millor qui i com són els homes que maten dones.

I ja que hem fer servir una cita de Raimon atribuïnt als homes la manca d'arguments i la violència, podem acabar atribuïnt a les dones la recreació d'un altre vers del cantant de Xàtiva:

*anys de pors i de silencis,
 anys passats.
 anys d'intents de sobreviure,
 anys passats.
 anys de moral enemiga.
 anys de temps viscut a repèl i de rebot.
 anys de temps viscut.
 Quin gran moment per reprendre,
 per reprendre la nostra vida.*

EL TURISME D'AVENTURA ÉS NEOCOLONIALISME (2023)

Societat de consum: qui avui no viatja és un pringat

I com que avui les vacances són sagrades, els viatges turístics són el millor truc per consumir (i fer les fotos corresponents per poder lluir).

I com que tots els destins turístics ja estan descoberts i ocupats i saturats i massificats, ens hem inventat el turisme d'aventura (deliciós oxímoron perquè sí és aventura no és turisme i si és turisme no és aventura).

I com que vivim al jardí de l'inefable Borrell (“*Los europeos hemos construido un jardín (...) pero, fuera de nuestro jardín está la jungla*”: Josep Borrell, alt representant de la Unió Europea per a afers exteriors i política de seguretat), doncs per als que vivim al jardí, la millor aventura és anar a veure com viuen els desgraciats que viuen a la selva del Borrell: i així convertim en una aventura (això sí, ben asseguradeta) l'anar a gaudir de les nostres vacances veient el que per a milions d'éssers humans no és res més que la lluita quotidiana per la supervivència. Neocolonialisme puro y duro.

I com que som consumistes només ens importen les nostres sagrades vacances: sabem que la nostra “aventureta” no és altra cosa que una foto/reportatge/queixa (això sí ben intencionada) del malament que viuen a la selva del Borrell. Seguim els

passos del que feia l'antropologia clàssica: mirar com viuen els pobles inferiors per poder-los controlar millor (en el nostre cas purament per sentir-nos millors, superiors, civilitzats). Neocolonialisme puro y duro.

I com que es tracta de la selva del Borrell, de vegades els conflictes ens arriben a tocar, i tenim ensurts, i ens espantem, i volem fugir. I llavors com que som del jardí i no de la selva del Borrell cridem i plorem i ens acollonim i ens queixem i reclamem i demanem i exigim que ens treguin de l'aventura; i ens adrecem a la ONU i la UNO, i al ministerio i a la conselleria, i al papa i a la mama i a la tieta Matilde, i als amics i als coneguts i als saludats, i a tots els mitjans de comunicació haguts i per haver... i a tutti quanti que ens tornin a casa, al jardí del Borrell (perquè els éssers humans que viuen allà no tenen dret a res d'això perquè no són del jardí sinó de la selva). Nosaltres ja els hem observat com una curiositat turística i antropològica, hem cobert la nostra quota d'aventura turística, i ens hem pogut sentir superiors, i quan tornem a casa no els dediquem ni un minut del nostre temps. Neocolonialisme puro y duro.

O bé, volem establir un nou rècord d'ascensió al K2 i pel camí se'ns mor un sherpa pakistaní (raça inferior) per tant passem per damunt seu i el deixem morir perquè és molt més important la nostra aventura del rècord d'ascensió que la vida d'un pobre colonitzat. Pur colonialisme: mentre ens serveixen els aprofitem i quan no ens serveixen de res els eliminem. Neocolonialisme puro y duro.

Així som la part occidental -la que viu al jardí- de l'espècie humana.

Fent psicologia barata: potser necessitem aquest chute de turisme d'aventura perquè les nostres vides quotidianes són avorrides i buides. Tal volta si fóssim capaços de convertir el nostre viure quotidià en una aventura vital no ens caldria fer el préssec neocolonial. Tanmateix, així som els humans: som capaços d'empastifar i pervertir qualsevol cosa que siguem capaços d'inventar.

Som l'espècie exagerada (vegeu: “*Som l'espècie exagerada*”)

Per a cada solució tenim un problema, així és com hem arribat a la decadència d'Occident.

PER QUÈ TRUMP HA GUANYAT... ENCARA QUE HAGI PERDUT LES ELECCIONS (GENER 2021)

Les eleccions presidencials dels Estats Units de 2020 es van celebrar el 3 de novembre de 2020. La candidatura de Joe Biden i de la senadora Kamala Harris guanyà les eleccions.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Eleccions_presidencials_dels_Estats_Units_de_2020

Els Estats Units (EUA), una societat bipolar i imperial: dr. Jekyll i mr. Hyde

Per què 75 milions d'éssers humans voten Trump? (75 milions, poca broma). Per respondre aquesta pregunta hem de començar amb una doble tesi i una hipòtesi:

La tesi.

1. Els EUA son una societat bipolar (dr. Jekyll i mr. Hyde): camp versus ciutat, regressiva i progressiva, agricultura en front d'hiperterciarització, diferències entre l'interior i les costes de l'Atlàntic i el Pacífic.
2. Els EUA són un imperi mundial recent i inesperat que es troba al començament de la seva decadència (que és quan els imperis són mes perillosos per la seva capacitat de destrucció).

La hipòtesi.

Per tant, en aquest moment els EUA estan trencats per la seva bipolaritat, i són més agressius que mai: és a dir, la hipòtesi és que mister Hyde s'està imposant al Doctor Jekyll.

I com és aquesta societat bipolar i imperial?

Podem fer servir quatre elements trets per dibuixar esquemàticament aquesta societat: la seva joventut, la seva economia rica però atemorida, el seu estil de vida cultural, i la seva capacitat de convertir la vida (i la política) en espectacle.

1 Societat que només té dos segles d'història

Per tant és una societat adolescent i per tant agressiva (les societats com els individus i les organitzacions també passen l'adolescència) per tant estem al davant d'una societat violenta cap a dintre i cap en fora. Ha estat i segueix essent:

Una societat de frontera (creixent sense parar), construïda per pioners que definien la seva pròpia llei (individualistes i darwinistes és a dir violents).

Una societat expansivament bèl·lica, exterminant les poblacions preexistents (ai las! el gran engany de les pelis del far west que ens han venut un extermini sistemàtic com una gran obra civilitzadora i llibertadora i seràfica).

Una societat amb dificultats per conviure amb les seves diversitats (el confinament dels supervivents de les poblacions preexistents en reserves, els conflictes racials, etc.)

Una societat feta amb molta immigració des de sempre, que ara és molt reticent a la mateixa (i els més reticents a la nova immigració són lògicament els immigrants més recents).

En fi... en lògica conseqüència és una societat molt competitiva: només s'hi val a guanyar, i si per guanyar s'han de fer trapes es fan trapes (és una societat clarament anòmica). Pulsió destructiva, doncs.

2 Economia rica... i atemorida

Els EUA han estat els grans guanyadors de les dues guerres mundials (no van patir cap destrucció i van ser els màxims productors de maquinària bèl·lica), després van colonitzar Europa amb el pla Marshall i han dirigit l'economia mundial.

Tanmateix, aquest model s'està acabant tant pel seu propi esgotament com per l'emergència de nous poders com la Xina). L'economia és molt individualista i darwinista: competitiva i també, lògicament, anòmica. Absolutament liberal (excepte potser el període del new deal).

Ara bé, hi ha dues contradiccions que els estan acollonint.

1. Es l'economia que més ha aprofitat la globalització (amb una gran deslocalització industrial) però també n'ha patit les conseqüències (la pèrdua de llocs de treball industrial, per la deslocalització). Clara contradicció entre les elits que han guanyat molt, i molts treballadors (dels estats més industrials) que han perdut, s'han arruïnat i han vist que la globalització i el progrés són dolents per a ells. I per tant tenen por.
2. Les dues costes són molt productives i innovadores i l'interior rural és regressiu (i viu bé gràcies a la productivitat de les

dues costes), amb les tensions socials lògiques. Al nostre país sabem molt bé el que passa quan es dona aquesta situació (el regressius solen criticar i atacar els productius).

Les dues contradiccions generen por (també la segona, sí)

3 Estil de vida (cultura)

La cultura dels EUA és bipolar (sobre tot de cara a entendre els milions de vots a Trump): és el mister Hyde que hi ha no només a l'interior rural, sinó també en els blancs que tenen por a la diversitat i en els homes que tenen por a l'emergència de les dones, en els individus que tenen por del col·lectiu. Mister Hyde, davant les crisis prefereix el retorn a la tradició. D'altra banda, i a més a més, el seu estil de vida és:

- cultura del “destí manifest” (es consideren “la bona gent” que ha de liderar el món sencer),
- cultura del “somni americà” (qualsevol pot arribar on es proposi), per tant cultura competitiva fins el moll de l'os,
- cultura de consum incessant (negació de la crisi ecològica),
- cultura violenta i individualista i darwinista,
- cultura masclista, racista, i etnicista, per tant cultura d'odi i por: dels blancs i els homes contra els negres i les dones que posen en perill el seu benestar; i dels negres i les dones contra els blancs i els homes que els exploten,
- cultura inculca (d'una superba ignorància) i aïllacionista,
- cultura molt religiosa (moltes religions i molt de poder sobre tot a l'interior del país),
- cultura de l'espectacle.

I, ep: l'estil de vida dels EUA imperials ha estat hegemònic durant els darrers setanta anys: la cultura americana ha colo-

nitzat el món mundial... Europa inclosa. Per exemple ens han fet creure en la increïble mentida de la democràcia formal per damunt de la democràcia real. I ens han fet creure que ells, els liberticides son els paladins de la llibertat.

4 com viu aquesta societat la política

Els EUA són els inventors de Hollywood, és a dir han aconseguit exportar la seva manera de viure i convertir-la en el model per a totes les societats occidentals. I per tant, viuen la política així.

1. Com espectacle: qui més gesticula és millor, la política és una espectacular no-política, com un reality show.
2. Amb incultura política: els EUA son una societat que en ser molt individualista i violenta és antipolítica, i per tant babaua davant de qui promet tornar a ser gran (“Make America Great”), això que ara en diuen populismes.
3. Vivint-la a partir de les xarxes socials.
4. Amb por a perdre (per exemple a perdre l’hegemonia) per tant amb la temptació del retorn als principis:
  - econòmics (davant la globalització: proteccionisme i llocs de treball industrials),
  - ecològics (negació del risc ecològic per poder mantenir el ritme de consum),
  - culturals (importància de les religions per les seguretats que donen, retorn del patriarcalisme -a la dona li és més còmode ser passiva que activa-, llibertat individual per damunt de tot, supremacia de la raça blanca).
5. I amb aquesta societat no hi pot haver un vot contra el sistema. De manera que l’única alternativa antisistema ha estat Trump, que es va presentar i guanyar el 2016 com anti-elit, criticant les elits culpables de la globalització, promentent tornar la feina als obrers industrials. ¡Trump antisistema!.

6. I com que els fa por que el món està canviant molt ràpidament i poden perdre el seu “*american way of life*” ancorat en una tradició de consum insostenible, volen protecció (proteccionisme: Trump) sobretot la gent que viu a l’interior rural.
7. Per tot això, i altres coses que ens deixem al tinter, ens trobem al davant d’una societat fatxada però esporuguida, bastant incapaç de l’anàlisi del futur, i molt favorable a solucions regressives i aparentment espectaculars (l’espectacle).

Per acabar:

Vist tot això, en el dilema entre republicans i demòcrates, els primers han guanyat deu milions de vots i els segons n’han guanyat dotze, però sembla poc probable que en puguin tornar a mobilitzar vuitanta milions.

Ergo, encara que Trump hagi perdut les eleccions, ha guanyat.

Mister Hyde ha perdut una batalla però està guanyant la guerra “y lo que te rondaré, morena”.

TRUMP HA GUANYAT (I FA QUATRE ANYS NOSALTRES JA HO VAM DIR), NOVEMBRE 2024

*Trump, presidente por segunda vez
El republicano se impone con claridad a Kamala Harris
y volverá a la Casa Blanca cuatro años después de su tor-
mentosa salida*

El país, 6 de noviembre de 2024

Trump ha guanyat les eleccions presidencials als EUA.

I nosaltres ja ho vam dir fa quatre anys: “*Trump ha guanyat encara que hagi perdut les eleccions*”

Fa quatre anys vam atribuir la victòria de Trump a les característiques estructurals de la societat nord-americana, bàsicament al seu caràcter bipolar (dr. Jekyll i mr. Hide) i a la por que tenen per la crisi de la seva dominació imperial (i de tot el seu model de societat). Acabàvem dient: encara que Trump hagi perdut les eleccions, ha guanyat.

Amb aquesta societat bipolar i acollonida votant, era lògic que Trump tornés a guanyar, i això mereix una doble anàlisi.

1.- La victòria electoral de Trump no es feixisme

Trump no és feixista, és fatxenda, perquè la seva societat no

és feixista sinó fatxenda, i una societat fatxenda vol un líder fatxenda.

El feixisme és una política de defensa dura i sense límits de la burgesia contra una classe obrera revolucionària a l'Europa de meitat del segle xx. L'objectiu va ser eliminar la revolució eliminant (físicament si calia) la classe obrera. Ni Trump ni els EUA del segle XXI son feixistes.

En canvi,

Segons el diccionari, *fatxenda* és: “*fet de presumir de si mateix o d'ostentar alguna cosa*”, “*persona que ho fa tot per presumir, per fer-se veure*”.

Això son els EUA contemporanis: una societat fatxenda feta d'aparences sense base real.

Perquè ells saben la seva crisi i saben que és econòmica, i és política, i és moral, i en definitiva és la crisi del seu projecte imperial (ho saben, ho intueixen, s'ho ensumen, etc.), per això volen “tornar a fer gran Amèrica” (tornar a fer gran, perquè ja no ho són), i recuperar les velles seguretats de classe, de raça i de gènere amb una potent contrareforma que torni a donar poder als rics, als homes, i als blancs (també als negres si són bons), i que té dues grans visualitzacions: contra la immigració i contra la ideologia de gènere.

Per tant, si és lògic que una societat fatxenda voti un líder fatxenda, és natural els nord-americans votin Trump.

(Per cert, el mapa electoral torna a reflectir l'eterna i universal dicotomia entre centre i perifèria: les perifèries han votat Harris i la gran majoria de l'interior ha votat Trump).

La segona anàlisi és per què els europeus ens escagarrinem?

2.- La por dels europeus

Si els europeus haguéssim votat, els demòcrates i la Harris haurien guanyat de carrer.

Els nord-americans voten Trump perquè tenen por i els europeus no votem Trump perquè tenim por. Òbviament som pors diferents perquè som societats diferents.

La societat nord-americana només té dos segles, és jove i per tant agressiva, la vella Europa té una trajectòria de mil·lennis. Els EUA són individualistes i competitius, els europeus també però ho mirem de dissimular. Els EUA encara són imperi, Europa ja fa temps que va perdre els seus imperis. Els EUA tenen Hollywood i l'hegemonia cultural, els europeus tenim un cine avorrit i som subalterns. Els EUA són els amos i els europeus som els servents. Els EUA van decidir enfrontar-nos amb Rússia i hem caigut de quatre potes en el parany d'Ucraïna, que tal com diu Emmanuel Todd: és *“el col.lapse de la voluntat europea. La Unió europea ha abandonat la defensa dels seus propis interessos i s'ha aïllat del seu soci energètic i comercial rus (...) que els alemanys acceptessin que el seu protector dinamitès (els Nord Stream) un element essencial del seu sistema energètic va ser un acte de submissió prodigiós”*.

Per tant la por dels americans és un motor per recuperar la grandesa (tornar a fer gran Amèrica) i la por del europeus és *“virgencita, que me quede como estoy”*: por activa versus por passiva.

Per això la por europea ens paralitza perquè ens temem que si Nord-Amèrica torna a ser gran ho farà sense nosaltres o a

costa nostra o en contra nostra. La por europea és por al buit (“horror vacui” que deien els clàssics), por a la desaparició del nostre “primo de Zumosol”, por a haver d’afrontar la nostra decrepitud social, la nostra dependència i la nostra subalternitat. En definitiva, por a perdre la seguretat que ens dona (o donava) la servitud: perdre la seguretat dels criats.

La por dels americans és la d’un violent imperi que no vol decaure i que per tant està disposat a “morir matant”. La por dels europeus és a “morir essent matats”.

Tanmateix, cal precisar: quan parlem dels europeus estem parlant de les dèbils elits europees: unes elits corporativament oligàrquiques i totalment dependents dels interessos i designis nord-americans (en especial del seu complex militar industrial). I les elits transmeten les seves debilitats, les seves pors i la seva dependència dels EUA a les poblacions del vell continent. I les poblacions del vell continent (envellides, benestants, hedonistes i clientelars) ho compren.

I com que això és molt poc glamourós i elegant, i els europeus som els reis del verb florit i la paraula escaient, ho justifiquem pervertint paraules nobles com democràcia i llibertat, i escopint perversitats com populisme i autoritarisme. Diem doncs, que Trump no és demòcrata sinó populista i que no vol la llibertat sinó l’autoritarisme. I en quedem tan amples. I no volem entendre res de res.

Fem el que va dir el gran Dario Fo: *“com que la merda ens arriba fins el coll, anem amb el cap ben alt”*.

AMÈRICA, EL NORD I EL SUD: ALGUNES HIPÒTESIS (2024)

Parlant d'Amèrica, acostumem a contraposar el Nord estable i ric amb el Sud inestable i pobre. De fet un famós i enganyós text comparava interessadament la pròspera i benestant ciutat de Nogales (Arizona, EUA) amb la deprimida i pobra Nogales (Santa Cruz, Mèxic).

“Rio Grande arriba y Rio Grande abajo”: Tots tenim clar que quan parlem del Nord i del Sud d'Amèrica ho fem a partir del riu que fa frontera entre els EUA i Mèxic: “arriba” només hi ha els EUA i Canadà, i “abajo” tota la resta del continent.

Aquest escrit proposa alguna hipòtesi per explicar les diferències entre el Sud de Rio Grande i el Nord de Rio Grande a **partir de la seva relació amb els europeus**, analitzant les conseqüències estructurals, demogràfiques, econòmiques, polítiques i culturals d'aquest contacte.

Població i economia

Amèrica-Sud: Els europeus hi arriben al segle XVI i provenen del sud dels Pirineus. Son conqueridors i aventurers: volen la glòria. La presència i influència sud europea, doncs, és llarga i com que són catòlics no hi ha un extermini total de les poblacions preexistents (amb permís de Bartolome de las Casas), hi ha mestissatge i barreja socials.

La lògica d'aquesta arribada sud europea és a/econòmica (o no econòmica) més enllà de l'error inicial de buscar una ruta comercial cap a les Índies. En aquells moments i al sud dels Pirineus la transició del Mode de Producció Feudal-senyorial (MPF) al capitalista (MPC) era incipientíssima, per tant no va ser una arribada productiva sinó de pura aventura i conquesta (també rapinya: les remeses de plata que anaven directes als banquers alemanys van impossibilitar fer ni tan sols l'acumulació primitiva!). Es tracta doncs d'una lògica precapitalista, potser no ben be feudal, o en tot cas a-capitalista o a-econòmica: anaven a conquerir, no a produir!

Amèrica-Nord: els europeus hi arriben als segles XVIII i XIX i provenen del Nord dels Pirineus. Són immigrants econòmics (també religiosos: l'ètica protestant i el capitalisme), resultats de la incipient revolució demogràfica europea (migracions d'excedents de població) i del començament del Mode de Producció Capitalista (MPC); per tant és una arribada nítidament econòmica i capitalista. D'altra banda, la presència i influència nord europea és recent i ràpida i com que hi va haver un extermini total de les poblacions preexistents, la dominació és exclusiva dels europeus.

La lògica d'aquesta arribada nord europea explica la lluita constant pel poder econòmic: primer entre els colons, agricultura contra ramaderia, i després l'aparició del poder industrial, que al llarg del segle XIX genera i accentua el conflicte entre el nord amb predomini industrial i MPC i el sud d'explotacions agràries esclavistes (de fet, Mode de Producció Esclavista al segle XIX!), fins que el nord necessita que els esclaus del Sud esdevinguin obrers lliures al Nord, i la guerra de secessió resol el conflicte amb la derrota de la confederació (els esclavistes) i el

pas dels esclaus (explotats) a obrers (igualmente explotats, però formalment lliures). Si tota guerra civil és l'expressió màxima de la lluita de classes, la guerra de secessió americana va donar com a resultat la dominació de la burgesia del nord i va liquidar la vella classe senyorial del sud.

Extermini i guerra formen part constitutiva del passat i el present de l'Amèrica-Nord. No tant de l'Amèrica-Sud:

- A Amèrica-Nord es va exterminar les poblacions indígenes, mentre a Amèrica-Sud se les va esclavitzar, explotar, enganyar, però no exterminar,
- per tant al Nord, un cop guanyada la guerra de secessió, els nord europeus van tenir les mans lliures per construir ex novo una societat individualista i competitiva nítidament basada en la lògica productiva i social del MPC. Al sud, les petites guerres locals van ser econòmicament infructuoses.

El Nord (de Rio Grande) és una societat jove (només té un parell de segles), adolescent i per tant agressiva, i amb una economia on el MPC és totalment predominant. Individualisme i competència, doncs.

El Sud (de Rio Grande) és una societat de tradició i barreja demogràfiques, amb una menor penetració econòmica del MPC; per tant és (o era) més comunitària i solidària.

Òbviament, en termes de poder i dominació guanya el nord.

Política

Com que l'estat és el gerent de la societat (el consell d'administració de la classe dominant), al Nord una classe dominant

amb un mercat enorme requereix un gerent simultàniament fort i dèbil: fort per poder abastar tot el territori del mercat propi (i a més federal per respectar els diferents poders territorials), i dèbil perquè està al servei de l'individualisme de la classe dominant essent per tant el primer estat fallit de la història (incapaç de fer front a la voluntat individual de portar armes, renunciant al “*monopoli de l'ús legítim de la violència*” (Weber), i d'altra banda esdevenint l'exemple més clamorós del que no és un estat modern de serveis per exemple per la inexistència de serveis públics de salut o educació).

Al sud en canvi, el llast d'un passat improductiu més feudal que capitalista i la inexistència d'un únic mercat i una única classe dominant, explica que les petites oligarquies locals anessin ajustant els seus estats als territoris dels seus mercats i poder. Posteriorment els diversos estats, en el seu rol de gerents, van anar construint per tot arreu el concepte i el sentiment nacional (himnes, banderes, mites fundacionals, etc) per obtenir la necessària legitimitat.

Al Nord, doncs un únic estat gerent d'un únic poder, i al Sud molts estats gerents per a molts petits poders. La victòria demogràfica i econòmica del Nord ha estat també política amb la intervenció en pràcticament tots dels països del Sud, sovint promocionant violents cops d'estat plens de sang (la història política del Sud és la historia de la intervenció del Nord a partir de la doctrina Monroe: “*America per als americans... del Nord*”).

Cultura

Amb aquest desigual panorama demogràfic, econòmic, i polític, les cultures són lògicament també diferents.

Al Nord la cultura és l'estil de vida del “destí manifest” : el destí del Nord d'Amèrica és liderar el món mundial i portar-lo a cotes cada cop més elevades de la llibertat de l'individu competitiu (només si triomfa, perquè al Nord no hi ha espai per als perdedors). Per fer-ho s'han inventat la cosa aquella del “*american way of life*” on tothom és de classe mitjana i no hi ha cap límit al consum. I han trobat el millor vehicle possible per a la seva transmissió: Hollywood. La seva capacitat per l'espectacle els ha donat l'hegemonia cultural arreu del món mundial: han exportat meravellosament els seus valors i la seva ideologia. Culturalment, el Nord son els reis del mambo.

Al sud han mamat de grat o per força la cultura del Nord. L'estil de vida de les poblacions del Sud ha estat subaltern i ha anat assumint com un necessari indicador d'excel·lència social l'estil de vida del Nord: des de l'individualisme i la pèrdua de la comunitat fins els valors i àdhuc l'idioma. Al Sud han assumit que són el pati del darrera del Nord.

En síntesi, A Amèrica-Nord, Hollywood i protestantisme. A Amèrica- sud «*mexan por nós e temos que dicir que chove*” i catolicisme.

(Parèntesi interessat: Paradoxalment, Rio Grande és la denominació de la frontera entre el Nord i el Sud que s'ha imposat. Tanmateix és la denominació del Nord. Perquè al Sud es diu Rio Bravo. Fins i tot els cinèfils, quan parlem de Rio Bravo només pensem en aquell extraordinari western de Howard Hawks, amb John Wayne, Dean Martin, i Angie Dickinson... El Nord té Hollywood i sempre guanya).

Entre les moltes explicacions de les diferències entre el Nord i el Sud d'Amèrica, hi pot haver també aquesta que combina el **desigual impacte de l'arribada dels europeus** amb les desigualtats amb que s'han anat construint la població, l'economia, la política i la cultura del continent.

El Nord i el Sud segons el tendre i vehement poema de Mario Benedetti musicat per Joan Manuel Serrat

*Con su ritual de acero ... El norte es el que ordena
Pero aquí abajo, abajo ... El sur también existe*

UCRAÏNA 2022, CUBA 1962 (2022)

Ucraïna 2022 i Cuba 1962: dos conflictes simètrics amb resolucions asimètriques.

El paral·lelisme és evident en comparar la crisi dels míssils de Cuba amb l'actual conflicte Rússia-Ucraïna: dos estats sobirans (Cuba i Ucraïna) veïns de dos imperis (EUA i Rússia). Els dos imperis no volen armes als dos estats veïns i s'hi oposen violentament.

Recordem-ho: l'enviament de míssils de Rússia a Cuba el 1962 va provocar una oposició violenta per part d'Estats Units i gairebé una guerra nuclear, i l'expansionisme dels EUA/OTAN (que ha arribat al punt més crític amb Ucraïna) ha provocat una quasi guerra convencional en territori ucraïnès.

Simetria, doncs, dels conflictes però resolucions asimètriques: a l'any 1962 la resposta de l'imperi agredit (EUA) va ser celebrada per tot el món occidental, i a l'any 2022 la resposta de l'imperi agredit (Rússia) és criticada i definida com agressió (i atacada) per tot el món occidental.

L'explicació és òbvia: els EUA tenen la hegemonia a Occident i tot el que fan està bé, i arrengheren al seu voltant a tot el món occidental sense fissures (i si algú intentava ser autònom, amb el conflicte no pot)..... Qui controla l'hegemonia controla el relat.

Ucraïna és l'excusa i l'argument és el poder imperial. L'assumpte és un conflicte geoestratègic global (amb perdó de la Xina) i Ucraïna té la mala sort d'estar en el pitjor lloc en el pitjor moment, només és un altre país víctima de l'imperialisme en una nova Guerra Freda.

Aquesta comparació històrica ens posa en la pista de tres explicacions més que poden ajudar a entendre el que passa a Ucraïna:

Primera: la voluntat imperial dels EUA. En la pretensió dels EUA de seguir sent la primera potència mundial i mantenir la seva hegemonia sobre Europa, Rússia suposa un perill i per tant cal obligar a Europa a arrengher-se amb els EUA i trencar relacions amb Rússia. A més a més, després de la sortida d'Afganistan (una desfeta icònica com la del Vietnam: helicòpters fugint del terrat de l'ambaixada) els EUA necessiten reafirmar la imatge del seu poder com a potència mundial.

Segona: la voluntat de recuperar orgull de Rússia. Rússia és una societat humiliada per occident des de 1991 (sobretot en els temps de Yeltsin): humiliada, aquesta és l'expressió. I tota humiliació comporta ressentiment i és llavor d'una agressió posterior. Per tant, Rússia, que s'ha anat enfortint els darrers anys, sap que es troba en posició de fer respectar els seus interessos (com van fer els EUA al 1962). Fet especialment perillós tenint en compte que estan ressentits i són els que tenen menys a perdre.

Tercera: Europa definitivament subordinada. Ja no cal ni parlar del somni gaullista: de l'Atlàntic als Urals, és a dir una Europa sencera amb Rússia (per tant una Europa capaç de competir), perquè aquests dies s'està veient que no hi ha lloc

per la més mínima autonomia ni estratègica ni tàctica: Europa és la criada dels EUA. Per si no hi sabíem, “eso es lo que hay”: no podem aspirar a més, Europa som un continent envellit i benestant, hedonista i conservador, i acollonit i EUA/dependent.

Per acabar: explicar-ho tot per una suposada megalomania o bogeria de Putin és molt útil (ja tenim el dolent), però o és de ser dolents i enganyar deliberadament a la població o és de ser ximplers i mirar el dit (d'acord amb la vella dita “quan el dit assenyala la lluna, el ximple mira el dit”).

I per acabar d'acabar: aquests dies es confirma absolutament que la primera víctima de qualsevol guerra és la veritat.

I Xina mirant-s'ho d'aprop.

ESTATS UNITS EUROPA UCRAÏNA..... RÚSSIA I L'OVIDI MONTLLOR (2023)

1.- Estat Units

De tots els imperis cruels i salvatges que hi ha hagut al món mundial des de que el món és món, el nord-americà és el més sanguinari. Ho podríem preguntar als seus pobladors indígenes exterminats sense contemplacions, així com a tots els habitants de Sud-Amèrica que han patit recurrents cops d'estat propiciats per la doctrina Monroe: "*America para los americanos... del Norte*". També ho podríem preguntar a vietnamites laosians i cambodjans, per no parlar dels iraquians, iranians i afganesos. En aquests moments a Ucraïna mantenen el seu disseny imperial *hasta el ultimo ucraniano*. Si tot això ja és sanguinari de per se, només cal afegir un record respectuós i silenciós per als dos dies de la infàmia: Hiroshima i Nagashaki.

Ara, aprofitant que el Pisuerga passa per Kiev, el disseny imperial s'ha concretat en la destrucció dels seus dos competidors tradicionals: Europa i Rússia (Xina és el proper). L'objectiu ha estat no només destruir-los sinó fer que es barallin entre ells liquidant així el vell somni de la construcció d'una Europa de l'Atlàntic als Urals. I a fe que ho estan aconseguint, si més no pel que fa a Europa.

A tal fi han posat en marxa (només a Occident perquè la majoria mundial que viu a la resta del planeta ja comença a fer-los menys cas) la seva acreditada estratègia de les dues mans:

Una és l'hegemonia cultural a Occident: tots els analistes cronistes tertulians escriptors artistes polítics experts i demés s'han posat al seu costat sigui cobrant sigui gratis (a Occident no hi ha ni una sola veu imparcial: ni una sola!).

L'altra és la censura ras i curt: des del temps del Franco no havíem vist un control tan absolut dels fluxos comunicatius amb prohibicions de mitjans de comunicació incloses (ja sabem que la primera víctima de qualsevol guerra és la veritat).

¿i tot això per què?

La necessitat destructiva dels Estats Units es pot explicar per un motiu exterior (la crisi de l'imperi) i un d'interior (l'enorme desgavell que hi ha a la seva societat).

Tot i que no cal argumentar-ho gaire, quan Trump va perdre les eleccions, vam fer un dels textos que ho explicava així: *Per què Trump ha guanyat... encara que hagi perdut les eleccions.*

2.- Europa

Amb Europa, el disseny imperial ha funcionat. Definitivament desapareguda: és la criada dels nord-americans, "*la voz de su amo*".

Europa ha dominat el món els darrers cinc o sis segles. Un bon exemple del poder europeu és que sense ser un continent físic l'hem definida socialment com continent, quan només és una península del continent euroasiàtic (i l'istme que connecta la península amb el continent és, ves per on, Ucraïna). El poder europeu es mereixia un continent!.

Això s'ha acabat, la decadència ha arribat i ara Europa és subalterna. I com que sempre costa assumir la decadència,

Europa està fent el paper de la trista figura, secundant l'imperi i essent incapaç de defensar els seus propis interessos: ha aguantat que l'imperi hagi destruït els nord stream, que ens vengui el gas cinc i sis vegades més car, que doni pel sac les nostres polítiques econòmiques fent que les empreses europees se'n vagin a Amèrica, que ens estiguem arruïnant comprant armes amb uns diners que podrien sostenir els nostres estats del benestar, etc.

¿i tot això per què?

Potser per un tel·lúric complex d'inferioritat/agraïment per les dues guerres calentes i la freda (els Estats Units vindrien a ser "*el primo de zumosol*") lligat a la por que fa Rússia: la russofòbia és un evident factor d'aquesta por europea a una eventual agressió russa, quan han estat els europeus els que han envaït Rússia tres vegades en els dos darrers segles.

Potser per la mateixa debilitat europea i les seves creixents decadència i subalternitat. En conseqüència la manca de lideratge: si Europa és decadent i subalterna, els seus líders també són decadents i subalterns. No hi ha lideratge a l'Europa contemporània.

Potser per la mateixa construcció de la UE: la UE és un club d'estats; i els estats es queden els millors tècnics i polítics, i envien a Europa els que no volen per incompetents o per mediocres o per il·luminats (com els inefables Borrell o Úrsula Von der Layen).

3.- Ucraïna.

Ucraïna te la mala sort d'estar en el pitjor lloc en el pitjor moment. De fet, la cosa no va amb ells però són ells els que

moren. I moren per mantenir l'imperi. El sacrifici de milers de persones a Ucraïna serveix per derrotar Europa i Rússia, de manera que quan els ucraïans estiguin tots morts els podrem donar finalment la sagrada torxa de la llibertat.

Probablement a Ucraïna hi ha les mateixes proporcions de valents i covards, i de herois i atemorits que a qualsevol altra societat. Però a l'imperi li convé que només apareguin com a valents i com a herois.

¿i tot això per què?

Perquè a l'imperi no l'importa Ucraïna, només li interessa destruir Europa i Rússia "*hasta el último ucraniano*".

4.- Rússia

Els dolents de la pel·lícula. Òbviament, ni els russos son unes germanetes de la caritat ni la seva societat és un model a seguir. I pel poc que sabem, la seva estructura social està dominada per una plutocràcia d'elits necessàriament connectades amb el poder polític.

I amb el president de Rússia hem fet allò tan fàcil i equivocac de personalitzar el mal (com quan perdem i la culpa es de l'àrbitre) estalviant-nos així "*la funesta mania de pensar*": menys "guapo" li hem dit de tot (boig, egòlatra, psicòpata, autòcrata, etc.). Putin és un mal bitxo, però no és pitjor que qualsevol dels altres polítics de qualsevol lloc de món, presents o passats... que en el seu lloc, probablement haurien fet el mateix.

Total que un mal dia de febrer de 2022 els russos van entrar a Ucraïna sense ser-hi invitats i per als occidentals es van convertir en els dolents més dolents dels dolents del món mundial.

¿i tot això per què?

Perquè Occident portava trenta anys prenent-los el pel.

Tots els pactes que es van fer quan la dissolució de la URSS per deixar-los un espai de seguretat i no ampliar la OTAN han estat paper mullat amb la conseqüència d'una Rússia arraconada i desprotegida (míssils a cinc minuts de Moscou).

I en concret, les negociacions sobre Ucraïna de 2014, l'únic que pretenien era guanyar temps per fotre Rússia, tal com ara s'ha demostrat: ja ho diu en Rafael Poch: *“Ucraïna no estava a la OTAN però la OTAN estava a Ucraïna”*.

Finalment tot aquest episodi es un exemple més de l'eterna lluita entre imperis: la URSS fou un imperi derrotat, i per tant arraconat i desprotegit, encerclat i reduït, i no només territorialment. Ja ho van dir els llatins: *vae victis!*...

Tanmateix, en tota la història del món mundial, Rússia és l'hereva de l'únic imperi derrotat que manté intacte un arsenal nuclear. Per tant sembla una mica imprudent encerclar-lo i anar-li retallant espai. Perquè si no els queda més remei poden morir matant. I si ho fan no quedarà ni l'apuntador.

5.- l'Ovidi Montllor

Per explicar de la millor manera aquest conflicte imperial, acabem amb una deliciosa cançó del gran Ovidi Montllor (de 1968!!!!) que reflecteix amb aquella esplèndida ironia que ell gastava la **relació entre un anònim ciutadà europeu i Rússia: la fera ferotge**.

*Per ordre de l'Alcalde es fa saber a tothom
que una fera ferotge del parc s'escaparà.*

*L'Alcalde s'encarrega, fent ús dels seus poders,
de la fera ferotge deixar-la sense dents..
Jo que no tinc ni casa, ni cotxe, ni un carret
em vaig trobar aquell dia la fera en el carrer.
Tremolant i mig mort: -Ai Déu, redéu, la fera!
I en veurè'm tan fotut em va dir molt planera:
-Xicot, per què tremoles? Jo no té'n menjaré.
-I doncs, per què t'escapes del lloc que tens marcat?
-Vull parlar amb l'Alcalde i dir-li que tinc fam,
que la gàbia és petita, jo necessite espai.
Els guàrdies que la veuen la volen atacar,
la fera es defensa, no la deixen parlar.
Com són molts i ella és sola, no pot i me l'estoven.
I emprenyats per la feina, a la gàbia me la tornen.*

<https://www.youtube.com/watch?v=XS2FUv374IE>

ELS PALESTINS I L'IMPERI, UNA NOVA LLIÇÓ (2023)

(de fet, són tres lliçons en una)

Els Estats Units sempre han estat els grans defensors de l'estat d'Israel. Sempre.

Tant per raons exteriors: ah la geoestratègia!, els EUA han de tenir un peu al bell mig del món àrab (de fet, tenir-hi una pota) com per raons internes: la força del poderosíssim lobby jueu dels EUA. Els EUA són els grans protectors (“*el primo de zumosol*”) de l'estat d'Israel.

Primera lliçó: Israel pot fer el que vulgui perquè l'imperi el protegeix.

Total, que Israel porta tota la vida ocupant/envaint/colonitzant i matant/assassinat/torturant i tancant/empresonant/limitant els palestins (que, per cert, eren els habitants originals d'aquells terres).

Es l'holocaust a la inversa: els hereus de les antigues víctimes estan ara exterminant un altre poble.. i ningú no ha dit ni piu. Ningú no ha dit ni piu. Ningú no ha dit ni piu.

L'estat d'Israel s'ha saltat (s'ha passat pel sursum corda) totes i cada una de les benintencionades i inoperants resolucions de

l'ONU: mai no n'ha fet el més mínim cas. Perquè l'imperi el protegeix: quan els EUA toquen el pito tot Occident (sobretot els alemanys per la mala consciència que carreguen) mira cap una altra banda, dissimula, i no diu ni piu.

És el poder de l'imperi (segona lliçó, per si no ho sabíem).

La impunitat de l'estat d'Israel és un indicador de l'exercici del poder imperial, és un indicador (més?) de que el poder és més important que les lleis, la moral i tota la mandanga de grans paraules buides. Per tant, no és que Occident/Europa siguem hipòcrites, senzillament som els criats dels EUA, i els criats mai van en contra dels seus amos.

I ara resulta que uns quants palestins s'hi han rebel·lat violentament. I ara sí que Occident reaccionem i etiquetem els palestins de Hamàs de terroristes, violents, bojós, salvatges, psicòpates, etc....

O ens intentem posar analítics i seriosos, i ho relacionem amb una desestabilització de les converses entre Israel i l'Aràbia saudí, i per extensió amb el procés de "normalització" de les relacions d'Israel amb els països àrabs, o ho interpretem en clau de conflicte intern entre Hamàs i el govern del no-estat palestí, o ho connectem amb la creixent pugna entre el Nord (un occident caduc) i un Sud més o menys global.

Però, ves per on, el que importa és que hem estat calladets des de 1948/49 i 1956, i des de la guerra dels sis dies, i des del Yom Kippur, i des de les intifades, i des de la multiplicació dels assentaments en terres dels palestins, i des de les agressions militars al Líban i a Síria, i a l'Iran... i ara, només ara, ara sí, aixequem la veu ben alta en defensa del pobre estat d'Israel i dels

seus objectius d'extermini palestí i del seu desplaçament cap a l'extrema dreta religiosa. No som més que “*la voz de su amo*”.

Només cal mirar els titulars del diaris i noticiaris d'aquests dies: competeixen per veure qui defensa més i millor l'estat jueu i qui ataca més i millor Hamas i per extensió tots els palestins.

I quan hi ha un bombardeig d'efectes devastadors, l'Occident caduc es posiciona a favor de l'estat d'Israel: no importen ni la veritat ni el context d'extermini. Es la pugna entre el Nord (a favor de l'estat d'Israel) i la resta del món que responsabilitza a Israel de la massacre.

Tercera lliçó: “els condemnats de la terra”

Certament, als palestins la història els ha donat pel sac: són una causa perduda, un gra al cul d'Occident i també de la resta del món àrab, no tenen aliats ni defensors, (ni recursos naturals), només es tenen a ells mateixos, la seva necessitat de sobreviure, la seva lluita, el seu coratge, el seu sacrifici, i el seu heroisme.

Però tots sabem que avui amb això no n'hi ha prou. Estan condemnats. Estan morts però ells encara no ho saben.

O potser sí que ho saben, i precisament perquè ho saben la seva lluita és poderosament desesperada.

Perquè només la radicalitat desesperada de la seva lluita ha estat capaç de remoure consciències -i polítiques!- no només del Sud sinó de tota la resta del món (excepte, òbviament els Estats Units i els seus criats).

2.- LA INTRODUCCIÓ AVORRIDA

EL MARC ANALÍTIC, COM FUNCIONA UNA SOCIETAT

Instruccions per a la lectura d'aquesta introducció:

*Qui ja ho sap tot que no vinga a escoltar-me,
Sempre he cantat per qui ha volgut aprendre,
perquè jo encara aprenc de qui m'escolta,
de qui em fa callar o no m'escolta,
per això dic:
qui ja ho sap tot que no vinga a escoltar-me,
(Raimon, "Qui ja ho sap tot")*

L'ofici de sociòleg: les claus analítiques amb que funcionem els sociòlegs.

L'ofici de sociòleg consisteix en explicar com funciona la societat i com condiona la majoria de coses que ens passen a la gent.

Per explicar-ho, entenem que qualsevol societat és una estructura que combina quatre components que surten d'un senzill enunciat segons el qual *"la nostra espècie sobreviu gràcies a que produeix, amb alguna gestió i un estil de vida"*. Això és l'estructura social i a tot arreu del món i des de que el món és món, qualsevol societat ha estat i és la combinació d'aquests quatre components: l'espècie (la població), la producció (l'economia), la gestió (la política) i l'estil de vida (la cultura).

Aquests quatre components son les quatre estructures parcials que constitueixen l'estructura social sencera.

L'estructura demogràfica (la població) és la més important -i la menys visible- perquè organitza els assumptes més bàsics (la vida i la mort) i defineix els marcs de totes les relacions socials.

L'estructura econòmica (la producció) organitza les relacions que tenim entre nosaltres i amb la naturalesa per assegurar-nos la supervivència.

L'estructura política (la gestió) és la gerència de la societat, s'encarrega d'organitzar-la a partir dels poders demogràfics i econòmics.

L'estructura cultural (l'estil de vida) organitza la manera com vivim cada dia essent l'estructura de la quotidianitat, i depèn de les tres estructures precedents.

Si féssim un “índex d'eficàcia estructural”, l'estructura demogràfica seria la de major eficàcia i també la menys visible, mentre l'estructura cultural seria la més visible i la de menor eficàcia.

Tres mínimes precisions.

Abans d'explicar cada una de les quatre estructures, cal fer tres mínimes precisions per entendre millor com funciona qualsevol societat.

1. Sobre la relació entre les quatre: solen anar bastant coordinades, tanmateix tenen un cert grau d'autonomia: és el que se'n diu l'**autonomia relativa**.
2. Les estructures poden semblar estàtiques, però com que la vida no s'atura mai, són necessàriament dinàmiques: **estructura i canvi**.

3. I una tercera precisió molt important és sobre la relació entre l'estructura i l'individu: aquella condiona però aquest la pot transformar: **estructura i individu, macro i micro.**

1 L'anàlisi estructural: l'autonomia relativa.

Les quatre estructures parcials interdepenen, per tant solen anar d'acord (per exemple, els canvis demogràfics van relacionats amb els econòmics, els polítics i els culturals), de manera que no hi sol haver grans desajustos en el seu impacte en la vida de la gent.

Tanmateix, les quatre estructures tenen autonomia pròpia: per exemple, els canvis polítics o culturals poden anar avançats o endarrerits en relació als canvis demogràfics i econòmics, i de retruc també poden accelerar o retardar processos iniciats en les estructures demogràfica i/o econòmica.

Ara bé, població i economia són les estructures més potents i les que més condicionen, seguint la coneguda expressió de Marx (Carles, no Groucho) *“No és la consciència dels homes la que determina la realitat; sinó la realitat social és la que determina la seva consciència”*.

2 Estructura i canvi.

L'estructura no és estàtica sinó dinàmica: canvien la gent, la producció, la gestió, i l'estil de vida; i tots aquests canvis modifiquen la vida de la gent.

La gent: la revolució demogràfica ens ha allunyat la mort, ha alliberat la dona de la subordinació i ha separat el sexe de la reproducció. També ha capgirat les piràmides de població. La mateixa revolució demogràfica feta en dos llocs i dos moments diferents (Occident central i Sud perifèric) ha donat resultats

contradictoris: els primers tenim unes poblacions estancades i envellides, i els segons tenen poblacions excessives, estan sobrats de gent jove, i per tant generen fluxos migratoris.

La producció: l'estructura econòmica està basada en el mode de producció capitalista (MPC) i per tant és anòmica. També és cada cop més internacional. A més, la reducció del temps de treball humà necessari (menys feina i més gent per fer-la) transforma l'economia i tota la vida social. Una conseqüència de tot plegat ha estat la desaparició de la classe obrera, i amb ella l'extermini de qualsevol opció solidària.

La política: els humans hem tingut algun tipus de gerència des de que el món és món: el cap de la tribu, els vells del poblat, el guerrer més fort o el bruixot més savi, el senyor feudal, el monarca absolut, etc. Darrerament, els gerents són els estats, que han anat passant d'uns estats severs definits pel monopoli de la violència legítima (Leviathan) a uns estats-empresa de serveis, i els ciutadans estem passant de ser súbdits a ser clients (i el client sempre té la raó). D'altra banda, la gerència de la societat és també cada cop més internacional i conflictiva (unipolar contra multipolar, Occident central contra Sud perifèric, G7 contra BRICS, etc.).

La cultura: estem passant d'un estil de vida de sacrifici i "*d'esforç i blasfèmia perquè tot va mal*" (alta mortalitat, economia de subsistència, i estats Leviathan) a un estil de vida de confort i hedonisme (vivim més temps, produïm i consumim molt més, els estats ens donen serveis). Som societats secularitzades en les que els individus som cada cop més importants. I parlant dels individus:

Tots aquests canvis s'emmarquen en un doble eix paradoxal: d'una banda, anem cap a grans corporacions cada cop més enormes i poderoses on l'individu sembla comptar molt poc, i d'altra banda i a la inversa, la importància de l'individu està creixent: l'individu consumidor és avui subjecte com mai no ho havia estat en tota la història.

Un resultat del aquest doble eix és l'ambivalència amb què vivim avui: el protagonisme de l'individu en contraposició amb la seva debilitat en front de les grans corporacions

3 estructura i individu: macro i micro

La perspectiva macrosociològica explica l'estructura i la perspectiva microsociològica explica l'acció dels individus.

Perquè els individus anem construint la societat a través de les nostres accions quotidianes. Interactuem constantment els uns amb els altres a través dels rols que tenim i dels status corresponents, i la societat és també el resultat de tots els rols/status del tots els seus individus. Es la perspectiva micro.

Per tant estem al davant de dues anàlisis que son complementàries i no contradictòries: la perspectiva micro-acció és concreta, visible i immediata a l'anàlisi; en canvi la perspectiva macro-estructura és abstracta, menys visible i poc immediata a l'anàlisi.

Per posar un exemple molt contemporani: l'acció d'educar un nen es fa amb comportaments concrets i visibles; de manera que en podem fer una anàlisi immediata observant aquests comportaments. **L'estructura** condiona l'acció educativa: si l'acció d'educar un nen a la nostra societat és molt diferent de

la que hi havia en altres societats, és per l'impacte de l'estructura social: els canvis demogràfics (hi ha menys nens), econòmics (els nens no treballen), polítics (els drets dels nens), i culturals (els nens són molt valorats). Per tant, si a la nostra societat l'educació dels nens és més lleugera o líquida, no és perquè els educadors siguin més bons o més dolents que els d'abans sinó pels canvis en l'estructura social que condicionen la seva acció educativa.

L'estructura condiciona l'acció: la fa més o menys probable.

La relació de l'estructura social amb l'acció dels individus és de condicionament (no determinació): és a dir que l'estructura explica l'acció en termes de probabilitat. L'estructura social, doncs, fa més o menys probable l'acció dels individus: no la determina. Per concretar-ho, podem veure un exemple de cada estructura (sempre en termes de probabilitat):

1.- població

Estructura: Baixa natalitat (derivada de la baixada de la mortalitat).

Acció: les dones d'avui tenen menys fills que les seves mares i les seves àvies, no perquè estimin menys els nens sinó perquè l'estructura demogràfica les condiona a un comportament de baixa natalitat.

2.- economia

Estructura: Precarització del mercat de treball (derivat de l'hegemonia del mode de producció capitalista -MPC- i la reducció del temps de treball humà necessari).

Acció: els treballadors d'avui tenen un comportament individualista, no perquè siguin menys solidaris que els d'abans

sinó perquè l'estructura econòmica els condiona a competir amb els altres i tenir por de perdre la feina.

3.- política

Estructura: règims de democràcia formal: eleccions.

Acció: és probable que els polítics d'avui tinguin una mica més de cura de la corrupció, no perquè siguin més bones persones que els d'abans sinó perquè l'estructura els condiona més control sobre els polítics, més informació a les xarxes socials, i si són massa corruptes poden perdre les eleccions... o no).

4.- cultura

Estructura: l'estil de vida és hedonista com conseqüència de la llarga esperança de vida, el benestar econòmic, i un sistema polític de serveis i garanties.

Acció: és probable que els joves d'avui s'esforcin menys i s'ho vulguin passar més bé que els d'ahir (probabilitat!), no perquè siguin més mandrosos que els seus pares i els seus avis, sinó perquè l'estructura cultural els condiona a comportar-se així.

Després d'aquest petit marc introductori, ja es poden fer algunes pinzellades sobre cada una de les quatre estructures per tal de completar el marc analític de l'ofici dels sociòlegs.

POBLACIÓ

La població és l'estructura més important perquè és la que ens connecta amb els assumptes fonamentals de la vida (néixer i morir, l'edat i el sexe). Per tant és la que més explica (és la variable independent més utilitzada en totes les ciències socials) i la que més influeix en la societat (conjuntament amb l'econòmica).

La població és com qualsevol magatzem: un estoc (de gent) constantment renovat per quatre fluxos. Per tant, quan parlem de població, parlem d'estructura/estoc i de dinàmica/fluxos.

L'estructura demogràfica (l'estoc) és analitzable en els efectius d'una població i en les principals variables que l'organitzen (les més rellevants són l'edat i el sexe, la relació amb l'activitat econòmica i l'assentament).

La dinàmica demogràfica són els dos fluxos de entrada i els dos de sortida. Fluxos d'entrada: un natural (natalitat) i un social (immigració); fluxos de sortida: un natural (mortalitat) i un social (emigració). Els naturals són el MNP (moviment natural de la població) i els socials són els MM (moviments migratoris).

1 estructura i dinàmica:

L'estoc de la població funciona com a qualsevol magatzem: si hi entra més gènere del que en surt hi ha excedent i si surt més gènere del que hi entra es queda buit. Per tant l'estoc de

població mira d'evitar tant l'excident com el buit demogràfics (com veurem tot seguit), de manera que l'estructura demogràfica s'ajusta a la dinàmica demogràfica.

El millor exemple d'això és la Revolució demogràfica (des d'ara: RD), que consisteix en la baixada de la mortalitat i la posterior baixada de la natalitat (tal com s'acaba de dir, si surt menys gènere ha d'entrar menys gènere, altrament hi ha excident demogràfic).

Per cert, una primera conseqüència de la baixada de la mortalitat és que vivim més temps i l'esperança de vida s'allarga. Per exemple, a Espanya a començament del segle xx, era de 34 anys (33 els homes i 35 les dones) i al segle XXI està a l'entorn dels 83 anys (80 els homes i 86 les dones).

La seqüència de la Revolució demogràfica (RD)

Durant segles i mil·lennis l'estoc i els fluxos anaven així.

1. Hi havia alta mortalitat (l'espècie humana estava poc protegida contra inclemències naturals, atacs d'altres espècies, lesions i malalties, etc.).
2. Per tant, hi havia alta natalitat per poder compensar l'alta mortalitat (o en tot cas, natalitat suficient per compensar la mortalitat, altrament l'espècie humana hauríem desaparegut).
3. I, un cop superada la llarga etapa nòmada, hi havia escassos moviments migratoris (tal com els entenem avui).
4. L'esperança de vida era, doncs, breu.

En conseqüència, el creixement demogràfic era mínim; i quan ultrapassava els límits que permetien els recursos disponibles, es restablia l'equilibri amb una mortalitat catastròfica (fams i epidèmies, guerres, etc.)

Als segles xx i XXI, els fluxos han canviat i amb ells l'estoc.

1. Primer va baixar la mortalitat (començament de la RD), i es va desequilibrar l'estoc. Desequilibri a l'interior: si el flux natural de sortida –la mortalitat– es redueix, i el d'entrada –la natalitat– segueix molt obert, hi ha massa gent i hi ha excedent demogràfic. Desequilibri amb l'exterior: la relació de l'estoc humà amb els altres estocs del planeta es modifica perquè si l'humà incrementa (més població), hem de gastar més dels altres estocs (altres espècies animals i recursos naturals com aigua, aire, fonts d'energia, etc.).
2. Per tant, l'espècie humana ha buscat un nou equilibri. D'una banda obrint el flux de sortida social –l'emigració–: així s'expliquen els potents fluxos migratoris del darrer segle i mig (bon moment per recordar que durant la segona meitat del segle XIX entre 60 i 70 milions d'europeus van migrar a Amèrica). I d'altra banda es redueix el flux d'entrada natural: és la baixada de la natalitat que es sol produir amb desiguals ritmes després de la baixada de la mortalitat.

Per tant, la RD és el procés que va d'una població amb molta mortalitat, molta natalitat i poca esperança de vida, a una població amb poca mortalitat, poca natalitat i llarga esperança de vida.

A les societats centrals de l'occident colonial la RD va ser endògena i es va anar fent al llarg de més de 100 anys; en canvi a les societats perifèriques i colonitzades (el sud global) ha estat exògena i l'estan fent en menys de 50 anys.

A Occident, la RD va seguir el ritme de les altres revolucions socials (industrial, política, cultural, etc.) Per tant, les tensions produïdes pel canvi demogràfic s'han anat digerint

amb un nivell de conflicte social prou assumible per l'estructura social.

En canvi, al Sud global ha estat accelerada per la intervenció exterior de l'imperialisme occidental i l'actuació de les seves agències – ONU, OMS, FAO, àdhuc UNESCO, etc-. Per tant, el ritme ha estat més accelerat i descompasat en relació a les seves estructures econòmiques, polítiques i culturals. En conseqüència, les tensions produïdes pel canvi demogràfic han provocat més dificultats i un elevat nivell de conflicte (fins i tot amb mortalitats catastròfiques). Un bon indicador són els moviments migratoris d'aquestes societats cap a l'Occident.

Avui, doncs, ens trobem amb aquest panorama; d'una banda unes poblacions envellides i benestants, poc fecundes, altament urbanitzades, i rebent immigració, i d'altra banda unes poblacions encara relativament joves i fecundes, en procés d'urbanització, i expulsant excedent amb l'emigració.

2 La RD transforma tota l'estructura social sencera

Faves comptades: la natalitat només pot baixar quan ha baixat la mortalitat, i a partir d'aquí es pot associar la RD amb les altres tres estructures, (en termes de probabilitat i en línies generals).

Les societats d'alta mortalitat i alta natalitat

Població: no hi pot haver baixa natalitat amb alta mortalitat, perquè l'espècie humana desapareixeria.

Economia: això probablement es dona en societats de baix nivell econòmic, economies de subsistència i preferentment agrícoles.

Política: això probablement es dona en societats pre estatals o en societats amb estats severs (Leviathan) que no garanteixen sistemes públics eficients de protecció i seguretat social.

Cultura: això probablement es dona en societats amb un estil de vida d'esforç i sacrifici, probablement amb baixos nivells cultural, educatiu, científic i higiènic i sanitari.

En aquest tipus de societat, probablement l'hàbitat sol ser dispers i rural, probablement la família és la unitat de producció econòmica i la seu de la vida social, probablement hi ha escassa o nul·la escolarització, probablement la informació és exclusivament local, i probablement hi ha una forta presència de les religions sobrenaturals.

Les societats de baixa mortalitat i baixa natalitat

Població: si hi ha baixa natalitat és perquè ha baixat la mortalitat.

Economia: es dona probablement en societats d'economia rica, industrial i terciària, amb fortes pautes de consum.

Política: això es dona probablement en societats on l'estat garanteix sistemes de protecció i seguretat social (sovint estat clientelar i del benestar).

Cultura: això es dona probablement en societats amb estils de vida hedonistes i secularitzats, amb elevats nivells cultural, educatiu, científic i higiènic i sanitari.

En aquestes societats, probablement l'hàbitat és urbà i molt concentrat, la família predominant es nuclear i només unitat de

consum, hi ha molta escolarització, moltíssima informació, i la presència de les religions sobrenaturals va minvant.

3 conseqüències en les nostres vides

Alguns dels impactes dels canvis demogràfics i socials de la RD poden ser els següents:

1. **La qualitat de vida.** La vida sempre ha estat un bé estratègic en pràcticament totes les societats. Tanmateix ara que n'hem allargat el temps i la quantitat de vida ja la tenim assegurada, la qualitat comença a ser tan important com la quantitat, perquè com més temps vivim més temps tenim per fruitar amb qualitat. Aquesta és la base demogràfica de l'aparició del concepte "qualitat de vida" abans inexistent, amb dues implicacions: la reivindicació del dret a viure dignament i la reivindicació del dret a morir dignament. Un bon exemple és el procés lent però imparabile de despenalització de l'eutanàsia: preferim viure amb qualitat -sense dolor, per exemple- que en quantitat. Abans de la RD això era impossible.
2. **La gestió social del sexe.** Si bé tota l'estructura social intervé en la gestió que cada societat fa del sexe (aquest és un territori molt recorregut, per exemple, per la moral i els valors culturals), la variable fonamental que l'explica és la demogràfica, perquè la gestió que cada societat fa del sexe depèn de les exigències del flux de natalitat. La RD, en permetre separar el sexe de la natalitat, ha estat el factor clau en el canvi de la gestió social del sexe. Així, en societats d'alta mortalitat i alta natalitat, la gestió social del sexe és necessàriament utilitària: el sexe serveix per a fer nens (i mantenir la supervivència de l'espècie).

En canvi, quan baixa la mortalitat, l'alta natalitat deixa de ser necessària i fins i tot pot ser contraproductiu si genera excedent demogràfic. En conseqüència, la gestió social del sexe va deixant de ser utilitària i esdevenint expressiva (el sexe contemporani s'està definint no com a eina per a la reproducció, sinó com a expressió i comunicació humanes)

A partir d'aquest canvi fonamental, els humans ens hem pogut inventar el gènere i diferenciar-lo del sexe, creant així un nou univers de relacions socials perquè la possibilitat de diferenciar el sexe del gènere ens fa descobrir i explorar incessantment les múltiples reivindicacions del gènere i les seves il·limitades possibilitats d'expressió i conflicte.

Abans de la RD tot això era impossible.

3. **l'estoc i l'edat.** La RD ha modificat dos aspectes rellevants en les nostres vides: els canvis en la piràmide de població i l'enfortiment dels grups d'edat.

Canvis en la piràmide de població. Abans de la RD hi havia molts nens i pocs vells, per tant els nens eren un bé abundant i els vells un bé escàs: els nens no valien gaire i els vells eren molt respectats (eren la elit). Després de la RD hi ha pocs nens i molts vells, per tant els nens són un bé escàs i els vells un bé abundant: els nens valen molt i els vells... (*"pues eso: por un lado ya ves, y por otro qué quieres que te diga"*).

Els nens. N'hi ha pocs, són un bé escàs i per tant són molt valorats. Fins el punt que els nostres nens son un poderós lobby social, són els reis del mambo (potser no ho saben però segur que ho intueixen). Això té un efecte positiu que és la definitiva consideració dels nens i el reconeixement dels seus drets, però també un efecte pervers: la sobrevaloració o sobreprotecció, els nostres nens només tenen drets, no deures.

Aquest efecte no volgut comporta una doble dificultat en la relació de la societat amb els nens: o no hi ha límits o hi ha massa límits. Si no hi ha límits es mima els nens, se'ls acostuma a tenir-ho tot en qualsevol moment, i per tant no valoren l'esforç. Si hi ha massa límits estan sobreprotegits i els estem deixant sense recursos de maniobra i contacte, indefensos en front dels inevitables conflictes que té la vida (sobreprotecció és desprotecció), més encara, els deixem sense tolerància a la frustració, amb una potencial font d'agressivitat posterior.

No és que els pares o els mestres d'avui siguin pitjors que els d'abans: senzillament fan de pares o de mestres en una estructura social en la que els nens son intocables.

Els vells. Si vivim més del doble que els nostres avis i besavis, les persones “durem” més, i la població és més vella. Això és l'envelliment, amb doble impacte en les nostres vides.

1. **D'una banda, envelliment i societat:** si demogràficament hi ha més vells, és probable que la política econòmica se'n ressenti i que hi hagi més dificultats laborals per als joves, és probable que políticament el vot sigui més conservador, i és probable que culturalment creixi la recerca de seguretat i disminueixi l'acceptació del risc. En termes generals i de probabilitat, una societat vella és una societat més aviat conservadora i esporuguida.
2. **D'altra banda, envelliment i vulnerabilitat:** la major presència de vells s'associa amb la seva doble vulnerabilitat: vulnerabilitat individual (com cantava Joan Manuel Serrat a *“llegar a viejo”*: *“Si fuesen poniendo luces en el camino a medida que el corazón se acobarda, y los ángeles de la guarda diesen señales de vida... quizá llegar a viejo sería más razonable, más apacible, más transitable”*) i vulnerabilitat social (per exemple, la velocitat dels canvis econòmics fa que la seva ubicació sigui més

precària que abans quan l'experiència era un valor econòmic important).

Més grups d'edat. Tenint en compte que els humans ens ajuntem amb els nostres afins, i que l'edat és un potent factor d'afinitat, queda clar que els grups d'edat tenen una gran potència social. Després de la RD hi ha més grups d'edat perquè la vida s'ha allargat i amb ella s'han diversificat les afinitats per edat. I com que la societat és cada cop més complexa, els grups d'edat són cada cop més hermètics els uns amb els altres, hi ha comunicació difícil entre ells, competeixen per recursos escassos amb diferent accés al poder, i hi ha majors probabilitats de conflicte i eventualment de criminalització dels grups d'edat que més atmoreixen, molesten o competeixen, per exemple els joves. Abans de la RD això era impossible.

4. **L'estoc i el gènere.** Abans de la RD no ens havíem inventat el concepte de gènere. L'home definia la normalitat i la dona era subalterna i criminalitzada si pretenia canviar la normalitat i superar la seva submissió, en lògica conseqüència, les agressions contra la dona eren una manera normal d'exercir la dominació masculina.

Després de la RD s'eliminen les condicions estructurals de la subordinació de la dona, ens inventem el concepte de gènere, i les agressions contra la dona són criminalitzades i definides com delinqüència. Tanmateix, i òbviament, cal comptar amb la resistència masculina: ningú cedeix el poder gentilment i amablement. La raó demogràfica és doble: les dones viuen més temps i tenen menys feina reproductiva. Més temps social i per tant més vida social. Repetim-ho: tenen més temps social perquè viuen més temps, i tenen més temps social perquè tenen menys fills.

I cal tenir en compte la diferent anàlisi quan es fa des de l'estructura o des de l'acció, perquè comporta perspectives i explicacions inverses però complementàries.

Estructura o macro: primer baixa la natalitat i modifica l'estructura social; en conseqüència les dones s'incorporen massivament a la vida social: és a dir, primer baixa la natalitat i després es donen les condicions socials per a que les dones tinguin vida social, per exemple al mercat de treball regular (**primer baixa la natalitat i després la dona treballa**)

Acció o micro: a partir del canvi estructural, cada dona, com que té vida social, pot decidir prevaldre el treball o l'estudi, i en conseqüència pot baixar la natalitat (**primer la dona treballa i després baixa la natalitat**)

Abans de la RD això era impossible.

5. **Moviments migratoris.** La RD és la clau de les migracions i l'estructura social explica les difícils relacions entre autòctons i immigrants. Bon exemple de l'autonomia relativa de les estructures: d'una banda, les anàlisis de les dues més importants, població i economia, assenyalen que la immigració és necessària. Però en canvi, cultura i política estan en contra.

Paradoxalment el conflicte s'està resolent a favor de la cultura i la política, perquè la primera -que és l'estructura de la quotidianitat- és incompatible amb els immigrants (el nostre estil de vida esporuguit i benestant no els vol) i per tant quan anem a votar votem qui ens promet que limitarà o farà fora els immigrants, per tant, les polítiques europees són i seran cada cop més restrictives per als immigrants.

No serveix de res recordar que fa un segle nosaltres érem els immigrants. La memòria és individual, no col·lectiva.

Abans de la RD tot això era impossible.

6. **l'individu és important.** L'increment de l'esperança de vida i la millora de la seva qualitat han donat a cada individu una major consciència de les capacitats vitals i de l'ús que en poden fer. Com més i millor vivim, més temps tenim per a la nostra individualitat. Aquesta és la base demogràfica de l'actual reivindicació de l'individu. Ara bé, en la creixent importància de l'individu no només hi compta la revolució demografia sinó també els canvis a les altres tres estructures. Com que visc més soc important. Com que consumeixo (i produeixo), soc important. Com que voto, soc important. Com que tinc informació i he de ser feliç, soc important. En conseqüència, els individus contemporanis som molt més “definidors” que abans, tenim drets i ho sabem (cosa que no sempre passa amb els deures), i en definitiva venim al món a passar-nos-ho bé.

Abans de la RD això era impossible.

7. **Projectes a llarg termini.** L'allargament de l'esperança de vida ens permet el futur. Els individus podem fer previsions i plans vitals: podem contractar hipoteques a 30 anys, podem estudiar, viatjar, i àdhuc enamorar-nos un cop jubilats, podem imaginar-nos amb néts i bes-néts, etc.

Abans de la RD això era impossible.

8. **desequilibri extern: la relació amb el medi i el nostre col·lapse**

El creixement de la població i del consum dels recursos naturals està posant en risc l'equilibri extern de la nostra espècie (la relació amb el medi). El nostre creixement implica el decreixement de les altres espècies i recursos que hi ha al planeta: limitem creixements, ocupem hàbitats, eliminem o consumim tota mena de recursos, etc.

I bé, la hipòtesi central de l'anàlisi sociològica és que aquest desequilibri serà el que finalment acabarà amb la desaparició de la nostra espècie. Totes les espècies i éssers neixen, es desenvolupen, i moren; i nosaltres no serem una excepció a aquesta lògica de la vida. I probablement, serà allò que ens ha fet viure el que acabarà amb nosaltres: la capacitat de transformar el medi.

No tenim aturador: no podem no transformar el medi perquè moriríem; i l'hem transformat tant i amb això hem crescut tant, que un dia no quedarà medi per nosaltres i col·lapsarem. L'aventura de la nostra espècie en aquest planeta té data de caducitat. Desapareixerem.

(Comprensiblement, aquesta hipòtesi és d'impossible comprovació empírica... perquè el dia que es comprovi ja no hi serem a temps)

Obviíssimament, abans de la RD tot això era inimaginable, inanalitzable, improbable, i impossible.

ECONOMIA

1 L'economia: estructura i acció

Estructura/Macro. L'estructura econòmica és l'organització amb la que l'espècie humana produeix el que necessita per a la seva supervivència amb tres passos conegudíssims per tothom:

1. extreu de la naturalesa coses (sector primari: agricultura, ramaderia, pesca, mineria),
2. que transforma en béns o productes (sector secundari: indústria),
3. i els distribueix (sector terciari: tots els serveis).

Un cop fets aquests tres passos, els humans consumim els béns que hem produït. I així sobrevivim.

El poder de l'estructura econòmica el dona el control d'aquest procés, que habitualment deriva de la **propietat** (dels mitjans amb que produïm).

Acció/Micro. D'altra banda, l'acció sobre la que es construeix l'estructura econòmica és el treball. El treball és l'execució de tasques que precisen d'un esforç físic o mental, i que tenen com objectiu la producció de béns i serveis que cobreixen les necessitats humanes.

Estructura-Acció. La divisió del treball és la connexió entre l'estructura i l'acció. La divisió social del treball consisteix en el

control del treball: els que controlen la producció l'organitzen segons el seu interès; i la divisió tècnica consisteix en l'estricta repartiment de les activitats productives (per exemple, entre els tres sectors econòmics).

2 El poder i el control:

El poder de l'estructura econòmica el dona el control dels béns econòmics, que habitualment deriva de la propietat dels mateixos. I encara que la propietat sol ser sempre individual, arrenghera els individus en classes socials definides per la propietat/control. La propietat/control és un assumpte estratègic per l'impacte que té en l'organització de tota la societat sencera, perquè la classe social que controla està en condicions de:

Controlar/dominar la divisió social del treball: així, la majoria de sistemes econòmics coneguts (i la majoria de societats) funciona a partir de la propietat privada dels mitjans de producció.

Controlar/organitzar la divisió tècnica: per exemple l'organització dels tres sectors (agricultura, indústria i serveis).

Controlar/definir el que s'ha de consumir i per què i com i quant i quan i on s'ha de consumir.

I controlar/condicionar tota l'estructura social sencera: la classe social que mana imposa el model sencer de societat: l'estructura política (l'estat, el dret, etc.), l'estructura cultural (la ideologia, els valors i les pautes de comportament, etc.), i per descomptat l'acció dels individus.

Així històricament

Un cop superada la llarguíssima fase inicial en la que els humans només recollíem i caçàvem, per tant sense gaire control ni propietat individual; era el comunisme primitiu: com que no teníem res, tot era de tots.

Primer els mitjans de producció van ser els mateixos éssers humans, amb una divisió social del treball que atribuïa als amos la propietat dels esclaus (es tracta de les societats en les que el mode de producció hegemònic era l'esclavista): un ésser humà era propietari d'altres éssers humans.

Després els mitjans de producció van ser la terra i les seves eines rudimentàries (mode de producció feudal), amb una divisió social del treball en la que els senyors feudals eren parcialment propietaris dels servents i de les seves eines i collites.

Més tard els mitjans de producció van ser les fàbriques i la maquinària industrial a partir del predomini del mode de producció capitalista (des d'ara: MPC): amb una divisió social del treball en la que els burgesos només eren propietaris dels mitjans de producció i compraven la força de treball dels treballadors lliures a canvi d'un salari que sempre era menor que la riquesa que produïen (això és la plusvàlua).

I ara, seguint la lògica del MPC, l'economia és supranacional i supraestatal amb dos models internacionals (dominació monopolar amb un sol imperi versus combinació multipolar amb diversos centres econòmics mundials). Segueixen la competència individual i l'individualisme, amb molts més mitjans de producció i moltes més maneres de controlar-los. També hi ha moltíssims béns de consum i molta necessitat de consumir (si no hi ha consum no hi ha producció i l'economia s'enfonsa). La propietat-control està cada cop més monopolitzada per grans corporacions que exerceixen sense contemplacions el poder econòmic. La divisió del treball és molt complexa, tant social com tècnica. I la consigna universal és enriquir-se sigui com sigui.

El resultat més rellevant d'aquests canvis és que s'ha difuminat el conflicte entre les classes socials: la burgesia s'ha enfortit però dissimula una mica, tothom vol ser classe mitjana, i la classe obrera ha desaparegut (hi ha obrers, certament, però ja no hi ha classe obrera).

3 Economia i anomia (desequilibri entre objectius i mitjans)

La lògica de funcionament del MPC és la lliure competència per assolir el guany individual.

La consigna universal és, doncs, assolir el guany individual: tenir propietat o control i enriquir-se, sigui produint o especulant.

Els poders econòmics i la cultura econòmica ens diuen sense parar que hem d'assolir aquests objectius (enriquir-nos, triomfar), i que ho hem de fer en lliure competència, és a dir sense fer trampes i utilitzant mitjans "normals" (per exemple treballant i no robant). Tanmateix, si es tracta de competir i guanyar, el risc de desequilibri entre objectius i mitjans és molt probable. Tot s'hi val per aconseguir l'objectiu, per tant donem més importància als objectius que als mitjans.

Això és l'anomia: el desequilibri entre els objectius i els mitjans. Una estructura econòmica basada en la recerca de l'enriquiment individual a partir de la competència és estructuralment anòmica. Quan diem, doncs, que una economia basada en el MPC és anòmica volem dir que és una estructura que fa molt probables les trampes. I per la importància de l'economia, és tota la societat la que esdevé anòmica.

La societat és anòmica, no els individus. Els individus ens hi adaptem: fer trampa i acceptar els objectius saltant-se els mitjans és un comportament molt habitual (copiar per aprovar un examen o robar per tenir diners, mentir per aconseguir un objectiu, saltar-se un semàfor per no arribar tard, i un llarg etcètera....).

Anomia i guany individual

L'organització de l'economia es basa en que els individus competim per tenir cada cop més propietat privada (de béns de producció o de béns de consum... o de diners que permeten tenir-los). Els individus competim pel guany individual a través de la propietat privada. Si la propietat fos pública no sabem què passaria, segurament competiríem per altres coses, però no per una cosa inexistent com seria la propietat privada.

Per tant, doncs, queda clar que una estructura econòmica que fa competir als seus individus per assolir victòries privades és una estructura que reforça l'individualisme i que és trampo-sa perquè porta als individus competidors a saltar-se l'equilibri entre els objectius i els mitjans.

Repetim-ho: és l'estructura econòmica la que està anòmica, no els seus individus!.

Posem-nos sentimentals: anomia i amor

Un sistema econòmic basat en la competència, i per tant anòmic, ens posa al davant de la vella i bella tesi d'Eric Fromm: ¿pot existir l'amor en una societat competitiva on els altres són el rival a derrotar?. Dit d'altra manera, com que l'estructura condiona l'acció, una estructura econòmica de lliure competència condiona l'acció dels seus individus fent més probable l'acció inamorosa que l'acció amorosa.

Ampliant la perspectiva, una estructura social i econòmica competitiva fa més probables les accions competitives dels seus individus i més improbables les solidàries: per tant l'estructura econòmica (i social) fa més probable l'acció utilitària-racional-egoista que l'acció expressiva-afectiva-solidària (és a dir amorosa).

4 consum

Si els individus no consumim, el sistema s'enfonsa. Per tant, l'estructura econòmica de les darreres dècades ha imposat la necessitat universal del consum: la nostra és una societat de consum.

El consum és un esplèndid mecanisme de control de l'economia: es produeix de cara al consum i per tant, si algun producte no te consum es deixa de produir (el mercat mana). Més encara, es tracta de crear constantment noves necessitats per poder produir els bens que les satisfan i seguir així amb el creixement econòmic.

D'altra banda la publicitat proposa constantment models de més consum, per tant connecta amb el caràcter anòmic de l'estructura econòmica: afegint sense parar pressió per aconseguir els objectius de més i més consum sense tenir cura dels mitjans per aconseguir-los.

Finalment, el consum es un sistema de control social: com que el consum normalitza, impulsa cap a la conformitat (consumir és normal i no consumir és diferent).

Consum i estructura social: El consum connecta l'estructura econòmica amb la cultural perquè la creació de noves necessitats de consum es fa gràcies a la informació, i el principal factor informatiu del consum és la publicitat.

La publicitat juga al camp dels valors culturals perquè associa el producte que es vol vendre amb un valor social (sigui real o sigui fabricat per la mateixa publicitat), de manera que aquesta és molt activa en la construcció i amplificació dels valors socials (i és molt sensible als canvis en els valors socials: un exemple es pot tenir seguint l'evolució decreixent dels valors masclistes a la publicitat).

Els canvis demogràfics també afecten el consum: per exemple, l'increment de tota mena d'estímuls al consum infantil, l'aparició de nous mercats de tota mena de productes i serveis per a la població vella amb capacitats de consum encara insospitades en tots els terrenys, especialment la sanitat i el lleure.

I no cal dir que tots els estats i governs autonòmics tenen ministeris i conselleries per impulsar més que controlar el consum (amb un altre enginyós oxímoron que és el del “consum responsable o sostenible”).

5 el treball

El treball és l'acció humana sobre la que es construeix l'estructura econòmica de qualsevol societat i és l'activitat que ocupa més hores de la vida dels éssers humans (fins i tot més que el dormir).

També ha estat des de sempre (però sobre tot des de la transició del feudalisme al capitalisme) un poderós agent d'aprenentatge, disciplina, i control, i per tant de normalització: els que treballaven eren els normals i els que no treballaven eren diferents (els “*vagos y maleantes*” de la legislació franquista).

Als darrers anys els canvis tecnològics en l'organització del treball (mecanització, robotització, etc.) estan fent que l'economia s'organitzi comptant amb menys treball humà: és la “**reducció del temps de treball humà necessari**” (des d'ara: RTT-HN). Canvi extraordinari aquest en la història del gènere humà des de que el món és món: el treball està començant a deixar de ser l'eix central de l'economia i de les vides de la gent.

Concretant-ho al nostre país, cal una doble anàlisi sobre el que està passant amb el treball: com està essent la RTT-HN en el marc de l'escassa valoració del treball a Espanya (i també a Catalunya, faltaria més!).

5.1.- la reducció del temps de treball humà necessari (RTT-HN)

Tal com acabem d'introduir, les màquines van fent cada cop més treballs i a més fan els treballs més pesats i avorrits; per tant l'economia va reduint el temps de treball humà que cal per a produir qualsevol bé. Una conseqüència d'aquest canvi és una modificació de les cultures d'empresa menys intensives pel que fa al treball i més exigents pel que fa a la seva qualificació. Avui, doncs, l'organització del treball està determinada per la RTT-HN.

A més de reduir-se, el treball es transforma eliminant les cadenes de muntatge i els treballs físicament més durs, i incrementant el treball qualificat. I amb la transformació del treball ens podríem transformar els mateixos individus i les nostres vides, perquè la capacitat productiva (les “forces productives” diríem els vells marxistes) seria avui capaç d'anar-nos alliberant del treball (sobretot en els seus aspectes més durs) i amb el treball (donant significació a la dimensió expressiva segons la qual el

treball ens realitza), i podríem anar passant del treball condemna al treball realització. Òbviament, tot això està escrit en potencial.

D'altra banda, això coincideix amb l'increment de la riquesa social disponible, que podria donar avui per molt, per exemple per una altra divisió el treball on treballéssim tots treballant menys temps.

Però, ai las, **la força i el costat fosc**

El component anòmic d'una economia basada en l'hegemonia del MPC fa que els canvis en l'organització del treball tinguin un doble efecte.

Ens pot acompanyar la força: la humanitat està en condicions d'aconseguir l'alliberament del treball i amb el treball (viure el treball com a realització personal) podríem, doncs, treballar menys i millor, i tenir més temps per fer altres coses. Podríem, doncs viure molt més bé.

Però ens domina el costat fosc: la divisió social del treball basada en el guany individual fa que no aconseguim aquest alliberament i ens trobem amb la precarietat del treball: no treballen tots treballant menys temps, sinó que no treballem tots i ho fem amb precarietat i por (por als competidors, por a perdre la feina, etc.).

Més sobre el costat fosc. El poder econòmic impedeix gaudir de l'alliberament. Perquè costos i beneficis es reparteixen desigualment: els beneficis són individuals (lliure competència) mentre els costos són socials (les crisis econòmiques i socials): per exemple quan el sistema bancari va bé només reparteix di-

vidends entre els seus accionistes privats (no a tota la societat); ara bé, quan el mateix sistema bancari està en crisi, és tota la societat sencera la que l'ha de rescatar.

Com que només compta el benefici individual, cap empresari ni cap país s'atreveix a posar en marxa un mercat de treball on tothom treballi i ho faci menys temps, perquè qui ho fes -sense baixar els sous- aniria directe a la ruïna ja que no podria competir amb el benefici individual dels altres empresaris o països.

El costat fosc i la desaparició de la Classe obrera. L'hegemonia absoluta del MPC a les nostres societats (si més no, les occidentals) ha liquidat la classe obrera. Hi segueix havent obrers, certament, però desclassats. La victòria del MPC no és només econòmica (les noves divisions del treball difuminen el conflicte de classes), sinó també cultural (individualisme i anomia: no hi ha solució col·lectiva sinó només sortides individuals). La desaparició de la classe obrera és al mateix temps la desaparició d'un possible subjecte històric de canvi social i la confirmació de que el MPC te molt bona salut.

Conseqüències del costat fosc. Amb el costat fosc arriba la por, i amb la por arriben l'agressivitat i el rebuig contra possibles competidors que ens poden prendre la feina -joves i immigrants- i arriba també la seva criminalització. També arriben inseguretats i incerteses, una mica més d'intolerància i crispació, una mica més de mesquinesa en les relacions socials, així com la desconfiança i la pèrdua de credibilitat de tota l'organització de la societat. També arriba la recerca de paradisos imaginaris que il·luminin les perspectives de molta gent jove i no tant jove (sexe, drogues i rocanrol).

La paradoxa

La tensió entre la força i el costat fosc econòmics s'inscriu en la lògica paradoxal consistent en que els humans aconseguim fites que ens poden permetre una millor vida... i aleshores no sabem què fer amb elles i se'ns giren en contra: podríem viure molt millor, treballant menys o amb treballs menys durs, i en canvi vivim pitjor, perquè no treballem tots i els que treballen ho fan amb por i precarietat.

5.2.- Espanya: escassa valoració del treball

1. Espanya ha tingut des de sempre una escassa cultura de treball per la importància del poder agrari improductiu i la preponderància històrica dels valors senyorials, militars i religiosos: la història d'Espanya és una història més bèl·lica que productiva, més d'aparença –els *hidalgos*, el *quijote*– que de realitat –. No hi va haver una burgesia que acumulés capital i fes una revolució industrial-.
2. Apropant-nos ja al segle xx, la victòria dels diversos poders improductius en la sublevació militar i posterior guerra civil 1936-1939 comportà un retrocés econòmic total, amb una postguerra improductiva, en especial els primers vint anys d'autarquia (1939-1959), un desballestament del mercat de treball, i una derrota total dels sindicats de classe.
3. La industrialització va començar a la dècada dels seixanta, gràcies al pla d'estabilització i els plans de desenvolupament, també a la primera inversió estrangera, l'incipient turisme, i els dos grans fluxos emigratoris produïts per la industrialització i l'excedent demogràfic: les migracions interiors d'Espanya (del sud al nord i de l'interior a la perifèria) i l'emigració exterior cap a l'Europa desenvolupada (que fins i tot va merèixer una pel·lícula d'aquell gran actor que va ser Alfredo Landa: "*vente a Alemania, Pepe*"). Amb la industria-

lització i la primera inversió estrangera va arribar la mecanització, i amb ella va començar a arribar la RTTHN.

Ara bé, en aquesta fase qualsevol reivindicació laboral era prohibida, els sindicats de classe estaven perseguits, i els treballadors reivindicatius solien ésser jutjats, sentenciats, i empresonats.

4. Els darrers decennis han estat els de la terciarització (economia més especulativa que productiva): per tant, les expectatives d'enriquiment individual, en coincidir amb la terciarització i la tradició històrica no productiva, s'han multiplicat concentrant-se en dos sectors improductius i especulatius com la construcció i el turisme, així com en el fosc i turbulent mon de les finances.

Un indicador: la Població Activa (PA). Al començament del segle xx Espanya era una economia pràcticament agrària (el 70 % de la PA treballava al camp) amb escassa o nul·la mecanització. Al llarg del segle xx la desagrarització va fer baixar el percentatge de la PA agrària i ara el seu percentatge està per sota del 10 %.

La PA industrial va ser insignificant fins la dècada dels 60, i va incrementar amb els plans de desenvolupament i la industrialització; tanmateix, el seu creixement només va durar uns anys perquè a les darreres dècades el sector terciari s'ha imposat com el sector econòmic majoritari amb més del 70 % de la PA.

Una mínima inconclusió. Amb aquesta història social i econòmica, hi ha hagut poc temps per construir i consolidar una cultura productiva i de treball (només una generació). Lògicament, per tant, no hi ha hagut temps per aprendre i consolidar organitzacions d'eficiència (que ens fessin incrementar la

productivitat). Tot això en el context d'una nova divisió internacional del treball també especulativa i financera.

El canvi en el poder econòmic. Al llarg del darrer segle, el poder econòmic ha anat passant dels poderosos de sempre (la noblesa i els terratinents) als nous rics terciaris especulatius i immobiliaris, i amb ells als poders financers: és a dir, dels poderosos de sempre als nous poders especulatius, confirmant-se així la vella tesi de Giseppe Tomasi de Lampedusa a "*Il Gattopardo*": "cal que tot *canviï per tal que tot segueixi igual*". La nostra societat segueix valorant poc el treball, perquè el model de riquesa és especulatiu i no productiu, d'aparences i no de realitat.

6 Algunes conseqüències en les nostres vides:

Es pot resseguir un doble eix de conseqüències de l'estructura econòmica: d'una banda el seu impacte a les nostres vides i d'altra banda la seva relació amb les altres estructures de la societat.

Impacte a les nostres vides. Cada dia de les nostres vides el vivim a partir dels impactes de l'economia, bàsicament els cinc següents:

Benestar i confort: ens hem acostumat a viure consumint béns i serveis que ens fan la vida fàcil. Aquest consum és simultàniament causa i efecte de l'economia (causa perquè el consum és avui el motor de la producció, i efecte perquè el nivell econòmic és el que ens permet mantenir aquest nivell de de benestar i confort).

Individualisme i anomia: ens hem acostumat a viure amb un horitzó exclusivament individual (ja no hi ha sortides col-

lectives i la classe obrera ha desaparegut) i a fiar-ho tot a la competitivitat individual, i ens hem acostumat a desconfiar dels altres que ens poden agredir fent trampa (anant directament als objectius i saltant-se els mitjans): l'increment de la delinqüència utilitària n'és un bon exemple.

Por: ens hem acostumat a viure amb por. Por a perdre la feina, por a la precarietat i a no arribar a fi de mes, por a perdre els nivells de consum i benestar, por als immigrants, por als diferents: totes aquestes pors tenen base econòmica.

MPC i Col·lapse: no ens hi hem acostumat. No hi pensem gaire o gens, però tots sabem que els actuals nivells de producció i consum ens acosten al col·lapse de la nostra espècie. I no ho podem aturar. No ho podem aturar perquè un mode de producció basat en el guany individual obliga a produir -i consumir- cada cop més per poder tenir cada cop més guany: no podem parar la bici. Una economia basada en el MPC és senzillament insostenible.

Alienació: cal recuperar aquesta vella i combativa paraula, perquè els quatre impactes precedents no són altra cosa que alienació. Els éssers humans, en vendre la nostra força de treball ens hem venut també l'ànima alienant-nos de nosaltres mateixos i assumint passivament l'hegemonia total del MPC.

L'economia i les altres estructures. L'economia està constantment relacionada amb les altres estructures de la societat.

Població: es poden resseguir els impactes dels canvis demogràfics en l'economia i en el nostre viure quotidià.

La dona treballa a l'economia regular i es reconeix el valor econòmic del treball domèstic (fins ara majoritàriament femení).

Els nens no poden treballar i els joves no volen treballar (els nens no poden perquè ho tenen prohibit -prohibitíssim- i els joves no volen perquè s'ho autoprohibeixen -el treball implica esforç, i això no va amb ells-).

Els immigrants son necessaris tant per redreçar la fecunditat com per assegurar la bossa de treballs encara durs que no volem fer la població autòctona. Ara bé, no els volem.

L'augment de l'esperança de vida posa al mig de la política econòmica el cost de les jubilacions i les pensions, i simultàniament fa aparèixer el nou mercat, abans esmentat, de la població vella.

Política: tot recordant el que va dir el clàssic, “l'estat es el consell d'administració de la classe dominant”.

El poder econòmic controla el poder polític. La classe dominant o la seva fracció hegemònica fa que els estats gestionin els seus interessos, i quan no ho fan canvien l'estat sense cap problema, per exemple amb un cop d'estat (la història en va plena).

La internacionalització de l'economia limita encara més la capacitat de gestió dels estats: les grans empreses i corporacions multinacionals són més potents que els estats i poden arribar a estrangular la seva capacitat de gestió (per exemple eliminant inversions).

Cultura: es poden resseguir l'impacte de l'economia en la cultura i l'impacte de la cultura en l'economia.

La gran expansió de l'estil de vida individualista depèn clarament d'una economia individualista i competitiva: els valors col·lectius van avui a la baixa. Simultàniament, els valors individuals estimulen una economia de lliure competència.

L'anomia -originalment econòmica- és avui una autèntica construcció cultural: en l'estil de vida contemporani es dona constantment la preferència per l'assoliment dels objectius en detriment dels mitjans, i les trampes formen part del paisatge quotidià.

Finalment, i tal com s'ha dit abans, l'impacte de l'economia també consisteix en la creació de necessitats de consum amb la publicitat que crea o consolida els valors culturals majoritaris, i genera un estil de vida de incessant creixement del consum que fa que els productes es produeixen amb obsolescència programada.

POLÍTICA

1 política: estructura i acció

La política és l'estructura de gerència de qualsevol societat. És una estructura menys important que la demografia i l'economia però molt més visible, i en ella es torna a repetir el joc entre estructura i acció. L'estructura és el gerent: la institució (o conjunt d'institucions) que assegura l'organització de qualsevol societat. L'acció és el comportament dels individus (la gent vota o no vota, confia o desconfia, participa o no participa, etc...).

La política existeix des de sempre. Des de que el món és món i a tot arreu del món, totes les societats humanes tenen o han tingut algun tipus de gerent: ho van ser el cap de la tribu, els vells del poblat, el guerrer més fort o el bruixot més savi, el senyor feudal, poders religiosos, les burocràcies imperials, el monarca absolut, l'estat modern, etc.

Sempre i a tot arreu algú ha organitzat la societat, i per poder-ho fer ha manat (ha tingut poder).

Ara d'això se'n carrega una institució anomenada estat.

La feina dels estats es pot comparar amb la gerència de qualsevol empresa: els gerents defineixen la normalitat de l'empresa, la fan funcionar i sancionen qui se n'allunya. Els estats contem-

poranis fan exactament el mateix amb tota la societat: defineixen la normalitat (el legislatiu), la fan funcionar (l'executiu) i sancionen qui no fa cas (el judicial).

Queda, doncs, molt clar que el conte de la independència dels tres poders és una de les mentides més estúpides i interessades que ens han colat els poders econòmics: legislatiu, executiu i judicial no son tres poders independents sinó tres departaments de la mateixa gerència!, i la gerència està al servei dels poders econòmics (i demogràfics). I com que els estats son els gerents dels poders, lògicament son conservadors (gestionen per que el poder es mantingui, com deia *“Il Gattopardo”*: *“cal que tot canviï per tal que tot segueixi igual”*), de manera que quan hi ha algun conflicte entre els tres departaments de l'estat -cosa freqüentíssima com passa a qualsevol empresa- el que acaba guanyant és el departament més conservador (que per altra banda, és el que no té legitimació democràtica perquè no ha estat elegit): el judicial.; perquè, tenint en comte que el conservadorisme polític *“no es ni bueno ni malo sino todo lo contrario”*, tant la sociologia de les professions com la psicologia social han assenyalat des de sempre que els professionals del manteniment de l'ordre (per exemple policies i jutges) acostumen a ser una mica més conservadors que les seves societats de referència. Ben pensat, Montesquieu!.

Gerents i estats tenen poder (molt de poder), però no tenen **“el poder”** perquè **“el poder”** el té l'amo de l'empresa, o els amos de la societat és a dir els poders demogràfics i econòmics.

El poder dels estats s'imposa amb fluïdesa i vaselina si aconseguix dur a terme les dues operacions que es fan quan s'asso-leix qualsevol mena de poder.

Legitimació: és a dir, convertir el poder en autoritat, que els súbdits o ciutadans o clients estiguin disposats a obeir i fer cas (evitant el desgast del poder). Hi ha molts arguments per a assolir la legitimació, els tres més utilitzats són el carisma del líder, la tradició històrica, i la racionalitat del lideratge.

Normalització: un cop legitimat el poder, la normalitat consisteix en fer-li cas i obeir. Això és la normalització, que es fa amb les **normes** i els **valors**: tàndem llargament estudiat per la sociologia a escala macro i a escala micro. En el cas de l'estructura política, quan la normalització afecta a àrees estratègiques de la societat, les normes tenen rang de llei i conseqüències penals per a qui se les salti.

Legitimació/autoritat i Normalització/normes i valors: aquests són els dos pivots del funcionament fluid de qualsevol mena de poder. També, òbviament, de l'estat modern.

2 Estructura política i estructura social

El funcionament de l'estructura política sol anar d'acord amb el funcionament global de tota l'estructura social; i com que les societats són molt diverses, la gerència també ho és: segons com sigui la societat serà la seva estructura política.

Per estalviar-nos una història de la política, es pot fer una breu aplicació de la metodologia dels tipus ideals a la relació entre la política i la resta de la societat fent servir dos tipus ideals d'estructures socials.

Així per exemple, és **relativament** **facil** organitzar la societat quan:

- hi ha poca gent i aquesta viu poc temps i es mou poc (població),
- i l'economia és bàsicament agrícola i de subsistència amb escassa creació de riquesa,
- les relacions socials són elementals (n'hi ha poques i solen ser senzilles, i de tipus comunitari), amb una previsible solució comunitària dels conflictes socials,
- no hi ha organitzacions específiques per a la cura de la salut, la transmissió de coneixements i d'informació, la mobilitat, el lleure, etc.,

Per tant, **la gerència és senzilla** i no necessita d'una gran estructura (ho pot fer el cap de la tribu, el senyor feudal, les primeres burocràcies, etc...).

És força **més complicat** organitzar la societat quan:

- hi ha molta gent, que viu més temps, i es mou molt, (població),
- l'economia produeix molt per poder consumir molt. Amb una enorme diversificació de la producció i el consum, i una gran divisió del treball,
- hi ha cada cop més relacions socials, i aquestes són també cada cop més complicades i menys comunitàries, i per tant els conflictes són més difícils de resoldre,
- hi ha organitzacions específiques –i de complexitat creixent– per a la cura de la salut, la transmissió de coneixements i d'informació, la mobilitat, el lleure, etc...

Per tant, **la gerència és necessàriament complicada** i professionalitzada. És “l'estat modern”

L'estat modern: el gerent de les societats complexes

El segon tipus de societats –les de complicada organització– són les que exigeixen uns estats tal com avui els coneixem.

Els estats van aparèixer, doncs, al començament del capitalisme, quan una nova classe social emergent (la burgesia) va necessitar una eina per gestionar la societat superant les limitacions feudals (per ampliar mercats i dotar-los de seguretat econòmica, per disciplinar la població, i per fer-se amb una legitimació secular, és a dir no només religiosa).

En conseqüència:

1. l'estat delimita l'estructura política i la construeix al seu entorn: l'estructura política és com l'estat vol que sigui.
2. l'estat té el monopoli de la violència: és l'únic que pot fer lleis, i l'únic que pot fer servir la violència de manera legítima.
3. l'estat abasta un territori i una població, definits al començament pels mercats de les burgesies inicials, i que després s'han anat ampliant o reduint militarment i diplomàticament.
4. Ara, al darrer segle, la internacionalització de la població i de l'economia ha anat generant organitzacions supraestats, des de la inefable ONU, fins l'Organització d'estats americans (35 estats), la Unió Africana (55 estats), la Unió Europea (27), etc.
5. **Estat i poder.** Una obvietat final que cal repetir tantes vegades com calgui. Els gerents no solen ser els amos de les seves empreses, però hi manen (no tenen “el poder”, però tenen poder).
6. Repetim-ho doncs, els estats no són els amos de les seves societats (ho són els poders demogràfics i econòmics) i

no tenen “el poder, però tenen poder, carai si en tenen de poder. Per això les revolucions volen conquerir l'estat: per “poder” canviar l'organització social. I quan no es pot conquerir l'estat i les revolucions són derrotades, els humans solem cercar succedanis de revolució que ens permetin influir en els estats (avui per exemple les revolucions “woke” són un bon indicador de la derrota revolucionària: com que no s'ha pogut conquerir l'estat, s'aborden revolucions parcials fàcilment digerides per aquest i la resta de poders, al temps que distreuen el personal mantenint algunes il·lusions de canvi).

3 de l'estat Leviathan a l'estat empresa de serveis

La història de l'estat modern ha seguit l'evolució de les societats occidentals, passant d'un estat sever (Leviathan) a l'estat empresa clientelar.

Així, des del naixement del capitalisme fins la culminació de les revolucions industrials, a la burgesia dominant li calia disciplinar la població amb estats durs i severs (Leviathan); mentre a les darreres dècades amb la burgesia triomfant i victoriosa, i la població disciplinada i convençuda de les excel·lències del sistema, només cal que hi hagi “estats empresa de serveis” que organitzin la vida social amb grans dosis de “*panem et circens*” i mantenint -això sí- el Leviathan per quan cal.

Això comporta un canvi en les relacions polítiques: L'estat-empresa ofereix uns serveis i la gent-clients els comprem amb el vot i els paguem amb els impostos. Els estats ofereixen un producte que són els serveis públics, i la gent ja no som ciutadans (i abans súbdits) sinó clients, i el client sempre té la raó!

Els estats, doncs, han descobert la legitimació racional i per tant la seva autoritat depèn del producte que ofereixen (polítiques socials, polítiques econòmiques, polítiques d'immigració, etc). El client sempre té la raó: l'estat no s'escapa a la importància de l'individu.

4 La força i el costat fosc (novament)

La paradoxa: avui els estats comencen a quedar massa petits perquè població i economia s'han internacionalitzat i els estats son massa petits a escala planetària; i simultàniament són massa grans i queden molt lluny de cada individu i de les seves necessitats.

A més, com que gestionen poblacions i economies cada cop més heterogènies, han descobert que la gestió democràtica és la més adequada a la complexitat. La superioritat de la gestió democràtica és tècnica i no moral, perquè apareix com el tipus de gestió més racional. Veiem-ne la força i el costat fosc.

La força: eficiència i racionalitat

A la democràcia l'acompanya la força perquè sembla ser el sistema més racional d'organització de societats complexes. La lògica és senzilla.

Es racional perquè com que hi ha interessos diversos i contradictoris, **guanya la majoria**. Sembla la manera més pràctica de gestionar, com que la majoria decideix, el major benefici previsible fa racional el cost de gestió.

Es racional perquè la legitimació del sistema és fàcil. Estem disposats a fer cas si hem triat als gestors i si se'ns dona un bon servei (legitimació racional).

El costat fosc: complexitat, representativitat i opacitat

A la democràcia també la domina el costat fosc, com a mínim per tres raons:

1. una societat complexa és difícil de gestionar. Cada cop som més i més diferents vivint més temps, som més rics, vivim més bé i ens ho volem passar bé, per tant cada cop demanem més. D'altra banda volem coses diferents. Per tant és ontològicament impossible acontentar tothom,
2. en societats complexes és difícil la democràcia directa: no governem tots sinó que n'elegim uns quants per a que ho facin (representativitat: democràcia indirecta). De manera que els polítics es professionalitzen i segueixen la lògica de qualsevol professió (poder i monopoli en l'exercici de la seva feina) i com que aquesta professió remena poder, s'hi dona un procés d'empoderament privat. En conseqüència, la població s'allunya i desconfia de la política.
3. L'opacitat és un resultat de la complexitat i de la representativitat i és un fenomen estructural que no depèn de la bona o mala voluntat dels individus sinó de les condicions estructurals de l'exercici del poder polític. **Opacitat i anomia:** si l'opacitat combina amb una estructura social anòmica, l'impacte del costat fosc està servit, per exemple la corrupció.

Per exemple, es pot explicar la corrupció al nostre país, ubicant l'estat en un estructura social corruptògena, feta d'una història poc laboriosa (conquestes i reconquestes i mitificació de victòries i derrotes), una economia improductiva (sense haver fet revolució industrial a temps) i especulativa (des de la picaresca fins el turisme), un estat patrimonial ("la finca de papà" en cèlebre expressió d'una neta de Franco), una cultura feta d'aparences: els "hidalgos" com arquetip

d'aquesta cultura d'aparences, i àdhuc una revolució demogràfica amb retard.

5 estat, normals i diferents, i delinqüència

Els gerents decideixen el que és normal i diferent en el seu àmbit de poder, i en decidir-ho, sancionen tot allò que se n'allunya.

Els estats fan el mateix en l'àmbit de tota la societat, són els únics que poden decidir quina és la diferència més greu, la que agredeix béns estratègics, és a dir la delinqüència: així els estats defineixen la delinqüència (el legislatiu en elaborar els codis penals), defineixen el delicte (l'executiu a través de la gestió de la seguretat i la funció policial), i defineixen el delinqüent (el judicial en sentenciar i condemnar). Un cop s'ha definit la delinqüència, el gerent decideix què fer amb ella i n'organitza el seu control: l'estat fa polítiques en relació a la delinqüència.

Cada societat té els seus béns estratègics i les agressions als mateixos: la delinqüència és socialment relativa. No existeix el "delicte natural" (per posar un exemple clàssic: una societat en guerra fa que matar sigui un comportament normal i que si hi ha delicte sigui precisament el de no matar).

Un parell d'exemples per insistir en la relativitat de la delinqüència veient l'evolució de les societats i l'evolució de la delinqüència.

En una societat on la immigració és molt preocupant, l'estat fa lleis d'immigració (per exemple definint com il·legals alguns immigrants), mentre en una societat on la immigració és poc important, l'estat no sol fer lleis al respecte (i per tant no existeixen per definició immigrants il·legals);

En una societat on la dona és un objecte subaltern, l'estat no fa cap llei que la protegeixi de les agressions masclistes; mentre en una societat on la dona és un subjecte igual a l'home, l'estat fa lleis contra les agressions masclistes (agredir una dona passa de ser un comportament més o menys normal a ser un comportament delictiu).

Criminalització i delinqüència

La delinqüència és la definició que fan els estats de les agressions a béns estratègics (la delinqüència és una definició política); en canvi, la criminalització és una relació social en la que els individus (tots o uns quants) se senten agredits en algun bé estratègic, estigui o no protegit per una llei, i sigui realment o sigui només en la seva percepció.

Els individus contemporanis definim cada cop més el que és normal i el que és diferent en nombrosos àmbits de la vida social. Per tant criminalitzem i descriminalitzem molt més que en altres estructures socials. Hem fabricant un terrible competidor a la capacitat definitòria dels estats: l'individu; i no tant pel que fa a l'estricta definició de la delinqüència com pel que fa a les relacions de criminalització i descriminalització.

Per exemple, en societats com la europea (envellida, benestant i hedonista) volem més seguretats i per tant criminalitzem tot el que les posi en risc (des dels immigrants fins els que contesten el sistema). Ara bé, la mateixa complexitat fa que els individus també definim i criminalitzem diferentment, fent que les fronteres siguin molt permeables i que els processos de criminalització i descriminalització siguin contradictoris (hi ha individus que criminalitzen les agressions al sistema i hi ha individus que criminalitzen el sistema).

CULTURA

La cultura és l'estil de vida, l'estructura de la quotidianitat. Es l'organització del viure quotidià d'una gent (població) que treballa (economia) amb algun tipus de gestió (política), per tant depèn de les tres estructures precedents, i com que aquestes canvien, la cultura canvia: la nostra espècie és pluricultural.

1 Una definició operativa

Cultura és l'estil de vida d'una societat, constituït pel que els seus individus fan, pensen i senten, així com les seves realitzacions materials. Tot això s'aprèn i es comparteix.

La cultura és, doncs, un grapat de relacions quotidianes fetes amb el que fem (rols, accions, ritus i rituals, hàbits, etc.), amb el queensem i sentim (valors i normes, actituds i ideologies, la manera social d'expressar els sentiments, etc.), i amb les coses materials que construïm (objectes i utensilis, edificis, vehicles i vies de comunicació, etc.)

Aquest grapat de relacions s'aprenen (això és la socialització) i es transmeten i comparteixen tant inter generacionalment com intra generacionalment.

Aquestes relacions funcionen en un sistema de trets, complexos i àrees, i així condicionen i influeixen els individus:

- els trets culturals són els indicadors més senzills: qualsevol comportament, paraula, gest, construcció física, etc,
- els complexos culturals són els àmbits o espais de la vida social on s'insereixen els trets i
- les àrees culturals són els llocs i els moments on es donen els trets i els complexos.

Un exemple: afaitar-se o un dur pírcing són un tret cultural (un indicador) de complexos culturals (com són la higiene o l'estètica, o la revolta juvenil), que es donen en una àrea cultural definida per un lloc i un moment (per exemple l'Europa contemporània).

El resultat final és que la cultura ens identifica com a membres d'un grup (d'una societat) i estableix cada societat com una entitat particular i distinta.

La descripció

L'estil de vida és la manera amb que a cada lloc i a cada moment els humans ens hem organitzat per resoldre els dos grans assumptes de la vida, sobreviure i reproduir-nos. La descripció de la cultura es pot fer seguint-ne el fons i la forma:

El fons (els continguts de la cultura)

Són els assumptes que qualsevol grup humà ha d'assegurar (anomenats de vegades "universals culturals" perquè són presents a totes les societats humanes). Els continguts de la cultura estan organitzats en funció d'aquests dos assumptes, tant a escala individual com a escala col·lectiva.

La supervivència: l'espècie humana ha sobreviscut i sobreviu amb dues operacions; transformant la naturalesa i adap-

tant-s'hi. La transformació de la naturalesa es fa amb l'estructura econòmica i el treball. L'adaptació a la naturalesa consisteix en tenir cura de la salut, de l'alimentació i l'abric, i també procurar-nos l'habitat.

La reproducció: es tracta d'assegurar el flux de natalitat i la criança dels nou vinguts. El flux de natalitat s'assegura amb l'organització social del sexe. La criança dels nou vinguts es fa amb les estructures de parentiu (el que avui anomenem família) i amb la transmissió de coneixements (que avui és en gran part escolar).

Supervivència i reproducció tenen també una dimensió col·lectiva, que és material i simbòlica. La material és la recerca de seguretats materials (d'això se'n carrega l'estructura política). La simbòlica és doble: els sistemes de comunicació (així com la tradició i els costums), i l'organització social de les creences siguin sobrenaturals o terrenals.

En el benentès que tots aquests assumptes (treball - salut - alimentació - abric - habitat - sexe - parentiu - escola - política - comunicació - creences) són tots -absolutament tots!- assumptes que s'estenen per les quatre estructures de qualsevol societat: cada un d'ells pot ser analitzat articulant les seves dimensions demogràfica, econòmica, política i cultural. Faltaria més!. I d'altra banda, cada individu viu a la seva manera. Faltaria més!

La forma

La forma amb la que cada societat organitza el seu estil de vida depèn de com siguin les altres tres estructures (població, economia i política); i segons la definició anterior consisteix en el que fem, el que pensem i sentim, i les realitzacions materials.

- El que fem. Rols i comportaments, interaccions, rutines, hàbits, ritus i rituals individuals o col·lectius, costums, etc. Exemples: la mobilitat, el tipus d'alimentació, la higiene, la cura de la salut, la vestimenta i/o la moda, el lleure, el festejo (el "cortejo" en castellà), etc.
- El que pensem i el que sentim. La cultura és pensament i reflexió, és la ciència, són les idees i les ideologies, els sistemes de normes i valors, són també les creences i la moral, que és la suma dels valors dominants en cada societat imposats pels seus poders. Pel que fa als sentiments, òbviament són individuals (individualíssims: estimar o odiar per exemple), ara bé, la manera com els expressem i els constituïm en relació social està culturalment condicionada i forma part de l'estil de vida: l'expressió dels sentiments es cultural.
- Les realitzacions materials: per tal de sobreviure, totes les societats humanes han hagut de desenvolupar algun nivell de tecnologia per construir les coses del nostre estil de vida (utensils, edificis, vies de comunicació, etc.). L'estil de vida també comprèn els materials que hem creat i utilitzat.

2 La socialització: transmissió de la cultura

La cultura s'aprèn. No hi ha volta de fulla: tots hem après l'estil de vida que ens toca viure. Ningú neix ensenyat, diu la dita popular.

L'aprenentatge de la cultura es denomina socialització. I amb la socialització, en aprendre la cultura, l'anem transmetent i així l'anem compartint.

La socialització es pot fer formalment en institucions específiques o informalment en grups de relació a/institucionals,

pot ser total o parcial, pot ser primària (bàsicament familiar) o secundària (a l'escola, al treball, al carrer, amb els amics, a les institucions, etc.).

Els aprenentatges inicials solen ser els més importants i hi ha un cicle vital definit per les diferents fases de la socialització (socialització infantil, adolescent, jove, adulta i vella)

3 Sistemes de transmissió cultural

Amb la socialització aprenem i compartim l'estil de vida. Per tant, totes les societats han tingut i tenen diverses estructures per a la transmissió de la cultura amb diferents graus de formalització i institucionalització. Cada societat té les seves i les organitza a la seva manera. A la nostra societat, n'hi ha moltes, ves per on!. Tanmateix n'hi ha quatre que avui per avui semblen molt estratègiques. Òbviament, tot i que les quatre tenen dimensió demogràfica, econòmica i política, en aquesta anàlisi es privilegia la seva dimensió socialitzadora. Són les següents.

L'estructura del parentiu, que avui coneixem com família, se'n carrega de l'arribada i acolliment dels nous cadells de l'espècie.

L'estructura per a la transmissió de coneixements, que avui cobreix l'escola, s'encarrega de subministrar coneixements, habilitats i actituds.

L'estructura per a la comunicació, avui dominada pels mitjans de comunicació de masses i les xarxes socials i se'n carrega de la identificació simbòlica de la societat.

L'estructura que organitza les creences, avui molt diversificada, se'n carrega de donar seguretats i sentit a la vida.

Ni són les úniques estructures de transmissió cultural, ni son només culturals. Tanmateix avui per avui són les de major visibilitat i també més influents a la nostra vida social.

3.1 El parentiu

L'estructura del parentiu se'n carrega de l'acolliment dels nous cadells de l'espècie. Perquè amb l'arribada (natalitat) no n'hi ha prou per assegurar la reproducció de l'espècie humana, cal també la criança. Arribada i criança són imprescindibles donada la fragilitat dels nadons humans. Per tant totes les societats humanes, sempre i a tot arreu, han tingut alguna estructura d'acollida dels nou arribats.

Aquesta estructura que organitza les relacions de parentiu han tingut diverses denominacions al llarg de la geografia i la història: clans, gens, llinatges, etc. Avui i des de fa molt temps, d'aquesta estructura en diem família.

L'estructura de parentiu ha estat i és estratègica a qualsevol societat. De fet a moltes societats, per exemple les prèvies a la RD, era tan important que població, economia, política i cultura solien estar organitzades a partir del parentiu.

L'estructura de parentiu és simultàniament un grup informal definit exclusivament pels afectes i un grup formal amb reconeixement legal. Es una "estructura comunitària" perquè és la més immediata (la primera que trobem en néixer), la més íntima, i la que vehicula els afectes més potents (d'aquí la seva força i la seva persistència).

La relació del parentiu amb la resta de la societat es pot resseguir al llarg del temps i l'espai. Tanmateix, i simplificant l'anàlisi, es poden distingir dos tipus d'estructura familiar segons com és l'estructura social sencera.

L'estructura de la família ha de ser gran i organitzada sota el poder patriarcal en

- societats de molta mortalitat i molta natalitat (regim demogràfic antic: neixen molts nens amb gran probabilitat de que els pares morin abans que els nens es facin grans),
- societats d'economia agrària: la família és la unitat de producció, com més gran és la família més gent per a la producció: la família gran es rendible i el patriarca és el cap de la producció,
- Políticament: aquestes són les societats en les que la família és la seu de la vida social sota la direcció del patriarca,
- Cultura: és tracta de societats on la família és el sistema preferent de socialització que transmet un estil de vida definit per l'obediència (al patriarca) i l'esforç.

L'estructura de la família sol ser petita i amb disminució del poder patriarcal en

- societats de baixa mortalitat i de baixa natalitat (neixen menys nens i augmenta l'esperança de vida dels progenitors),
- societats d'economia industrial i terciària: la producció es desplaça fora de la família i la família és només la unitat de consum,
- Políticament: el subjecte polític és avui l'individu i no la família (per exemple el vot és individual i no pas prerrogativa exclusiva del paterfamiliae),

- **Culturalment:** la família ja no és la seu preponderant de la vida social (avui es donen més relacions en el treball, l'escola, els amics, el bar, el club o l'associació, etc. que a la família). Per acabar-ho de diferenciar, la cultura d'avui és de llibertat i hedonisme en contraposició a l'obediència i l'esforç d'abans.

Parentiu avui: una descripció a partir de l'anàlisi precedent

Menys nens: la família té menys feina i en conseqüència la seva estructura és més variada (tot i que la fórmula nuclear sigui encara la majoritària) i el seu poder social disminueix.

Flux de natalitat cada cop més social: el tempo biològic s'ajusta menys al tempo social per l'endarreriment de la fecunditat i la introducció del càlcul (quan i quants nens es volen). Això implica passar de flux natural (eren una benedicció perquè venien amb un pa a sota del braç) a flux social (càlcul: "*maldición, son caros!*").

Menor persistència dels contractes: l'aparellament no es fa ni per reproduir ni per patrimoni sinó per desig i/o per amor: la reproducció i el patrimoni són factors d'indissolubilitat del contracte, l'amor i/o el desig són factors de dissolubilitat.

Incorporació de la dona al treball regular: es modifica el treball domèstic i s'hi aplica la lògica econòmica, per tant s'externalitza amb salaris i seguretat social.

RTTHN: els fills no treballen (la família ja no és unitat de producció), estudien més temps, molts van a la universitat. Per tant, l'adolescència s'allarga, amb ella la dependència econòmica; i amb elles també s'endarrereix la presa de responsabilitats.

L'Estat modern ha desplaçat a la família de la direcció de la vida social limitant l'abast de la socialització familiar. Tanmateix els estats han de "protegir" la família, dada important perquè abans mai havia estat necessari "protegir-la".

Conseqüència de tot plegat: els rols domèstics es desdibuixen, per exemple els de pare i mare. Les persones que avui tenen aquests rols els estan re-definint sobre la marxa, perquè han de desaprendre el que van aprendre dels seus pares i dels seus avis. Si rol és un terme equivalent al paper en una obra de teatre, avui pares i mares "no saben el paper" i per tant incrementa la probabilitat de que la funció vagi malament.

Tots els punts d'aquesta descripció tenen efectes en el tracte sobre protector que avui reben els nens.

3.2. La transmissió de coneixements

L'espècie humana ha sobreviscut perquè, a més de la criança, els éssers humans ens hem anat transmetent coneixements útils per a la supervivència. Des dels coneixements elementals que requerien les societats d'escassa divisió del treball, fins la complexitat del sistema escolar contemporani.

La relació entre transmissió de coneixements i societat és òbvia, per posar un exemple: la universalització de l'escola no es pot explicar sense l'augment de l'esperança de vida i les revolucions industrial i post industrial.

Avui, la transmissió de coneixements es fa a través del sistema escolar que cada estat organitza, abastant des de la llar d'infants fins la Universitat. No sempre ha estat així.

En societats amb poca esperança de vida, poca divisió del treball, absència d'estat i cultura elemental, la transmissió de coneixements era informal i escassa: es solien fer a l'interior del sistema de parentiu (aquest tipus de transmissió no ha desaparegut del tot, per exemple el pare que ensenya l'ofici al fill).

L'escola com a estructura específica apareix a mesura que incrementa la divisió del treball amb els modes de producció esclavista i feudal: primer només era per a minories privilegiades i a més s'hi esmerçava poc temps (Grècia i Roma, àdhuc el feudalisme). Les Universitats medievals i els monestirs van ser potents espais de la transmissió de coneixements, ara bé sense gaire poder: els reis i els nobles tenien a gala no saber llegir.

La transició del feudalisme al capitalisme va fer que la transmissió de coneixements fos necessària i universal: economia i política expliquen el creixement del sistema escolar. L'alfabetització adquireix importància amb la impremta i la Reforma protestant (tots els fidels havien de llegir la Bíblia). L'aparició dels estats moderns amb burocràcies creixents requereix més gent que sàpiguen llegir, escriure i calcular. I la industrialització requereix cada cop més coneixements i més gent amb més coneixements.

MPC i escola de masses. Al començament del MPC una minoria va haver d'adquirir coneixements de gestió i d'innovació tecnològica, i la majoria en va tenir prou amb saber llegir i escriure: és l'època de la Universitat per a minories i de la universalització de l'alfabetització i de l'escola primària. L'escola universal obligatòria és el resultat d'aquest procés que a Occident s'ha anat implantant al llarg del segle xx.

I a mesura que han avançat la post industrialització i la terciarització han anat incrementant tant el nombre d'estudiants que arriben a la Universitat, com la quantitat d'hores de classe a l'escola, i la quantitat d'anys de la vida de la gent en els que l'escola és obligatòria. Avui l'educació escolar és necessària per a tothom: la instrucció escolar és necessària per anar pel món. I tot això és possible per l'augment de la riquesa social disponible i perquè es pot prescindir del treball infantil i juvenil, una fracció de la mà d'obra que es manté “improductiva” durant un nombre creixent d'anys.

Escola avui: una descripció a partir de l'anàlisi precedent

L'allargament de l'esperança de vida és condició indispensable per allargar el període de l'escolarització (és impensable una escolarització fins els 25 anys en una societat amb una esperança de vida de menys de 50 anys).

La baixada de la natalitat, també ha estat condició necessària (no suficient) per a l'escolarització massiva de la dona.

Si la immigració provoca desajustaments escolars, no fa més que reflectir la relació entre desigualtat escolar i desigualtat social.

Econòmicament, les noves tecnologies exigeixen majors nivells de formació acadèmica (el sistema escolar és una indústria auxiliar de l'estructura econòmica).

Paradoxa conjuntural: la RTTHN i la reducció del mercat de treball es donen en un context de creixement de la població universitària, amb la conseqüent subocupació de nombrosos titulats universitaris.

Importància del sistema escolar: tots els estats tenen departaments o ministeris d'educació, que no paren de fer lleis i més lleis per tal de fer més eficient el sistema (amb el previsible resultat de fer-lo més burocràtic i menys eficient).

L'escola transmet l'estil de vida en dos aspectes clau: la transmissió de coneixements formals (assignatures, títols, etc.) i també la transmissió de l'estil de vida de la societat (els valors, les actituds, etc.). És a dir, socialització formal (currículum manifest) i informal (currículum ocult).

D'altra banda, es diu (ai las!) que una societat amb majors nivells educatius és una societat políticament més activa i crítica i lúcida i racional i madura i conscient i estupenda i etc.

3.3. La comunicació

La vida està plena de símbols i els símbols formen part de la cultura. Cultura implica, doncs, necessàriament comunicació. Els éssers humans ens posem en comú constantment (ens passem la vida emetent i rebent multitud de missatges a través de diversos codis fent servir diferents canals).

Tanmateix, hi ha una doble dada significativa i paradoxal. Avui l'estructura de comunicació la configuren els mitjans de comunicació de masses (mass media), per tant la comunicació és "de masses". I heus aquí la paradoxa: com que això sembla despersonalitzar la comunicació (la crisi de la comunicació interpersonal), els humans hem descobert les noves tecnologies per la comunicació interpersonal: les xarxes socials.

Segons com sigui una societat, serà el seu sistema de comunicació. Se'n pot fer una aproximació esquemàtica, amb la metodologia dels tipus ideals associant l'estructura de la comunicació amb la resta de l'estructura social en dos tipus ideals de societat.

- En societats amb poca gent que vivia poc temps i tenia poques relacions socials, i escassa divisió del treball amb economia de subsistència, i gestió social elemental, amb estats inexistents i/o severs, i estils de vida senzills i habitat rural: la comunicació solia ser immediata i interpersonal i no hi havia estructures de comunicació massiva ni mitjans per a això.
- En societats amb molta gent que viu molt temps i amb moltes relacions socials, i amb una gran divisió del treball i una economia de benestar i molta riquesa, amb estats potents, i estils de vida complexes i habitat urbà: la comunicació és una enorme estructura de mitjans massius (que poden permetre la comunicació virtual) mentre la comunicació personal directa té més dificultats i ha descobert les xarxes socials com a poderós vehicle de comunicació interpersonal.

Comunicació avui: una descripció a partir de l'anàlisi precedent

Sector econòmic de creixent riquesa: la rendibilitat és més important que la mateixa comunicació. La normalitat no és rendible (no fa pujar audiències ni vendre més diaris) i en canvi la diferència sí que ho és i com més espectacular sigui, millor.

Publicitat: connecta la comunicació amb l'economia, tal com ja s'ha vist. La publicitat té una importància més que eco-

nòmica perquè relaciona la cultura i els valors amb l'economia (associa el producte que es vol vendre a un valor).

La globalització econòmica i els seus efectes no haurien estat possibles sense la revolució en les telecomunicacions.

L'Estat empresa de serveis necessita dels mass media: el gerent de la societat ha de donar cada cop més publicitat als serveis que ofereix perquè els consumidors-clients els coneguin i també per millorar la seva posició en el mercat del vot.

Lligat amb això, la nova legitimació empresarial dels Estats els fa necessitar de la comunicació favorable dels mass media.

Els mass media difonen l'estil de vida que cada grup social aprofita i utilitza en la seva vida de cada dia. I les xarxes socials multipliquen aquest efecte creant en els segments sociodemogràfics que les utilitzen uns sistemes de comunicació hermètics que solen ser intra-grupals i intra-generacionals.

Nova paradoxa ja assenyalada: vivim en l'època de la major informació de tota la història i també és l'època de la menor comunicació interpersonal (física, no virtual).

Banalització: la comunicació de masses converteix -o te majors probabilitats de convertir- la vida en espectacle.

3.4. Creences

Com que som contingents i finits, creiem. Creure és buscar seguretats. Una creença és una certesa que dona seguretat a la

vida. I amb la seguretat dona sentit a la vida. A través de les creences totes les societats donen seguretats i amb elles omplen de sentit la vida de la gent. Poca broma, doncs, amb les creences perquè són importantíssimes en la vida de tots els individus i de totes les societats.

Creure és universal (un universal cultural). En què creiem és relatiu. Segons cada societat, hi pot haver creences de diversos tipus: sobrenaturals o terrenals; científiques, històriques, polítiques, o esotèriques; mites, llegendes, supersticions, fins i tot llegendes urbanes, etc. Sigui com sigui, l'organització de les creences és una de les millors variables en l'explicació de qualsevol societat.

L'estructura de les creences funciona a un triple nivell: fe, religió i església.

- La fe Individual: els individus “creiem” en algun dels déus disponibles, o en la ciència, o en la bondat o en la justícia, fins i tot en el Barça o en el Madrid. I aquesta fe que ens dona seguretat, dona també sentit a les nostres vides.
- La religió és col·lectiva i és la suma dels individus que tenen la mateixa fe (encara que la paraula “religió” es sol aplicar només a la fe sobrenatural, de vegades es parla del Barça o del Madrid com a religió quan es vol remarcar la intensitat de la passió dels seus fidels).
- Les esglésies són les institucions. Quan la religió es plasma en una organització (amb poder i jerarquia, normes i valors, lideratge, i competència amb les altres organitzacions) estem davant d'un fet social, que són les esglésies (tot i que la paraula església es sol aplicar només la fe i religions sobrenaturals).

Poder i organització:

Les esglésies “organitzen socialment” una religió a partir del poder, com qualsevol organització: el poder exterior ha estat històricament importantíssim fins la separació de l'església i l'estat; i el poder interior -i la seva lluita- funcionen amb la lògica jeràrquica i amb diferents tipus de legitimació.

Poder exterior. Totes les esglésies (totes sense excepció) són monoteistes perquè és molt més fàcil de gestionar el poder amb un sol déu. Per tant, hi ha una lluita constant entre les diverses esglésies **mono**-teistes pel **mono**-poli del poder, i ho fan amb violència (tortures, expulsions, guerres de religió, etc.). A part de les guerres entre catòlics i protestants a l'Europa moderna, un altre exemple és el constant conflicte entre Cristianisme i Islam.

El poder és també el que explica la relació entre esglésies i sectes. L'única diferència entre església i secta és el seu desigual poder: L'església és l'empresa gran, amb història, poder i autoritat, i amb voluntat monopolista com qualsevol gran empresa; i la secta és l'empresa petita i nova, i per tant amb un màrqueting agressiu per prendre-li quota de mercat -és a dir, poder- a l'església -empresa- gran. En conseqüència, l'empresa gran sol criminalitzar la secta amb la terrorífica qualificació de “secta destructiva”.

Poder interior. Tots els professionals de totes les esglésies competeixen entre ells per assolir posicions de poder -com passa a qualsevol organització humana-. Simultàniament es donen lluites pel poder entre els professionals i els fidels, per exemple els seglars catòlics per intervenir en la pastoral i les dones per assolir presència -i visibilitat-

Evolució: de les creences sobrenaturals a les creences terrenals

Les creences han estat i són presents a la vida de totes les societats des de que el món es món.

Durant molts segles, les creences sobrenaturals han estat importantíssimes a la vida de totes les societats i dels individus. La clau de la seva importància és el més enllà: el negoci (en el sentit més noble de la paraula negoci) consisteix en oferir un producte que doni la màxima seguretat on l'ésser humà té la màxima inseguretat: el més enllà (a canvi l'ésser humà s'ha d'adherir a la religió, entrar en l'església corresponent i oferir la seva obediència personal i organitzativa).

Cost i benefici: El benefici que s'espera és la màxima seguretat: la felicitat en el més enllà, i el cost que s'ha d'assumir és el sacrifici (o la obediència a l'església corresponent).

En societats de baixa esperança de vida (on el més enllà és proper), economia pobre i cultura de sacrifici, la rendibilitat està tan assegurada que fins i tot la política es legitima religiosa-ment (els reis ho eren per la gràcia de Déu).

Avui, en un món occidental de llarga esperança de vida, benestar econòmic i hedonisme cultural, les creences sobrenaturals han perdut part del seu poder social, i per tant en aquest Occident secularitzat estem al davant d'un triple fenomen.

1. **La secularització**, que és la pèrdua d'importància social de la religió sobrenatural i el creixement de religions terrenals (sobre tot relacionades amb el món de l'espectacle: música, esports, etc.), que funcionen en els dos sentits de la religió: sentit de religare (unió d'un grup) com en el de relegere (donar sentit a la vida).

Per tant, multidimensió de l'organització contemporània de les creences a l'Occident. Un exemple pot ser l'esport: hi ha fe individual, religió col·lectiva, institucions o esglésies (els clubs, les federacions, etc): amb poder interior (directives, eleccions) i poder exterior (o lluita per guanyar la competició), professionals, màrtirs i pecadors, competència pel mercat, temples, peregrinacions, símbols, rituals i sentiment de pertinença, etc.

2. **L'aparició de noves creences sobrenaturals** més divertides i participatives, algunes en conflicte amb les tradicionals (les sectes) i d'altres amb una potent presència institucional relacionada fins i tot amb poders polítics (per exemple les esglésies evangèliques).
3. **La vivència de les creences "a la carta"**: l'individu contemporani no es sotmet del tot a cap organització religiosa i selecciona els aspectes que més l'interessen de cada una d'elles.

Creences avui: una descripció a partir de l'anàlisi precedent

Impacte de la població en les creences. Tal com s'acaba de dir, en societats de poca esperança de vida, la rendibilitat de les religions sobrenaturals és òbvia. En canvi, en societats de llarga esperança de vida, el benefici de la felicitat eterna s'allunya i el cost del sacrifici i l'obediència no val tant la pena.

Impacte de l'economia en les creences. En societats d'economia de subsistència, la religió sobrenatural és molt important: la vida és dura, precària i la cultura és "*d'esforç i blasfèmia perquè tot va mal*" i de sacrifici; per tant, sacrificar-se en aquesta vida no suposa cap canvi, i així es pot gaudir d'un més enllà de felicitat eterna. A més, les societats amb economies de subsistència solen ser de breu esperança de vida, dada que també dona un ma-

jor poder a les religions sobrenaturals. En economies industrials i terciàries la religió sobrenatural és menys important perquè la riquesa social disponible permet una vida amb més béns, i no val la pena renunciar-hi per optar a un més enllà gloriós que ens queda lluny perquè que aquesta economia sol donar-se en societats amb règims demogràfics de llarga esperança de vida.

Política, impacte mutu entre creences i política. D'una banda, les creences havien estat un factor de legitimació de la gestió política (recordem que Franco era "*caudillo de España por la gracia de Dios*") i per tant la gestió política es basava en el poder que Déu havia conferit al líder. Per tant, i d'altra banda, en justa contrapartida la política protegia i estimulava les estructures eclesials de religions sobrenaturals. En canvi, amb el procés de secularització, avui la majoria d'estats són laics (bé, més o menys laics), i estableixen llibertat religiosa per tots els ciutadans.

Edat i organitzacions eclesials. Les poblacions velles, en estar més a la vora de la mort i de la seva inseguretats, són més proclius a assumir el poder de les organitzacions eclesials (només cal entrar en una església catòlica a l'hora de missa i sense turistes).

Gènere i organitzacions eclesials. En general, les esglésies solen ser patriarcal i masculinista (hi ha déus i no deesses). I en el cas de la catòlica, el masculinisme es pot explicar per la dificultat d'assumir la gestió social del sexe contemporani (mala peça al teler amb el sexe i la seva gestió social).

D'altra banda, la **barreja migratòria** pot fer que la religió (en tant que asseguradora d'unes poblacions cada cop més insegures) arribi a ser una força destructiva i violenta: per exem-

ple, les agressions de l'estat teocràtic d'Israel, o la violència entre islàmics i cristians.

L'Islam

Aquest darrer punt ens fa sortir de la nostra societat occidental i girar una mica l'anàlisi. Per exemple, l'Islam. L'Islam no es una excepció a la lluita constant pel poder religiós. I a mes, ha estat una religió de combat, emancipadora. L'Islam és la religió dels condemnats de la terra mentre el cristianisme ha estat la legitimació religiosa de l'occident colonitzador. Per tant, quan els condemnats de la terra s'han rebel·lat contra el poder occidental, han trobat la seva força, la seva seguretat i la seva identitat en el que els uneix realment (i també contradictòriament com sabem per les seves baralles internes) que és l'Islam.

La cultura, síntesi final:

Les cultures varien a mesura que varien les seves estructures socials. Una mínima visió de síntesi esquemàtica final pot relacionar els canvis culturals amb la resta dels canvis socials, bàsicament la revolució demogràfica (població), la industrialització i la terciarització (economia) i l'estat clientelar empresa de serveis (política).

Així, estem passant d'una cultura feta d'un estil de vida comunitari i expressiu, definit pel sacrifici i per "*l'esforç i blasfèmia perquè tot va mal*" (limitació, por i submissió) corresponent a una societat:

- de morir aviat (demografia),
- amb una gestió social del sexe reproductor (demografia),
- i produir per subsistir (economia) ,

- rural i immòbil perquè la gent no es movia gaire (habitat),
- sotmesa (política: règims absolutistes).

A una cultura feta d'un estil de vida associatiu i utilitari (no comunitari), definit per la llibertat, la creixent importància de l'individu i l'hedonisme, corresponent a una societat:

- de viure molt temps (demografia),
- amb una gestió social del sexe basat en la comunicació i el plaer (demografia),
- de produir i consumir molt (economia),
- urbà i mòbil perquè la gent es mou molt (habitat),
- lliure (política: estats empreses de serveis clientelars).

INCONCLUSIÓ

Qualsevol societat humana és, doncs, un grup de gent que sobreviu gràcies a que produeix, amb algun tipus de gestió i amb un estil de vida. I això és així a tot arreu i des de que el món és món. Amen.

Per tant, l'ofici de sociòleg consisteix en explicar com funciona en cada lloc i en cada moment aquesta combinació de població economia política i cultura, i explicar com aquesta combinació condiciona l'acció dels seus individus.

El sociòleg jubilat que escriu aquests textos no pot explicar res de res de res de tot això de les societats que avui anomenem sud global i abans en dèiem tercer món. La ignorància sobre les seves estructures i el desconeixement de l'acció dels seus habitants no li permeten. Per no parlar d'assumpes molt més profunds que el superen, com per exemple les diferències civilitzatòries entre Occident i Orient o el Nord i el Sud.

Ara bé, sí que s'atreveix (el sociòleg en qüestió) amb la nostra. I la nostra és una societat més utilitària que expressiva i més racional que emocional. Seguint a Toennies (i perdó per la pedanteria) som més associació que comunitat. En fi, que som una societat més de càlcul que d'afectes, com podem resseguir repetint breument el que s'ha anat analitzant a les pàgines precedents.

Els canvis demogràfics han devaluat (ni que només sigui una mica) una institució tan comunitària i expressiva i emocional i

afectiva com la família; i en allargar la vida han separat les generacions dificultat la seva comunicació. També han fet l'individu cada cop més important. D'altra banda, el nostre creixement implica el decreixement de les altres espècies i recursos que hi ha al planeta.

El lema de l'economia és el creixement, i d'això se'n carrega el mode de producció capitalista, absolutament dominant, que és utilitat, racionalitat i càlcul. També és estructuralment anòmic. Competim per assolir el guany individual, per tant no tenim aturador ni en la rellevància de l'individu ni en la devastació del planeta.

La gestió, avui en mans d'uns artefactes anomenats estats, es fa segons els dos poders precedents: el demogràfic i l'econòmic, de manera que la política (avui necessàriament complexa i opaca) respon a la lògica del creixement constant dels individus (que són els que voten) sense considerar els límits ecològics (més enllà de benintencionades i/o una mica hipòcrites declaracions de respecte al medi).

Finalment, la cultura d'Occident és l'estil de vida d'una societat hedonista i indolent, feta amb uns individus espatarrants i irresponsables del que passi al planeta, que competim sense parar per tenir més guany individual, i gestionats per uns estats que ens donen serveis a canvi del nostre vot i dels nostres impostos.

Es a dir, que tenim una societat indolent i estupenda, individualista i irresponsable. De manera que potser la capacitat de transformar el medi en benefici individual que és el ens ha fet viure serà el que acabarà amb nosaltres. Hem crescut tant que un dia no quedarà res per a nosaltres i col·lapsarem.

TRACA FINAL: I EL PODER QUÈ?

Ens hem anat trobant amb el poder en pràcticament tots els escrits precedents, perquè de la mateixa manera que la història l'escriu el que ha guanyat, la societat l'organitza el que mana. El poder explica la societat en tots i cada un dels seus racons, a tot arreu. No podem acabar, doncs, aquestes cròniques sense fer una referència explícita al poder.

El poder surt de la desigualtat social, per tant cal començar la seva anàlisi per la desigualtat, macro o micro, perquè és la variable clau. La seva evidència empírica és universal: som desiguals, alts i baixos, grassos i prims, joves i vells, homes i dones, propietaris i no propietaris, llestos i ximpls, rics i pobres, blancs i negres, intel·ligents i obtusos, i un llarg etcètera.

Desigualtat (macro o micro), per tant asimetria en les relacions socials. I com que les relacions socials són asimètriques, algú s'imposa i decideix i guanya: mana; i algú rep la imposició i pateix la decisió, i perd: obeeix. Això és el poder: una relació social asimètrica en la que algú s'imposa. El poder és conseqüència de la desigualtat: no n'és la causa sinó una conseqüència. Primer som desiguals i després algú se n'aprofita. La desigualtat és natural (essencial) i el poder és social (accidental).

I el poder (macro o micro) és llaminer, molt llaminer. Manar és guai. Per això qui el te el vol conservar i qui no el té el vol aconseguir. El conflicte està servit.

Qui el té el vol conservar

Com que és una cosa llaminera, qui té el poder fa dues operacions per conservar-lo: legitimació i normalització. La legitimació consisteix en aconseguir que els altres estiguin disposats a obeir, és a dir passar de poder a autoritat. La normalització és que un cop legitimat el poder, “el normal” (*lo normal*) és obeir, i la normalització / obediència es fa amb normes i amb valors.

Un cop legitimat i normalitzat el poder, els que manen poden organitzar tot l'àmbit del seu domini per tal de seguir-lo mantenint i ampliar-lo. Ho podem resseguir breument a escala macro i a escala micro.

A escala macro, la desigualtat social sol manifestar-se a través dels grans poders estructurals. Per posar dos exemples, les classes socials manifesten la desigualtat de manera que la classe dominant defineix la normalitat i organitza tota la societat per mantenir i millorar el seu poder (i si el seu poder prové de la propietat privada dels mitjans de producció, la propietat privada és un bé estratègic que la classe dominant defensa i protegeix costi el que costi). Un segon exemple és l'impacte dels canvis demogràfics en el poder, la revolució demogràfica modifica el poder de gènere (que abans era exclusivament masculí) i modifica el poder de les generacions (quan hi havia pocs vells aquests manaven; i ara que hi ha pocs nens són aquests els que manen).

A escala micro, la desigualtat social s'expressa a través dels rols i dels seus petits **poders**: per exemple, els rols de pare/mare, de professor/a, d'empresari/a donen el poder de definir la normalitat a escala dels seus àmbits.

Qui no el té (el poder) el vol aconseguir

En aquest punt entrem en l'apassionant territori de les rela-

cions entre normals i diferents gràcies al qual podem explicar gran part de la conflictivitat social, com per exemple veure la gran relació que hi ha entre la revolució i la delinqüència.

Els normals són els que fan cas, es comporten d'acord amb les normes i arriben als valors. Els diferents són els que no fan cas, sigui perquè trenquen les normes o perquè no arriben als valors. La fenomenologia d'aquestes relacions és enorme i tal com s'acaba de dir, va des de la revolució fins la delinqüència (perquè ambdues són relacions entre normals i diferents). Tanmateix i seguint la metodologia dels tipus ideals podem categoritzar tot aquest univers de relacions en cinc tipus: **oposició, minoria, depreci, desviació, i delinqüència.**

Relacions d'oposició: els diferents s'oposen a la normalitat, volen canviar-la i crear-ne una de nova, per tant, pretenen aconseguir el poder i establir una nova legitimació, una nova normalitat, unes noves normes i uns nous valors. Oposició és revolució i per tant, seguint la lògica del poder, hi ha correlació entre oposició i delinqüència: com més perillosa per als que manen és l'oposició -revolució- més es sol criminalitzar i fins i tot definir com delinqüència (la història en va plena, Hobsbawm té un llibre dedicat als "rebels primitius").

Relacions de minoria: els diferents no s'oposen a la normalitat ni volen canviar-la, només volen viure la diferència amb algun tipus de status; es tracta de la possibilitat de ser diferent amb un reconeixement social. Per tant, els diferents que estableixen relacions de minoria no qüestionen el poder.

Relacions de depreci: els diferents no assoleixen -no arriben a assolir- els valors normals. Les relacions de depreci poden

presentar dues manifestacions: depreci per part dels normals i autodepreci (sentiment d'auto-menysvalor). Ep, i els depreciats poden aconseguir establir relacions de minoria, faltaria més!.

Relacions de desviació: els diferents trenquen normes. Cal diferenciar desviació i depreci: la desviació és activa -és un comportament- mentre el depreci és passiu.

Relacions de Delinqüència/Criminalització: els diferents trenquen les normes que protegeixen els béns estratègics de la societat (que acostumen a ser lleis). Per tant, la delinqüència no és res més que la diferència que fa més por, o que és més perillosa, o que molesta més. Cal distingir entre desviació i delinqüència: desviació és trencar qualsevol norma, delinqüència és trencar només les normes que protegeixen els béns estratègics de la societat (tota delinqüència és desviació, però no tota la desviació és delinqüència).

I un cop d'ull final a la distinció entre delinqüència i criminalització. La delinqüència és la definició que fan els estats (i només els estats, per això és una definició política) de que un comportament agredeix un bé estratègic i trenca la norma que el protegeix (una llei). La criminalització és una relació social en la que la població (o una part d'ella) se sent agredida en algun bé estratègic, estigui o no protegit el bé per una llei (hi hagi o no una norma que el protegeixi), i sigui realment o sigui només en la seva percepció.

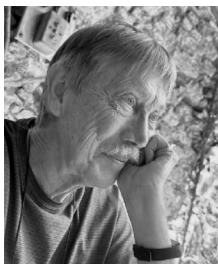
Aquesta excursió final pel poder ens permet entendre i explicar dos assumptes molt rellevants.

L'organització de qualsevol societat, sigui a escala macro com a escala micro: organitza qui mana, i organitza per seguir manant, és a dir per seguir reproduint el seu poder.

El conflicte: la vida és conflicte, la societat és conflicte, i tots els conflictes socials tenen que veure amb les relacions de poder i es solen concretar en les relacions entre normals i diferents, és a dir entre els que accepten (o tenen) el poder i els que no.

En els llunyaníssims temps de la transició es va publicar un llibre titulat: “*qué hace el poder en tu cama*”. Ara sabem que el poder és per tot arreu, no només al llit. I ho explica tot, no només el que passa al llit.

L'AUTOR

Juli Sabaté, 1949. Va ser religiós claretià de 1959 a 1968, hippy a 1969, i psuquero amb diferents graus de militància de 1970 a 1985. La mili a infanteria 1972-1973.

Va estudiar a la Universitat de Barcelona (UB), on es va doctorar a l'any 1982 amb una tesi sobre l'experiència dels col·lectius infantils de Barcelona 1977-1980 <https://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/190154>.

Ha estat professor de sociologia des de 1975 a diversos llocs, per exemple al centre de formació d'educadors especialitzats amb Antoni Julià i Faustino Guerau, a l'ICESB amb Justa del Rio i Jesús Marcos, i al departament de Sociologia de la UB entre d'altres amb Amando de Miguel, Carlota Soler i Salvador Giner.

Formà part de la llegendària “Comissió Socias” (1983-1987) que Pasqual Maragall constituí per dissenyar la primera política municipal de prevenció i seguretat a Espanya. Les enquestes de victimització de les que en va ser responsable amb Josep M. Aragall durant més de vint anys en van ser un dels resultats.

Pel que fa a publicacions, a part de diversos articles en revistes suposadament científiques, és autor de “L'enquesta de victimització de Barcelona i l'Àrea metropolitana, vint-i-dos anys” i “Els menors i la justícia” amb l'enyorat Pere Negre. D'altra ban-

da, el repositori digital de la UB li ha editat el text “Normals i diferents, unes relacions complicades”, https://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/139582/13/normals_diferents.pdf

Jubilat l'any 2019, va crear amb alguns exalumnes entusiastes un club d'anàlisi i el blog “normals i diferents” on els darreres tres anys ha anat escrivint una petita crònica de la nostra societat que apareix parcialment en aquest llibre. Actualment és un aplicat estudiant de la Universitat de l'Experiència (UB).

Altres obres publicades en aquesta col·lecció

Benestar i creixement personal

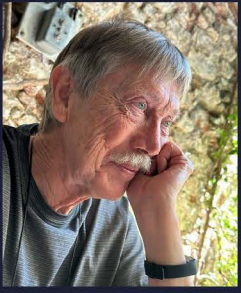
Anji Carmelo	Déjame llorar - <i>Deixam plorar</i> Camino de Héroes Estás en mi corazón – <i>Ets dins del meu cor</i> De oruga a mariposa ¿Qué me pasa? ¿Por qué se ha ido? Encontrar el sentido al duelo
Àngels Miret	El centro educativo de duelo – <i>El centre educatiu de dol</i>
Jordi Estaña	Conversaciones con Sergio
Xavier Muñoz	El camino del duelo
Floria Pons	La búsqueda de Violeta Mi muñeca de trapo
Aurora Nicolás	Amor infinito
Joan Carles Sasplugas	La reflexión del día - <i>La reflexió del dia</i> Proyecto Felicidad - <i>Projecte Felicitat</i>
Francesc X. Altarriba	Construyendo el futuro deseado
Eva Benavent de Barberà	Desde el otro lado de la barrera
Clara Romaní	<i>Crea't</i>
Marta Povo	Más allá de la emoción - <i>Més enllà de l'emoció</i> Madeleine Cocreación
Marta Cendrero	La hora de la Luz
Verónica Fernandez	Crecimiento con conciencia

Desenvolupament del coneixement i valors

Jaume Salinas	<i>Avui convido JO</i>
Ricardo Rabella	Prohibido pensar
Carlos Ricart	SEXO, la gran estafa de la civilització
Juan Antonio Alonso	Simón. Una columna en el desierto
Ferrán Juste	<i>Fins aquí hem arribat!</i>
Diversos autors	Reflexiones sobre ética
Diversos autors	Un mundo mejor es posible y necesario
Jorge Delgado-Ureña	Valores éticos y humanistas de la Masonería filosòfica (R.:E.:A.:A.:.)
Mercè Ferriz-Francesc Vieta	El Universo Mental
Marta Povo	El amor y la muerte

Salut i sanació

Anji Carmelo	Enfermedad y vida
F. J. García-A. M. Cuscó	Abriendo camino - <i>Obrint camí</i>
Roser Sáez	Cara a cara con la vida
Jaume Feliu	Equilibrio en el siglo XXI Vidas
John Eaton	El Método Reverse Therapy
Pepa Adell	Manual de Extractos de Cristal
Josep M. Subirà	¡Haz felices a tus bacterias!
Eduard Andreu	Un momento gigante - <i>Un moment gegant</i>
Gemma Garrigosa	Recuperar el poder perdido <i>Recuperar el poder perdut</i>

Juli Sabaté, 1949. Va estudiar a la Universitat de Barcelona, on es va doctorar al 1982 amb una tesi sobre els col·lectius infantils de Barcelona 1977-1980. Ha estat professor del departament de Sociologia de la UB.

És autor de “L’enquesta de victimització de Barcelona i l’Àrea metropolitana, vint-i-dos anys” i coautor de “Els menors i la justícia”, a part d’articles a diverses revistes.

Jubilat l’any 2019, ha anat escrivint al blog “Normals i diferents” les reflexions que apareixen en aquest llibre.

Actualment és estudiant de la Universitat de l’Experiència (UB).

L’ofici de sociòleg consisteix en explicar com funciona la societat i com condiona la majoria de coses que ens passen a la gent.

Qualsevol societat funciona combinant els quatre components d’un enunciat segons el qual “*la nostra espècie sobreviu gràcies a que produeix, per tant amb alguna gestió i un estil de vida*”. A tot arreu del món i des de que el món és món, qualsevol societat ha estat, és i serà (si és que hi arribem) la combinació d’aquests quatre components: l’espècie (la població), la producció (l’economia), la gestió (la política) i l’estil de vida (la cultura). Això és l’estructura social, i l’ofici de sociòleg consisteix en explicar com funciona aquesta combinació en cada lloc i en cada moment, i com condiona l’acció dels individus que hi viuen.

“**Cròniques d’un sociòleg jubilat**” conté dues sèries de textos fets des d’aquesta perspectiva: en primer lloc un grup de breus anàlisis sobre assumptes d’actualitat, i en segon lloc un marc analític que permet una millor comprensió dels textos precedents.

Els primers textos han anat apareixent al blog “**Normals i diferents**” al llarg dels darrers anys (2021-2024) i son 28 petites anàlisis de fets que ens passen a la societat, amb la voluntat d’explicar-los per tal que ens sigui intel·ligibles.

El marc analític que introdueix els escrits precedents consisteix en un petit model segons el qual qualsevol societat, passada, present o futura s’explica per la diferent combinació de les quatre estructures ja esmentades.

Tot plegat, les dues sèries de textos constitueixen una anàlisi de conjunt que vol esdevenir una crònica sociològica del nostre viure quotidià.

COL·LECCIÓ ROURE

